

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**BEZPEČNOSTNÍ ASPEKTY MIGRACE V ZEMÍCH
EVROPSKÉ UNIE A OCHRANA HRANIC
SCHENGENSKÉHO PROSTORU**

Autor práce: Jana Zajacová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jana Zajacová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Bezpečnostní aspekty migrace v zemích Evropské unie a ochrana hranic Schengenského prostoru

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Security Aspects of the Migration in the Countries of the European Union and the Border Protection of the Schengen Zone

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

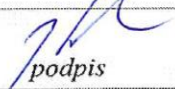
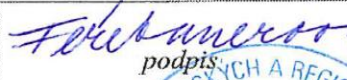

Datum zadání bakalářské práce: březen 2021

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza bezpečnostních aspektů nelegální migrace s důrazem na problémy repatriace a islámskou radikalizaci ve vybraných zemích Evropské unie. V rámci vedlejšího cíle bakalářské práce budou objasněna opatření ze strany Evropské unie ve vztahu k nelegální migraci a islámské radikalizaci.

Student: Jana Zajacová	11. 3. 2021 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.	11. 3. 2021 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25. 5. 2021 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	26. 5. 2021 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	31. 5. 2021 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu doc. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ZAJACOVÁ, J. *Bezpečnostní aspekty migrace v zemích Evropské unie a ochrana hranic schengenského prostoru: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 94 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: islámská radikalizace, migrace, migrační politika, radikalizace, schengenský prostor.

Bakalářská práce analyzuje příčiny masové migrace a bezpečnostní dopady v zemích Evropské unie. Dále objasňuje zabezpečení hranic schengenského prostoru a analyzuje přijímaná opatření ze strany Evropské unie. Cílem bakalářské práce je analýza bezpečnostních aspektů migrace, zejména nelegální migrace a s tím souvisejících důsledků, které posilují radikalizaci určitých segmentů uvnitř majority, tak i minorit. V tomto ohledu je objasněna repatriace a problém islámské radikalizace ve vybraných zemích Evropské unie. Rovněž je objasněna role a opatření Europolu a agentury Frontex. V závěru práce je provedeno empirické šetření, které má ukázat míru povědomí české veřejnosti o masové migraci, nelegální migraci a islámské radikalizaci.

ABSTRACT

ZAJACOVÁ, J. *Security Aspects of the Migration in the Countries of the European Union and the Border Protection of the Schengen Zone: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 94 p. Supervisor: doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: Islamic radicalization, migration, migration policy, radicalization, Schengen zone.

This bachelor thesis analyzes the causes of mass migration and security implications in countries of the European Union. Furthermore it clarifies security of the Schengen area borders and analyzes the measures taken by the European Union. The aim of the bachelor thesis is to analyze the security aspects of migration, especially illegal migration and related consequences, which strengthen radicalization of certain segments within the majority as well as minorities. In this regard, the repatriation and the Islamic radicalization issue in selected countries of the European Union are clarified. The roles and actions of Europol and Frontex are also brought to light. At the end of the thesis, an empirical survey is conducted to demonstrate the level of awareness of the Czech public about mass migration, illegal migration and Islamic radicalization.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Migrace	12
2.1 Příčiny „push–pull“	12
2.2 Demografický vývoj jako příčina migrace	13
2.3 Příčiny migrace v historii	14
2.4 Příčiny migrace po roce 1989.....	15
2.5 Druhy migrace	18
2.6 Kategorizace migrantů.....	20
2.7 Legální a nelegální migrace.....	21
2.8 Dopady migrace	24
2.8.1 Pozitivní dopady migrace.....	24
2.8.2 Negativní dopady migrace	24
3 Legislativa Evropské unie a schengenský prostor	27
3.1 Vznik a vývoj Evropské unie	27
3.2 Legislativa	28
3.2.1 Maastrichtská smlouva.....	29
3.2.2 Amsterodamská smlouva	30
3.2.3 Niceská a Lisabonská smlouva	30
3.2.4 Dublinské úmluvy	31
3.2.5 Zavedení systému povinných kvót přerozdělování uprchlíků	31
3.3 Schengenský prostor.....	32
4 Radikalizace a Islámská radikalizace	35
4.1 Islámská radikalizace.....	35
4.2 Projevy islámské radikalizace	36
4.3 Projevy radikalizace ve vybraných zemích Evropské unie	38
4.4 Strategie proti radikalismu a terorismu	39

5	Bezpečnostní politika a opatření Evropské unie	42
5.1	Bezpečnostní aspekty migrace	42
5.1.1	Kriminalita v souvislosti s migranty	42
5.1.2	Nebezpečí terorismu.....	43
5.1.3	Využívání kyberprostoru radikálními a extremistickými skupinami.....	44
5.1.4	Navrácení radikalizovaných osob	44
5.2	Opatření proti islámské radikalizaci.....	45
5.3	Opatření proti nelegální migraci.....	46
5.4	Frontex.....	48
5.5	Europol	49
5.6	Repatriace	50
6	Empirické šetření o povědomí české veřejnosti o masové migraci, nelegální migraci a hrozbě islámské radikalizace.....	52
6.1	Metodika empirického šetření	52
6.2	Výzkumný vzorek a vyhodnocení dotazníků	53
6.3	Vyhodnocení hypotéz.....	74
	Závěr	76
	Seznam použitých zdrojů	78
	Seznam zkratk	86
	Seznam grafů.....	87
	Seznam tabulek	87
	Seznam obrázků	88
	Přílohy.....	92

Úvod

Migrace obyvatelstva je jev, který se vyskytuje v celém období lidstva. Lidé migrují z různých důvodů, většinou jsou to důvody ekonomické, politické, sociální či environmentální, ale také z důvodu válečných útrap. V posledních letech však v důsledku občanských válek a nepokojů v některých zemích třetího světa, z důvodu demografického vývoje populace, ale i z ekonomických a sociálních důvodů nabyla migrace nevídaných rozměrů a někdy také bývá označována za masovou migraci či uprchlickou krizi. Do Evropy tak v posledních letech proudí velké množství lidí ze třetích zemí a největším problémem je především nelegální migrace.

V první kapitole je popsán cíl a metodika této práce. Hlavním cílem práce je provést analýzu bezpečnostních aspektů, které z migrace plynou. Ve druhé kapitole jsou vymezeny základní pojmy migrace, její vývoj od historie po současnost, druhy migrace a demografické vlivy. Zároveň jsou objasněny příčiny migrace, rozdělení migrantů podle důvodu migrace do jednotlivých kategorií a objasnění legální a nelegální migrace. V poslední části této kapitoly je proveden rozbor dopadů migrace jak v pozitivní, tak i v negativní rovině. Třetí kapitola se zabývá vznikem a vývojem Evropské unie, související legislativou a vznikem schengenského prostoru. Ve čtvrté kapitole jsou objasněny pojmy radikalizace, islámská radikalizace a její projevy ve vybraných zemích Evropské unie. Nejčastějším cílem migrantů je Německo, Francie a Švédsko. Imigranti se soustřeďují na okrajích velkých měst, kde vytvářejí dle národnostních a etnických skupin tzv. diaspory, někdy též označované jako ghetta. V poslední době se objevují informace, že si tato společenství žijí svým vlastním způsobem života podle svých zvyklostí. Zde se nabízí otázka, zda se chtějí tyto imigranti asimilovat a splynout se společností, kde jim byl poskytnut azyl, ochrana či pobyt, zda mají opravdový zájem o společné soužití s majoritní společností. Mnoho problémů vychází z rozdílných kulturních zvyklostí a náboženského vyznání islámu, kdy se někteří imigranti striktně drží Koránu a práva Šarií. V těchto zemích dochází také k projevům islámské radikalizace. Odpovědí na tyto problémy je odpor krajně pravicových a populistických stran, které jsou silně protiislámsky a xenofobně založené a v posledních volebních obdobích mají stále více přívrženců a voličů. Evropská unie proto musí zaujmout stanoviska a strategii proti terorismu a radikalismu. V páté kapitole je provedena analýza bezpečnostní politiky a opatření Evropské unie k migraci a azylové politice. Dále je zde proveden rozbor bezpečnostních rizik, která z migrace plynou, jako je

zvýšení kriminality, nebezpečí terorismu, vznik a šíření radikalismu. Pátá kapitola se zabývá také přijatými opatřeními Evropské unie proti terorismu, radikalizaci, a postavením organizací na ochranu bezpečnosti hranic schengenského prostoru, jako je agentura Frontex či Europol. Zmíněna je i návratová politika a repatriace. Zrušení vnitřních hranic a vytvoření schengenského prostoru je jistě velmi přínosné pro pohyb osob, zboží, informací a kapitálu, ale byla zároveň podceněna ochrana vnějších hranic Evropské unie. Není divu, že v roce 2004 byla zřízena Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, známá pod akronymem Frontex (z francouzského překladu *Frontières extérieures* = vnější hranice). V poslední šesté kapitole je provedeno empirické šetření o povědomí české veřejnosti o migraci, nelegální migraci a islámské radikalizaci.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Téma bezpečnostní aspekty migrace v zemích Evropské unie a ochrana hranic schengenského prostoru je v současnosti velmi aktuální a na základě vývoje v posledních letech bude jistě aktuální i nadále. Je potřeba neustále analyzovat a vyhodnocovat průběžný stav a zaujímat k tomu adekvátní stanoviska.

V teoretické části bakalářské práce jsou vymezeny základní pojmy dané problematiky. Dále je zaměřena na objasnění příčin masové migrace. V metodické části práce je provedena sekundární analýza odborné literatury, která řeší problematiku migrace a nelegální migrace v rámci schengenského prostoru, a řešerše dokumentů Evropské unie ve vztahu k nelegální migraci a islámské radikalizaci.

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza bezpečnostních aspektů nelegální migrace s důrazem na problémy repatriace a islámskou radikalizaci ve vybraných zemích Evropské unie. V rámci vedlejšího cíle bakalářské práce budou objasněna opatření ze strany Evropské unie ve vztahu k nelegální migraci a islámské radikalizaci.

V závěrečné praktické části práce je provedeno empirické šetření o povědomí české veřejnosti o migraci, nelegální migraci a islámské radikalizaci. Pro empirické šetření byla zvolena kvantitativní metoda formou dotazníku. Dotazníky byly určeny pro nejširší věkovou skupinu respondentů, aby výsledky zjistily informace o povědomí co nejširší skupiny obyvatel České republiky o migraci, nelegální migraci a islámské radikalizaci. Dotazníky byly předány jak osobním, tak i elektronickým způsobem. Vyhodnocení dotazníků bude sloužit pro potvrzení nebo vyvrácení stanovených hypotéz.

2 Migrace

Obecná definice termínu lidské migrace zní asi takto: „*pohyb lidí z místa či země na druhé, kde se chtějí usadit*“. Lidé migrují po celá tisíciletí, nemůžeme tedy hovořit o migraci jako o novém fenoménu. V současném globalizovaném světě se však oproti historii stává přemísťování lidí z jednoho místa na druhé dostupnější a rychlejší. Vzhledem k velkým sociálním rozdílům, které ale panují mezi lidmi ze západních zemí a lidmi ze třetích zemí, nemají všichni lidé stejnou možnost a dostupnost volného pohybu. Na jedné straně západní země zpřísňují pravidla pro vstup do svých zemí, na straně druhé vítají příliv levné pracovní síly. V posledních letech je však mnoho těch, co překračují hranice nezákonně jako tzv. „ilegálové“ za pomoci služeb profesionálních převaděčů.¹

Migrace jako přesun člověka z jednoho místa na druhé přináší pro migranta řadu změn. Ne vždy jsou tyto změny pouze v pozitivní rovině. Migrant očekává lepší životní podmínky v oblasti bydlení, zaměstnání a kvality života. Odchodem ze své země však zpretrhá sociální vazby ve své zemi původu a musí se vyrovnat s novým sociálním prostředím. Proces migrace se tak netýká jen přímých účastníků přesídlení, ale je spojen jak s původním, tak i s novým sociálním prostředím.² Migrace postihuje vždy tři skupiny lidí, migranty samotné, kteří se rozhodli emigrovat ze své země, druhou skupinou jsou lidé, kteří byli zanecháni v zemích původu, a třetí skupinou jsou obyvatelé hostitelských zemí.³

2.1 Příčiny „push–pull“

V odborné literatuře se často v souvislostech s příčinou migrace odkazuje na model „push–pull.“ Základy tohoto modelu položil americký profesor Donald Joseph Bogue a dále tento model rozpracovali Everett S. Lee a Clifford C. Jansen. Jedná se o rozdělení na faktory, které způsobují pohyb obyvatelstva, faktor „push“ – tlak a faktor „pull“ – tah. „Push faktory“ jsou nepříznivé okolnosti, které vedou migranta k rozhodnutí opustit svou zemi původu. Bývá to nedostatek pracovních příležitostí, vysoká nezaměstnanost, nízké mzdy, nedostatečná zdravotní péče, diskriminace, špatné podmínky v oblasti bydlení, válka, přírodní katastrofy, hladomor, politické obavy a pronásledování, chybějící náboženská svoboda, vyhrožování smrtí či zastrasování.

¹ KING, R. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008. s. 8.

² BROUČEK, S. *Migrace a česká etnologie*. Praha: Středisko společných činností AV ČR, 2018. 19 s.

³ COLLIER, P. *Exodus. Jak migrace mění náš svět*. Praha: Libri, 2017. s. 21.

Naopak „pull faktory“ jsou pozitivní faktory, které migranta přitahují do cílového místa. Těmito faktory bývají: dostatek pracovních příležitostí, možnost vyšší mzdy, lepší životní podmínky, politická a náboženská svoboda, přístup k lepší zdravotní péči, možnost vzdělávání, bezpečnostní důvody či rodinné vazby.⁴

Základní otázka push–pull konceptualizace zní: „*Proč lidé migrují?*“ Odpověď, jak ji formuluje tato push–pull teorie: „*Protože migranty něco z místa, kde žijí, vypuzuje a něco je naopak do místa, kam migrují, přitahuje.*“ Podle Bogue, síly, které vedou k tomu, aby došlo k migraci nemusí být symetrické. Při válkách nebo přírodních katastrofách, kdy převládají prvky vypuzující, jedinec prchá a neví kam, teprve později zváží, kde se usadí. Naopak při tzv. nemigrační migraci, opouští jedinec svou domovskou destinaci, aniž by ho něco vážně vypuzovalo, např. za vzděláním.⁵

2.2 Demografický vývoj jako příčina migrace

Velký vliv má na migraci i demografický vývoj populace. Tento problém předestřel již v roce 1997 americký politolog Samuel Huntington. Poukázal na vzrůstající demografickou křivku populace v arabských zemích. V Alžírsku, Egyptě, Maroku, Sýrii a Tunisku se až do roku 2010 zvyšoval počet mladých lidí mezi dvaceti a třiceti lety, kteří přicházeli na trh práce. Dále očekával, že mezi lety 2010–2020 pak v zemích: Kyrgyzstán, Malajsie, Pákistán, Sýrie, Jemen, Jordánsko, Irák, Omán, Libye a Afghanistan dosáhne mládež mezi 15–24 lety nejvyššího počtu vzhledem k celkové populaci, téměř vždy více než 20 % z celkové populace. Huntington upozornil na to, že v zemích s velkou hustotou obyvatelstva nebo s rychle rostoucí populací mají lidé tendenci prosazovat se mimo svá území a vyvíjet tlak na jiné národy, které jsou méně demograficky dynamické. „*Tato mládež se stává základnou, z níž se rekrutují stoupenci islamistických organizací a politických hnutí.*“ Huntington uvádí i příklad, kdy dosáhl poměr mládeže v Íránu počátkem sedmdesátých let dvaceti procent a v roce 1979 došlo k íránské revoluci. Stejná situace pak nastala v Alžírsku počátkem devadesátých let, kdy získala v této zemi volební vítězství Islámská fronta spásy (FIS).⁶

⁴ PALÁT, M. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2014. s. 16–17.

⁵ UHEREK, Z. et.al. *Migrace: Historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. s. 33.

⁶ HUNTINGTON, S. P. *Střet civilizací. Boj kultur a proměna světového řádu*. Praha: Rybka Publishers, 2001. s. 132–133.

2.3 Příčiny migrace v historii

V historii bylo často příčinou migrace osídlování nových území, která byla objevena. Na tomto se podílely velké námořní evropské mocnosti té doby: Španělsko, Portugalsko, Nizozemí, Francie a Británie. Tyto země byly hlavními kolonizátory nově objevených území. Osídlování se uskutečňovalo jak dobrovolným odchodem kolonizátorů či osadníků na nová území, tak nedobrovolným přesunem, např. afrických obyvatel.⁷ Důsledkem kolonizace je v současnosti obydlen lidstvem téměř celý povrch země. Evropské země často iniciovaly migraci za účelem kolonizace, jejímž účelem byl především ekonomický důvod a mají tak velký podíl na zalidňování planety a globalizačních trendech.⁸

V 18. a 19. století byla příčinou migrace industrializace. Na konci 18. století začala urbanizace v Anglii a poté ji následoval celý svět. Lidé se začali z venkova stěhovat do měst. Do pohybu se dalo tisíce lidí a začala vznikat průmyslová města.⁹ Industrializace změnila v Evropě směr migračních toků. Dříve směřovaly migrační proudy, které byly spojené s vnitřní kolonizací Evropy ze západu na východ a ze severu na jih do málo obydlených a rozvinutých oblastí. V době industrializace se však migrační toky otočily z východu na západ a z jihu na sever. Například italská migrace, kdy lidé migrovali v době industrializace z chudého jihu do severní Itálie. Na přelomu 19. a 20. století se tak dalo do pohybu na 15 milionů Italů a z tohoto počtu migrovalo 6,8 milionů osob do Německa, Francie a Švýcarska.¹⁰

Migrace obyvatel byla však také často prováděna jako násilný akt politického režimu. Odstraňování nepohodlných osob nebo i celých skupin osob či národů. V Rusku užívali nucené migrace jako formy trestu. Sibiř byla využívána pro „vnitřní exil“ a do teritorií Sibíře bylo odsunuto podle odhadů celkem na 29 miliónů lidí, kde tito lidé pracovali v lesích či dolech. Tato vězeňská zařízení založená roku 1929 byla známa pod akronymem „GULAG“.¹¹

Pod tlakem různých náboženských střetů a výbojů docházelo v historii často k emigraci lidí z náboženských důvodů, kdy tito lidé byli nazýváni jako „exulanti“. Nejznámější jsou pogromy, které vedly k násilnému vyhánění a transferování židů.

⁷ KING, R. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008. s. 88.

⁸ UHEREK, Z. et.al. *Migrace: Historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. s. 13.

⁹ KING, R. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008. s. 107–110.

¹⁰ UHEREK, Z. et.al. *Migrace: Historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. s. 23–24.

¹¹ KING, R. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008. s. 162–165.

Vyvrcholením byl holocaust za II. světové války. Mezi násilné migrace je potřeba ale započítat i útky Čechů ze Sudet v roce 1938 a vysídlení Němců z Polska a Československa po roce 1945. „*Migrace tak neprovázejí pouze pokrok, ale též úpadek, násilí a zločiny proti lidskosti.*“¹²

Po II. světové válce byla Evropa zdevastována a potřebovala pracovní síly na její obnovu a návrat mezi vyspělé země. Poprvé se stala regionem s pozitivním migračním saldem. Do Francie přicházeli nejprve dělníci ze sousedních států, převážně ze Španělska, Portugalska a Itálie. Později začali přicházet imigranti z Alžírsko, Maroka, Tuniska a Indočíny, tedy z bývalých kolonií Francie. Do Velké Británie začali proudit skupiny Indů, Afghánců, Pákistánců a Íránců. V Německu pak převládali imigranti z Turecka a Jugoslávie. V letech 1950–1975 vzrostl počet přicházejících osob v Německu 7x, ve Francii to bylo pouze 2x. Ve Francii byla však výrazná cizinecká komunita již v meziválečném období. V roce 1975 ve Francii i v Německu přesahoval počet osob ze zahraničí 4 miliony a v každé zemi tvořili zahraniční obyvatelé 6–8% podílu na celkovém počtu obyvatelstva země. Každý z těchto států vytvářel jinou politiku pro imigrační pracovní síly. Ve Francii a Velké Británii byla politika pro tyto pracovní síly založena na integraci těchto osob do nového prostředí a byly jim vytvářeny podmínky pro znalost jazyka. Německo se snažilo zachovat podmínky hostujícího dělníka. Nebyly pro ně vytvářeny podmínky pro znalost jazyka a komunikaci v zaměstnání zabezpečovali překladatelé. V zaměstnání byly pracovní skupiny vytvářeny vždy ze zaměstnanců ze stejné země. Na počátku 80. let stoupl počet cizinců na území tehdejší NSR (Německé spolkové republiky) na 4,5 milionu, a ještě před sjednocením Německa v roce 1990 překročil 5 milionů.¹³

2.4 Příčiny migrace po roce 1989

Další novou etapou z hlediska migrace byl vývoj po roce 1989, kdy došlo k uvolnění hranic v zemích východního bloku a v další fázi došlo postupně ke sjednocení Evropy a ke zprůchodnění hranic. V západních zemích (Německo, Anglie, Rakousko, Belgie) stoupl nejen počet pracovních migrantů, ale i počet cizinců, kteří žádali o azyl. „*Azylové právo se ukázalo poprvé jako neefektivní a formy udělování azylu začaly být přehodnocovány.*“ Migraci a počet žadatelů o azyl ovlivnila i válka v Jugoslávii a ozbrojené konflikty na některých územích bývalého Sovětského svazu.

¹² UHEREK, Z. et.al. *Migrace: Historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. s.16–20.

¹³ UHEREK, Z. et.al. *Migrace: Historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. s. 25–27.

Česká republika se stala na počátku 90. let 20. století zemí s pozitivním migračním saldem.¹⁴ Vzhledem ke změnám, které v ČR proběhly v 90. letech, bylo nutné vybudovat síť institucí k řešení mezinárodní migrace a zároveň byla přijata nová legislativa týkající se migrační a azylové politiky. Největší skupinou migrantů, která byla na území České republiky trvale usazena, se po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky stali Slováci.¹⁵ Přicházeli ale i migranti z dalších zemí, především ze zemí střední a východní Evropy, Ukrajiny, Běloruska a jiných bývalých států SSSR, Vietnamu a Číny. Při srovnání ČR se zeměmi střední Evropy, například s Polskem a Maďarskem, které prošly podobným vývojem, a to ze zemí emigračních se staly zeměmi imigračními, měla Česká republika z těchto zemí v roce 2007 největší počet cizinců, kteří pobývali na jejím území. V Česku to bylo 394 000 cizinců, v Maďarsku 175 000 a v Polsku v roce 2002 pobývalo 75 000 cizinců. Polsko vykazovalo ve srovnání s Českou republikou a s Maďarskem stále vysokou emigraci vlastního obyvatelstva.¹⁶

Důležitým okamžikem po roce 1989 bylo také sjednocení Německa, ke kterému došlo oficiálně dne 3. října 1990 a po letech rozdělení se opět spojily Spolková republika Německo a Německá demokratická republika. Každá ze šestnácti spolkových zemí má své vlastní kulturní kořeny a specifika, která také ovlivňují vnitřní migraci. Podle odhadů změní své bydliště v rámci vnitroněmecké migrace asi čtyři miliony obyvatel ročně. Dochází k regionálním rozdílům v demografické struktuře obyvatel, zatímco některé spolkové země z migrace profitují, jiné migrací ztrácejí. V průběhu 90. let tak docházelo k migračním trendům, kterými bylo vylidňování severních oblastí a docházelo k přesunům obyvatel na jih.¹⁷ Dlouhodobě je Německo zemí imigrační. V rámci zemí Evropské unie se po zrušení hranic a otevřením schengenského prostoru stalo Německo cílem mnoha lidí z evropských zemí, kteří přicházeli do Německa za prací a postupem času, zde zůstali natrvalo. Německo se však stalo i snem a cílem mnoha lidí ze třetích zemí.¹⁸

¹⁴ UHEREK, Z. et.al. *Migrace: Historie a současnost*. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. s. 28–29.

¹⁵ DRBOHLAV, D. a kol. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. s. 71–73.

¹⁶ DRBOHLAV, D. a kol. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. s. 160.

¹⁷ HAMPLOVÁ, M. *Migrační vlny ve Spolkové republice Německo po roce 1989 mezi severními a jižními spolkovými zeměmi*. TERITORIA – svazek 2. Praha: MATFYZPRESS, 2011. s. 5–6.

¹⁸ Vlastní zdroj.

Tento velký evropský sen se proměnil v migrační krizi, která kulminovala v roce 2015. Hlavní trasou migrantů, kteří nelegálně překračovali hranice s cílem dostat se do Evropy, byla v roce 2015 tzv. Balkánská cesta. Hlavním spouštěčem této migrace byla občanská válka v Sýrii, která začala v roce 2011 a trvá dodnes. Ze Sýrie uprchlo mnoho lidí. Většina těchto uprchlíků zůstává v okolních zemích, tedy v Turecku, Libanonu a v Jordánsku. V roce 2015 se migranti snažili dostat na turecké pobřeží, kde pašerákům zaplatili za místa na nafukovacích člunech a přes Středozemní moře doplouvali na pobřeží řeckých ostrovů, zejména na Lesbos a Kos. Turecko v té době nebránilo opustit lidem jeho pobřeží, také z důvodu, že na tureckém území byly v té době již asi 3 miliony syrských uprchlíků. Tato situace nahrávala pašerákům a profesionálním převaděčům, kteří inkasovali nemalé částky za zprostředkování nelegální migrace. Z Řecka migranti pokračovali tzv. Balkánskou cestou přes Makedonii, Srbsko, Maďarsko nebo Rakousko do Německa.¹⁹ (viz *Obrázek 1: Balkánská cesta*)

Dalšími trasami migrantů jsou středomořská trasa, která vede z Libye přes Středozemní moře do Itálie, a západní středomořská trasa z Maroka do Španělska. V Maroku se snaží migranti dostat do Ceuty, která je enklávou Španělska. Ze západní Afriky emigrují především lidé ze Senegalu, Gambie, Guinei, Ghany, Nigérie a Nigeru. Tyto migranty můžeme zařadit spíše do kategorie ekonomických migrantů, protože ve většině z těchto zemí nejsou žádné nepokoje ani hladomor. Rodiny se v těchto zemích finančně skládají a vysílají vybrané mladé muže z rodin na cestu do Evropy, kteří pokud se jim podaří se do Evropy dostat a najít si práci, odesílají domů rodině peníze a tímto způsobem ji podporují.²⁰ (viz *Obrázek 2: Hlavní migrační trasy ve Středomoří*) V roce 2015 „bylo na vnějších hranicích EU zjištěno zhruba 1,83 milionu nelegálních přechodů“.²¹ V roce 2016 již tato čísla poklesla. Pro srovnání jsou uvedena data nelegálních vstupů do EU v letech 2008–2015 a 2016–2021 v tabulkách. (viz *Tabulka 20: Počet nelegálních vstupů do EU v letech 2015–2021 a Tabulka 21: Počet nelegálních vstupů do EU v letech 2008–2014*)

¹⁹ MARKÉTA KUTILOVÁ. *Současná migrace do Evropy*. In *Youtube* [online]. 25.12.2021 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=8KFO6pTQOx4>>. Konzervativní noviny.

²⁰ MARKÉTA KUTILOVÁ. *Současná migrace do Evropy*. In *Youtube* [online]. 25.12.2021 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=8KFO6pTQOx4>>. Konzervativní noviny.

²¹ EVROPSKÝ PARLAMENT. Zpravodajství. [online]. 12.7.2021 [cit. 2021-11-21] Dostupné z WWW: <<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>>.

Množství migrantů, kteří přicházeli do Evropy v roce 2015, bylo tak velké, že přestala fungovat registrace osob a docházelo k nekontrolovatelnému pohybu těchto osob po celém území EU. „*Za zlomový okamžik je také považováno prohlášení německé kancléřky Angely Merkelové, že Německo přijme všechny syrské uprchlíky.*“ Tuto výzvu využilo ještě více lidí, kteří se snažili dostat do Evropy. Události kolem masové migrace vedly k „*postupnému zhroucení dublinského systému*“. Snahou bylo zavedení povinných kvót k přerozdělování uprchlíků, ale ani toto se neukázalo jako funkční systém. Státy, které byly přímo zasažené tranzitem imigrantů přes své území, se začaly bránit stavěním ostnatých a žiletkový plotů. Po více než dvaceti letech otevření schengenského prostoru se tak začaly na hranicích opět objevovat ploty a zátarasý.²²

Migraci v současné době (podzim 2021) ovlivňuje i politická situace a autoritářský režim Alexandra Lukašenka v Bělorusku, který odpovídá na sankce ze strany EU přemísťuje migranty k polsko-běloruským hranicím. Vyhrocená situace si vynutila postavení plotů z ostnatých drátů na hranicích Polska s Běloruskem, aby se tak zabránilo dalšímu nelegálnímu překračování hranic schengenského prostoru.²³

Při přijímání imigrantů je nejdůležitější zjistit příčinu či důvod, který je vedl k rozhodnutí opustit svou vlast, a následně posoudit a rozhodnout, zda mají nárok na status uprchlíka a získat tak mezinárodní ochranu v podobě azylu nebo mají nárok na doplňkovou ochranu. Pokud se v azylovém řízení nároky na azyl či ochranu neprokáží, jsou tyto osoby navráceny zpět do své země původu.²⁴

2.5 Druhy migrace

Migraci lze rozdělit do tří kategorií:

- na vnitřní a vnější (mezinárodní),
- na dobrovolnou a nucenou migraci (dle typologie migrace Andrease Demutha)
- a na trvalou a dočasnou migraci.

Vnitřní migrace je charakteristická pohybem obyvatel uvnitř státu, kdy je termín migrace spíše uváděn v souvislosti se změnou trvalého bydliště, např. stěhování se z města na venkov či opačně nebo v rámci rozdělení státu na okresy a kraje. Při vnější,

²² EUROSOP.CZ [online]. 2018 [cit. 2022-01-30]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/9256/sekce/azylova-politika/>>.

²³ DENÍK.CZ. [online]. 15.11.2021 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.denik.cz/staty-eu/belorusko-polsko-hranice-sankce-migrace-20211115.html>>.

²⁴ Vlastní zdroj.

tedy mezinárodní migraci dochází k přesunu jednotlivců či skupin lidí přes hranice země, ať už je to trvale, dlouhodobě, či krátkodobě.²⁵

Se vznikem a rozšiřováním Evropské unie a „evropského prostoru“ se znejasnila i definice mezinárodní migrace. Nyní můžeme také rozlišit mezinárodní migraci na interní, (tzv. intra – EU migraci) a na imigraci osob z tzv. „třetích zemí“, tedy ze zemí, které nejsou členskými zeměmi EU. Oproti tomu, ale například rozpadem Sovětského svazu na jednotlivé státy se změnila interní migrace osob mezi jednotlivými státy bývalého Sovětského svazu na mezinárodní.²⁶

O dobrovolnou migraci se jedná, pokud se osoby samy rozhodly dobrovolně na základě plánování a vlastního rozhodnutí opustit zemi. Může to být z důvodů pracovních, hlavním motivem je vyhlídka lepšího zaměstnání, z důvodu sloučení rodiny (tzv. řetězová migrace), za účelem studií či výzkumu, která je považována za dočasnou migraci, a z inovačních důvodů, kdy lidé chtějí přesídlit do jiné oblasti či země, kde očekávají zlepšení životních podmínek. Oproti tomu příčinami nucené migrace jsou nejen důsledky různých přírodních katastrof, např. sucho, záplavy či hladomor, ale často také válečné konflikty, politická nestabilita, porušování lidských práv, diskriminace nebo etnické či náboženské nepokoje. Dochází potom k hromadné migraci většího množství lidí, nazývané „exodus“. Nucenou migrací je také vyhoštění jednotlivců či skupin osob ze země.²⁷

Dále lze migraci rozlišovat dle časového horizontu na krátkodobou, která má trvání do jednoho roku. Za dlouhodobou migraci je pak považována migrace trvající více než jeden rok. Přechodná migrace je charakteristická pobytem na území státu po určitou časově omezenou dobu. Do tohoto typu může být zahrnuta tranzitní migrace, dojíždění či sezónní migrace, případně kyvadlová migrace, tedy opakovaný pohyb migranta do cílové země a zpět do země původu. Někteří autoři poukazují ještě na pojem „*mobilita*“, který bývá často zaměňován s pojmem „*migrace*“. Mobilita zahrnuje veškeré formy prostorového pohybu pouze na dočasnou dobu změny bydliště,

²⁵ PALÁT, M. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2014. s. 7–8.

²⁶ KING, R. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008. s. 8–9.

²⁷ PALÁT, M. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2014. s. 8.

tzn. cestování, dojíždka či vyjíždka. Termín „*migrace*“ je spojován se změnou trvalého pobytu.²⁸

2.6 Kategorizace migrantů

Dle definice Organizace spojených národů (OSN) je za migranta považována „každá osoba, která překročí mezinárodní hranice a zůstává v jiné zemi déle než rok“. Rabušic a Burjanek provedli kategorizaci migrantů a rozdělili je do sedmi skupin:

- **Uprchlíci** – velmi důležité je rozlišit rozdíl mezi pojmem uprchlík a migrant. Osoba, která splňuje požadavky pro udělení statusu „uprchlík“, nabývá zvláštní právní postavení. Uprchlíci jsou osoby, „*kteřé se nacházejí mimo svou vlast a mají oprávněné obavy před pronásledováním, a to z důvodů rasových, náboženských, národnostních či z důvodů příslušnosti k určité společenské vrstvě či zastávání určitých politických názorů, které nejsou schopny přijmout nebo vzhledem k výše uvedeným obavám odmítají ochranu své vlasti*“. Právní postavení uprchlíků je uvedeno na základě Ženevské úmluvy, která byla přijata Valným shromážděním OSN v Ženevě v roce 1951 (dále byla rozšířena Protokolem v roce 1967) a vychází z článku 14 „Všeobecné deklarace lidských práv“. V tomto článku je stanoveno, že „*každý má právo vyhledat si v jiné zemi útočiště před pronásledováním a požívat tam azyl*“.
- Do druhé kategorie spadají **osoby, které mají z politických, rasových, národnostních či jiných příčin obavy z pronásledování**, nechťejí nebo nemohou se vrátit do země svého původu a pobývají mimo svou mateřskou zemi;
- **Žadatelé o azyl** jsou osoby, které z obav před pronásledováním z národnostních, politických, náboženských či jiných důvodů opustili svou zemi původu a požádali v cílové zemi o azyl. V azylovém řízení se potom prověřuje, zda tyto osoby splňují kritéria podle Ženevské úmluvy. Pokud jsou splněny všechny potřebné podmínky, stávají se azylanty – uznanými uprchlíky, a tím získávají ochranné povolení k jejich pobytu.

²⁸ PALÁT, M. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2014. s. 7–8.

- **Ilegální migranti** jsou osoby, které se nacházejí v cílové zemi a nemají potřebné dokumenty, kterými by se mohly prokázat.
- Za **dočasné pracovní migranty** jsou považovány osoby, které se dočasně zdržují v cílové zemi za účelem pracovního poměru a po jeho ukončení se vrací zpět do své země původu.
- **Vysoce kvalifikovaní migranti** jsou osoby, které jsou držitelem modrých karet, na základě, kterých mají povolen dlouhodobý pobyt za účelem výkonu zaměstnání, které vyžaduje vysokou kvalifikaci.
- **Rodinní příslušníci**, kteří se na základě možnosti sloučení rodin připojují ke svým příbuzným.
- **Navrátilci** jsou osoby, které se po nějaké určité době, kterou strávili v cílové zemi navrací zase zpět do země svého původu.²⁹

Osoby, které spadají do poslední kategorie „navrátilci“ jsou někdy nazýváni také jako „reemigranti“. Tito lidé, kteří emigrovali z nějakého důvodu ze své země původu do hostitelské země, kde si plánovali vybudovat nový život, se někdy vrací zpět do své vlasti. Důvodem pro návrat může být stesk po domově, povinnost postarat se o své staré rodiče nebo chtějí vydělané peníze v zahraničí investovat do majetku ve své vlasti. Mnohdy měli tito lidé od počátku v plánu vrátit se do své vlasti, což může být považováno také jako dočasná migrace. Po návratu ale často zjistí, že už vazby, které ve své vlasti před svým odchodem měli, jsou zpřetrhané, zvykli si na jiný životní styl a návyky a nedokáží se zpět adaptovat.³⁰

V běžném životě nazýváme osoby z jiných zemí cizincem. „*Pod pojmem cizinec se dle zákona o pobytu cizinců rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky včetně občana Evropské unie, (zákon 326/1999, § 1, odst. 2).*“³¹

2.7 Legální a nelegální migrace

Legální migrace je proces přistěhovalectví, který řídí a kontroluje stát. Prostřednictvím vízové praxe a pobytových oprávnění stát reguluje imigraci

²⁹ PALÁT, M. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: KEY Publishing, 2014. s. 10–11.

³⁰ KING, R. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta, 2008. s. 9.

³¹ MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>>.

a uspokojuje tím potřeby domácího pracovního trhu. Obecně to tak souvisí s pracovní migrací. V mezích evropského práva tak může stát kontrolovat pracovní migraci na svém území, včetně stanovení národních kvót. Dalšími typy legální migrace mohou být i migrace za účelem studia nebo za účelem sloučení rodiny. Za účely legální migrace bývají udělována na základě podaných žádostí povolení ke krátkodobému nebo dlouhodobému pobytu.³²

Krátkodobý pobyt bývá udělován v maximální délce 90 dní během jakéhokoliv období 180 dnů. Podle Evropské legislativy jsou rozlišovány pro účely krátkodobých pobytů občanů ze třetích zemí na ty, pro které platí společná vízová politika a občané těchto zemí musejí disponovat vízem, a na země bez vízové povinnosti, kdy jsou občané těchto zemí od tohoto požadavku osvobozeni. V Nařízení evropského parlamentu a rady (EU) 2018/1806, ze dne 14. listopadu 2018 jsou uvedeny „*seznamy třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou povinni mít při překračování vnějších hranic členských států vízum a zemí, které jsou od této povinnosti osvobozeny*“.³³

Za dlouhodobý pobyt je považován pobyt nad 90 dní, například za účelem studia, vědeckého výzkumu, zaměstnání, podnikání, investování či sloučení rodiny. V případě zaměstnání je potřeba mít povolení k dlouhodobému pobytu formou zaměstnanecké karty (dříve zelená karta), která „*nahrazuje vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání*“. V případě výkonu zaměstnání s požadavkem vysoké kvalifikace se vydává za tímto účelem modrá karta.³⁴

Za nelegální migraci se považuje vstup cizinců do cílových zemí bez řádného oprávnění, kde je potřebné vízum či oprávnění k pobytu. „*Z podstaty souvisí s kategorií uprchlictví*.“ Pokud tyto osoby požádají o mezinárodní ochranu neboli azyl, je tímto jejich pobyt na území hostitelského státu „legalizován“. Ne všichni nelegální migranti se však kvalifikují pro mezinárodní ochranu. „*V případě nelegální migrace často*

³² MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-11-21] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>>.

³³ EU. Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 303. České vydání. Právní předpisy. Ročník 61. 28. listopadu 2018. L 303/39-303/58. s. 13–18. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2018:303:TOC>>. ISSN 1977-0626.

³⁴ MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodoby-pobyt.aspx>>.

hovoříme o tzv. smíšených migračních tocích.“ Nelegální migrace často souvisí s profesionálním převaděčstvím a nese v sobě tak znaky organizovaného zločinu.³⁵

Důležité je správně definovat pojem migrant a uprchlík. Za migranta se považuje osoba, která odchází ze své země původu dobrovolně, i když k tomuto rozhodnutí došla na základě špatných životních podmínek ve své zemi, které jsou zaviněny např. změnou klimatu, hladomorem, přírodní katastrofou nebo extrémní chudobou. Uprchlík odchází ze své země původu a hledá bezpečí v okolních zemích z důvodu nesnesitelné situace ve své zemi původu, či dokonce z důvodu situace života nebezpečné. Odchází ze své země nedobrovolně. Správná definice je potřeba k rozlišení těchto osob a posouzení, zda mají nárok na udělení azylu. Kdo je uprchlík, je stanoveno mezinárodním právem (viz kapitola 2.6 kategorizace migrantů).³⁶

V posledních letech, kdy dochází k silnějším migračním pohybům lidí ze třetích zemí do zemí Evropské unie, spolu často cestují jak migranti, tak i uprchlíci. V některých politických diskuzích bývá tento jev popsán jako „smíšené migrace“ či „smíšené toky“.³⁷ Mimořádné úsilí v oblasti pomoci uprchlíkům vykonává úřad OSN UNHCR, který vznikl po II. světové válce. Zabývá se i pomocí osobám bez státní příslušnosti. Této skupině osob hrozí odepření základní lidských práv, protože nemají žádnou státní příslušnost.³⁸

Zároveň se někdy setkáváme s pojmem nelegální migrant. Za nelegální můžeme však považovat z hlediska legitimacy činnost migranta, a ne osobu jako takovou. V roce 2013 proto oznámila tisková agentura The Associated Press (AP), že přestává používat slovní spojení *illegal immigrant* (nelegální migrant). K této změně dala podnět platforma PICUM, která sdružuje neziskové organizace, univerzity a odbory z více než 30 zemí.³⁹

³⁵ MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>>.

³⁶ ČLOVĚK V TÍSNI. [online]. 2021 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.clovekvtsni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>>.

³⁷ UNHCR. ČESKÁ REPUBLIKA. [online]. 5.9.2016 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>>.

³⁸ UNHCR. ČESKÁ REPUBLIKA. [online]. 19.1.2019 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.unhcr.org/cz/234-czo-nashistorie-unhcr-html.html>>.

³⁹ ČLOVĚK V TÍSNI. [online]. 2021 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.clovekvtsni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>>.

2.8 Dopady migrace

Migrace je dynamický jev, který s sebou nese dopady do mnoha oblastí života, a to jak pro imigranty, tak i pro obyvatele hostující země. Tyto dopady se projevují ve společenské, sociální, kulturní a ekonomické oblasti a mohou být v pozitivním, ale i v negativním smyslu. V pozitivním smyslu je to například příliv pracovních sil a příležitostí pro migranty. V negativním smyslu to může být zvýšení kriminality. „Téměř 60 % evropské populace očekává kriminální problémy spojené s přicházejícími migranty.“⁴⁰

2.8.1 Pozitivní dopady migrace

Stárnutí populace v celé Evropě je skutečnost, kterou se zabývá v posledních letech mnoho odborníků. Příliv pracovních sil z řad migrantů by tedy mohl vyrovnat určitý deficit pracovních sil, který se dle statistických propočtů bude v příštích letech ještě prohlubovat. Pozitivním faktem je u kvalifikovaných pracovníků dosažené patřičné odborné vzdělání, kterého dosáhli ve své zemi, a tudíž přijímací země nemusí vynakládat prostředky na jejich vzdělání. Pracující přistěhovalci mají také své rodiny, rodiče a děti, které si chtějí přivést s sebou do hostitelské země. V nízkopříjmových zemích, odkud migranti většinou pochází, jsou však odlišné normy na počet dětí v rodině, než je obvyklé v evropských zemích. Potom se nám výrazně snižuje procento pracujících lidí z množství lidí, kteří imigrují do hostitelské země. Nelze tedy zcela jednoznačně říct, že toto je správný způsob, jak řešit problém demografického vývoje stárnutí populace v zemích Evropy.⁴¹ Za pozitivní dopad migrace lze považovat například i obohacení v oblasti gastronomie. Mnoho imigrantů podniká v oblasti občerstvení a restaurátérství, kdy jejich domácí tradiční kuchyně s rodilými kuchaři obohacuje obyvatele hostitelských zemí o gastronomické speciality. Spornější dopady migrace jsou pak v oblasti sociální a kulturní, kdy na jedné straně může být pro někoho pozitivní setkávání se s lidmi z jiné kultury a navazování mezilidských vztahů, na druhé straně může být záporně vnímáno uplatňování jejich kulturních a sociálních zvyklostí.⁴²

2.8.2 Negativní dopady migrace

Mezi negativní aspekty migrace můžeme zařadit paradoxně také problémy v oblasti situace na trhu práce, kdy mají především osoby s nižším vzděláním pocit, že

⁴⁰ POSPÍŠILOVÁ, J., KRULICHOVÁ, E., et.al. *Jak se žije Čechům v současné Evropě?* Praha: Academia, 2018. s. 74–77.

⁴¹ COLLIER, P. *Exodus. Jak migrace mění náš svět.* Praha: Libri, 2017. s. 109–113.

⁴² Vlastní zdroj.

jim imigranti berou práci. Zároveň mají obavy, že příchod migrantů může mít dopad i na mzdovou politiku v určitém odvětví či firmě. Z provedených empirických studií však nevyplývá, že by imigranti brali pracovní místa domácím obyvatelům. Většinou jsou migranti umísťováni na pracovní místa, o která je ze strany domácí populace malý zájem.⁴³ Problémem jsou však nelegální ekonomické aktivity cizinců a žadatelů o mezinárodní ochranu. U cizinců dochází často k nelegální práci po vypršení jejich povolení k pobytu a zaměstnání, kdy cizinci zůstanou v zemi nelegálně. Žadatelé o azyl nebo také žadatelé o mezinárodní ochranu mají možnost být ubytováni v pobytovém středisku, kde jim jsou poskytovány kromě ubytovacích služeb také zdravotnické a sociální služby, které jsou zpravidla bezplatné. Také je jim vypláceno kapesné podle zákona o azylu (§42a). Nejzávažnější omezení dané zákonem je ale skutečnost, „že žadatelům o mezinárodní ochranu může být povolení k zaměstnání vydáno až po 1 roce trvání řízení o mezinárodní ochraně“. Tímto zákonem daným omezením nemohou žadatelé o mezinárodní ochranu pracovat legálně a jsou de facto zatlačeni do sféry šedé ekonomiky a nuceni pracovat nelegálně, pokud si chtějí zlepšit svou sociální situaci.⁴⁴

Ke konfliktům může docházet také v oblasti kulturních zvyklostí. Obyvatelé evropských zemí vnímají pozitivněji imigranty z ostatních evropských zemí než imigranty ze třetích zemí, kde může z důvodu větší odlišnosti docházet ke kulturním konfliktům. Často se téma kulturních konfliktů objevuje ve sdělovacích prostředcích či v politických debatách, což vyvolává v domácím obyvatelstvu pocit ohrožení a obavy ze ztráty tradiční evropské kultury. Za zmínku stojí určitě mezinárodní konference, kterou uspořádalo v roce 2006 rakouské předsednictvo EU v Salzburgu. Na této konferenci, která byla nazvána *The Sound of Europe*, se sešli představitelé nejvýznamnějších institucí Evropské unie a členských států. „*Hlavním předmětem konference byla otázka evropské identity a identifikace s Evropou.*“ Účastníci konference se shodli na schopnosti Evropy spojovat různorodost a rozmanitost kulturních tradic. Na závěr konference však položil otázku Bassam Tibi, který je jeden z nejuznávanějších odborníků na islám, zda je součástí evropské identity také islám. „*V Evropě žije asi 21 miliónů muslimů, a přesto nebyl k panelové diskusi pozván žádný zástupce ze strany muslimů.*“⁴⁵

⁴³ POSPÍŠILOVÁ, J., KRULICHOVÁ, E., et.al. *Jak se žije Čechům v současné Evropě?* Praha: Academia, 2018. s. 77.

⁴⁴ DRBOHLAV, D., (ed.). *Nelegální ekonomické aktivity migrantů. (Česko v evropském kontextu).* Praha: Karolinum, 2008. s. 183–185.

⁴⁵ SCHEU, H., CH., (ed.). *Migrace a kulturní konflikty.* Praha: Auditorium, 2011. s. 18–19.

V současnosti je stále častěji skloňován termín „multikulturalismus“. Zejména ve střední Evropě existuje dnes velmi rozšířené vnímání toho, že multikulturálním způsobem myšlení a současnou politikou je vytvářena velmi problematická sociální situace. Multikulturalismus je obviňován za nekontrolovanou migraci a migrační krizi, ze které následně narůstají sociální problémy a další domnělé hrozby pro evropskou kulturu, které vyplývají z početných vln uprchlíků a migrantů. Následkem uprchlických vln vzniká neregulovaná kulturní rozmanitost a nadměrná otevřenost, která může vést k terorismu.⁴⁶

Nejrizikovějším negativním dopadem migrace je kriminalita, což bývá často důsledkem ilegální migrace. Velký zájem o nelegální překračování hranic vede ke vzniku pašeráckých a převaděčských skupin. Imigranti, kteří se dostanou do cílových zemí nelegálně, pak zapadnou do šedé ekonomiky a pracují bez povolení. Někteří migranti se živí prodejem drog a vznikají tak gangy, mafie a skupiny organizovaného zločinu. Toto je pak živnou půdou pro počátek negativního chování ve společnosti. Dochází ke xenofobnímu chování, které vede k násilí, urážkám a diskriminaci. Problémy mohou vyústit ve společenskou nepokoje či radikalismus, a to na straně minority i majority. Dále může být problémem nezdařená integrace imigrantů, tj. nepřijetí zákonů a norem dané společnosti. Migrantí se shlukují ve společenstvích podle národnosti a vznikají komunity, nazývané také diaspory, které mohou vést ke vzniku ghett.⁴⁷

⁴⁶ KWIATKOWSKI, M., MIELCZAREK-ŽEJMO, A., STROUHAL, M., (eds.). *Multiculturalism. From Crisis to Renewal?* Karolinum Press is a publishing department of the Charles University. 2020. s. 57.

⁴⁷ PORSCHE, S. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2019. s. 15–16. [online]. 2021 [cit. 2021-12-30] Dostupné z WWW: <<https://publi.cz/download/publication/950?online=1>>.

3 Legislativa Evropské unie a schengenský prostor

Významnou roli hraje v oblasti migrace společná azylová a migrační politika všech zemí Evropské unie a ochrana hranic schengenského prostoru. Na základě vývoje migrační situace však musí docházet i k postupnému upravování legislativy v oblasti migrační a azylové politiky pro vstup migrantů do zemí EU. Evropská unie, dříve Evropské společenství, které vzniklo po druhé světové válce, tak již prošla mnoha organizačními a legislativními změnami.⁴⁸

3.1 Vznik a vývoj Evropské unie

Po druhé světové válce, kdy byl zcela zničen průmysl, infrastruktura a technologie evropských států, došlo na základě Schumanova plánu k podpisu Smlouvy o zřízení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) dne 18. dubna 1951 v Paříži. Tuto smlouvu známou také jako „Pařížská smlouva“ podepsalo šest zakládajících států, kterými byly Francie, Německo, Itálie, Nizozemsko, Belgie a Lucembursko. Smlouva byla uzavřena na padesát let a vzešla v platnost po ratifikaci všemi zúčastněnými státy dne 27. července 1952. Vysoký úřad (předchůdce dnešní Evropské komise) jako nadnárodní autorita dohlížel na trh, sledoval dodržování pravidel hospodářské soutěže a kontroloval dodávky a zásobování společného trhu s uhlím a ocelí. Zároveň řešil případné spory mezi státy nebo firmami. Tato nadnárodní spolupráce se osvědčila a ukázala se jako pozitivní projekt. Vyžádala si tak rozšíření na další odvětví. Dne 25. března roku 1957 byly v Římě podepsány smlouvy o Evropském hospodářském společenství (EHS) a Evropském společenství pro atomovou energii (EURATOM). Tyto smlouvy známé jako „Římské smlouvy“ vstoupily v platnost 1. ledna 1958. Smlouvou EHS bylo stanoveno vytvoření společného trhu, celní unie a společných politik. Cílem smlouvy EURATOM bylo spojit jaderný průmysl členských států. Počátkem 60. let tak bylo všech šest států integrováno již ve třech společenstvích, v ESUO, EHS a EURATOM. Cílem těchto zemí bylo budování spolupráce a společného trhu v nových oblastech. Novou prioritou se stalo zemědělství, kdy ústředním motivem bylo zajištění potravinové soběstačnosti členských států, zlepšení zásobování obyvatelstva a stabilizace životní úrovně zemědělců. V polovině 60. let došlo k posunu v institucionálním uspořádání všech tří společenství a dne 8. dubna 1965 byla podepsána Slučovací smlouva, která je nazývána také jako „Bruselská smlouva“, oficiálně se nazývá „Smlouva o zřízení společné Rady a společné Komise Evropských

⁴⁸ Vlastní zdroj.

společenství“. V platnost vstoupila 1. července 1967. Tato smlouva sloučila orgány všech třech společenství (ESUO, EHS a EURATOM), která od této doby začala používat společný rozpočet. Od této chvíle se nazývají Evropské společenství (ES).⁴⁹

V následujících letech se Evropské společenství rozšiřovalo přijetím dalších států, a s tím souvisela i potřeba změny v legislativě a v organizačním uspořádání. V 70. letech došlo k prvnímu rozšíření Evropského společenství o nové státy. Dne 1. ledna 1973 přistoupilo do Společenství Dánsko, Irsko a Spojené království. Desátou členskou zemí se po dlouhém vyjednávání stalo 1. ledna 1981 Řecko. Dne 1. ledna 1986 dochází k přistoupení Španělska a Portugalska a Evropské společenství má tak již celkem 12 členů. K 1. lednu 1995 přistoupily do Evropské unie další tři státy, relativně bohaté a se stabilním demokratickým systémem, a to Rakousko, Finsko a Švédsko. K největšímu rozšíření Evropské unie pak došlo 1. května 2004, kdy se Evropská unie rozšířila o 10 zemí, byla přijata Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Kritéria pro přijetí do Evropské unie v tomto období nespĺnily Bulharsko a Rumunsko a byl jim poskytnut delší čas na dokončení přístupového procesu, tyto státy byly přijaty 1. ledna 2007. Posledním státem, který byl přijat do Evropské unie, bylo 1. července 2013 Chorvatsko. Evropská unie tak měla 28 členských států.⁵⁰ Dne 31. ledna 2020, ale na základě dohody o vystoupení, která je nazývána také jako „Brexit“ vystoupilo z Evropské unie Spojené království. Konečný počet členských zemí Evropské unie je v současnosti 27. Dalšími kandidátskými a potencionálními kandidátskými zeměmi jsou Albánie, Bosna a Hercegovina, Severní Makedonie, Kosovo, Černá Hora, Turecko a Srbsko.⁵¹

3.2 Legislativa

Přijetí nových členských států si vyžádalo změnu v legislativě a v organizačním uspořádání. V průběhu let se v souladu s rozšiřováním ES později EU uzavřelo několik důležitých smluv. V 80. letech byl do čela Evropské komise nominován Jacques Delors, který se zasloužil o prohlubování integračního procesu. Novým cílem byl Jednotný evropský akt (JEA), který je považován za významnou revizi Římských smluv. Jednotný evropský akt byl podepsán 17. února 1986 v Lucemburku a 28. února 1986

⁴⁹ LACINA, L., STREJČEK, P., BLÍŽKOVSKÝ, P. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2016. s. 18–31.

⁵⁰ LACINA, L., STREJČEK, P., BLÍŽKOVSKÝ, P. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2016. s. 32–42.

⁵¹ EVROPSKÁ UNIE [online]. 2021 [cit. 2021-12-14] Dostupné z WWW: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2010-19_cs>.

v Haagu, v platnost potom vstoupil dne 1. července 1987. Myšlenkou tohoto aktu bylo, aby do pěti let došlo k odstartování pohybu čtyř svobod, kterými jsou: volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. V polovině 80. let nastala problematika při narůstající výměně společného trhu. Na hranicích docházelo vlivem celních kontrol k nepropustnosti hranic. Tím byla iniciována myšlenka otevřeného prostoru bez hranic uvnitř Společenství. V lucemburském Schengenu proběhla jednání, která byla završena podpisem dohody dne 14. června 1985, kdy se Německo, Belgie, Francie, Nizozemsko a Lucembursko dohodly na postupném odstraňování kontrol na vnitřních hranicích a zavedení volného pohybu osob pro státní příslušníky těchto států a dalších členských zemí.⁵²

3.2.1 Maastrichtská smlouva

V průběhu 90. let došlo k dynamickému vývoji integračního procesu. Nejdůležitějším se stal organizační proces, který započal podpisem „Maastrichtské smlouvy“ nebo také Smlouvy o Evropské unii dne 7. února 1992. Od této doby je zaveden pojem Evropská unie místo Evropského společenství. V této smlouvě je zavedeno třípilířové uspořádání politik, tzv. „**Maastrichtský chrám**“:

1. **pilíř** zahrnuje oblast vnitřního trhu, hospodářskou a měnovou politiku, azylovou a imigrační politiku a oblast životního prostředí.
2. **pilíř** nastavuje společnou bezpečnostní a zahraniční politiku založenou na společné strategii.
3. **pilíř** představuje policejní a soudní spolupráci v oblasti justice a vnitra.⁵³

„V Maastrichtské smlouvě byly poprvé začleněny vízové záležitosti jako jeden aspekt migrační politiky do oblasti komunitárního práva a současně byly otázky týkající se azylu, kontrol na vnějších hranicích EU, migrační politiky a politiky vůči občanům třetích zemí zařazeny do nově vzniklého třetího pilíře.“⁵⁴

⁵² LACINA, L., STREJČEK, P., BLÍŽKOVSKÝ, P. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2016. s. 34–36.

⁵³ LACINA, L., STREJČEK, P., BLÍŽKOVSKÝ, P. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2016. s. 37–38.

⁵⁴ SCHEU, H. CH., ČÁSTEK, M., et. al. *Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, v edici EUPRESS, 2010. s. 9.

3.2.2 Amsterodamská smlouva

Dne 2. října 1997 byla podepsána „Amsterodamská smlouva“, která pozměnila Smlouvu o Evropské unii a deklarovala reformu institucí EU. Vstoupila v platnost 1. května 1999 a zjednodušila postup při spolurozhodování. Změnou bylo i zařazení Schengenské úmluvy do právního rámce EU.⁵⁵ Amsterodamská smlouva položila i nový právní základ evropské migrační politiky, jelikož spolupráce na mezivládní úrovni v oblasti azylové a migrační politiky (zařazení Maastrichtskou smlouvou do 3. pilíře) se neosvědčila a byla považována jako nedostatečná a neúspěšná, byla azylová a migrační politika přesunuta z 3. pilíře zpět pouze do 1. pilíře do oblasti komunitárního práva. Rada EU získala na základě Amsterodamské smlouvy také legislativní pomoc v oblasti kontroly hranic, udělování víz, udělování azylu a azylových řízeních, nedovoleného přistěhovalectví či nedovoleného pobytu na území členských států EU a navrácení osob, které pobývají na území členských států neoprávněně. Normami společné azylové a migrační politiky nebyly vázány tři země, a to Velká Británie, Irsko a Dánsko. Tyto země si pro sebe prosadily mechanismus „opt-out“, což je výjimka z práva EU. K realizaci migrační politiky na komunitární úrovni mohlo dojít až po uplynutí přechodného období pěti let od data, kdy vstoupila Amsterodamská smlouva v platnost. V přechodném období až do roku 2004 měl omezenou pravomoc v oblasti migrace a azylu Evropský soudní dvůr.⁵⁶

3.2.3 Niceská a Lisabonská smlouva

Před očekávaným největším rozšířením EU o země SVE, tedy o postkomunistické země, byla podepsána 26. února 2001 ve Francii v Nice tzv. „Niceská smlouva“, která provedla reformu institucionálního uspořádání EU pro přípravu vstupu dalších zemí. Poslední důležitou smlouvou je Lisabonská smlouva, která vstoupila v platnost 1. prosince 2009 a stanovila pravomoci EU, členských států a zrušila třípilířové uspořádání Maastrichtské smlouvy. Témata vnitřních věcí, která zasahovala do 1. a 3. pilíře, byla Lisabonskou smlouvou zařazena mezi „komunitární“ politiky Evropské unie. Touto smlouvou vznikla také funkce předsedy Evropské rady a funkce Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (SZBP). Ačkoliv politika EU dokáže dobře ošetřovat fungování vnitřního trhu, ne zcela se jí daří sjednocovat vnější vztahy. K tomuto by měla sloužit SZBP pomocí

⁵⁵ LACINA, L., STREJČEK, P., BLÍŽKOVSKÝ, P. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2016. s. 39.

⁵⁶ SCHEU, H. CH., ČÁSTEK, M., et. al. *Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, v edici EUPRESS, 2010. s. 9–10.

mezivládního vyjednávání. Zatím ale nejsou stále ujasněny kompetence pro „krizová období“.⁵⁷

3.2.4 Dublinské úmluvy

V souvislosti s migrací je potřeba se zmínit o Dublinských úmluvách. Dne 1. 9. 1997 vstoupila v platnost „*Úmluva o posouzení státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané v některých z členských států Evropských společenství*“ tzv. Dublinská úmluva. Úmluva se týká členských států EU a také Norska, Islandu, Švýcarska a Lichtenštejnska. Dublinská úmluva nastavuje systém postupu v rámci azylové politiky a určování, která ze zemí EU je příslušná k posouzení žádostí o azyl. Před uzavřením Dublinské úmluvy tento problém řešila Schengenská prováděcí úmluva. Vzhledem k tomu, že smluvními stranami Schengenské úmluvy nebyla většina z členských států EU a značně vzrostl počet žádostí o azyl, nahradila ji tzv. Dublinská úmluva. Na základě azylové politiky Amsterodamské smlouvy a nastavení komunitárních právních předpisů „*přijala Rada (ES) 18. února 2003 Nařízení č. 343/2003 tzv. Dublin II., kde jsou stanovena kritéria a mechanismy pro určení státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl podané v jednom z členských států Evropských společenství*“⁵⁷. V současnosti je právním základem dublinského systému „*Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013*“, tzv. Dublin III. V tomto nařízení jsou nastavena kritéria, která určují, který stát je příslušný o rozhodování o podané žádosti, figurují zde i kritéria pro rodinné vazby žadatele o azyl, zda vlastní vízum či vstoupil na území neoprávněně. Informace lze získat ze systému EURODAC, kam ukládají členské státy od roku 2003 povinně otisky prstů snímané žadatelům o mezinárodní ochranu. V jednání je v současné době Dublin IV, členské státy však zatím nedošly ke konsenzu.⁵⁸

3.2.5 Zavedení systému povinných kvót přerozdělování uprchlíků

Hlavním důvodem pro neshodu členských států je případné povinné přerozdělování uprchlíků zavedením systému povinných kvót. Vlády jižních států: Itálie, Řecka, Španělska, Kypru a Malty, které jsou na vnějších hranicích schengenského prostoru a potýkají se s přijímáním velkého počtu migrantů, kteří se dostávají na jejich území po moři, se obracejí na unijní orgány s návrhem na zavedení

⁵⁷ LACINA, L., STREJČEK, P., BLÍŽKOVSKÝ, P. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2016. s. 39–42.

⁵⁸ MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-12-14] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>>.

„mechanismu povinného přerozdělování“. Podle dosud platného dublinského systému platí, že „za vyřízení azylové procedury je odpovědný stát, přes jehož hranice se žadatel na území EU dostane“. Proti kvótám povinného přerozdělování se vyslovily země Visegrádské čtyřky (V4), tedy Česko, Slovensko, Polsko a Maďarsko a dále Estonsko, Lotyšsko a Slovinsko. Ministři vnitra těchto zemí jsou přesvědčení, že „zavedení povinných relokací by se mohlo stát silně motivujícím faktorem“. Chystaná reforma by měla podle nich obsahovat „stanovení jednotných pravidel pro efektivnější ochranu vnějších hranic“. Zároveň ministři ve společném dopise EK zdůraznili, že podporují posílení solidarity s jihoevropskými zeměmi formou rozšířené „finanční, technické, operační a expertní podpory“. Vlastní výzvu zaslali také ministři vnitra Rakouska a Dánska. Vlády těchto zemí též prosazují protiimigrační politiku.⁵⁹

Jednorázový program přerozdělování podle kvót, který byl odsouhlasen unijními státy v době masové migrace do Evropy v roce 2015, již tehdy odmítly země Česko, Polsko a Maďarsko. Důvodem jejich odmítnutí byl odkaz na bezpečnostní rizika. Tento program skončil v září roku 2017. Z původně zamýšlených celkem 160 tisíc osob, které měly být přerozděleny, byla přerozdělena necelá pětina lidí. Stanovené kvóty splnilo zcela pouze pět států, další státy přijaly jen část určených běženců.⁶⁰ Komise zahájila v červnu 2017 proti České republice, Polsku a Maďarsku řízení pro nesplnění povinnosti a „v lednu 2018 podala Komise proti těmto státům žaloby před Soudním dvorem EU kvůli porušení předpisů práva EU o relokaci žadatelů o azyl“.⁶¹

3.3 Schengenský prostor

Schengenský prostor zahrnuje území většiny evropských zemí, které jsou členy Evropské unie a zároveň členy Schengenské dohody. Navíc jsou členy schengenského prostoru i Island a Norsko. Podstatou Schengenské dohody je možnost volného překračování hranic mezi členskými státy schengenského prostoru a odstranění kontrol na vnitřních hranicích. Svobodné cestování v rámci celého schengenského prostoru platí i pro cizince, kteří mají tzv. schengenské vízum, které je opravňuje ke vstupu do jedné ze zemí Schengenu. Na vnější hranici Schengenu (tzn. i na letištích) se provádí hraniční

⁵⁹ EURACTIV.CZ [online]. 8.6.2020 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/news/otazka-povinneho-prerozdelovani-migrantu-je-stale-aktualni-jizni-zeme-eu-volaji-po-zavedeni-kvot/>>.

⁶⁰ EURACTIV.CZ [online]. 8.6.2020 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/news/otazka-povinneho-prerozdelovani-migrantu-je-stale-aktualni-jizni-zeme-eu-volaji-po-zavedeni-kvot/>>.

⁶¹ EUROSOP.CZ [online]. 2018 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/9256/sekce/azylova-politika/>>.

kontrola zástupně pro všechny země Schengenu. Pokud má osoba zákaz vcestovat do některé ze zemí schengenského prostoru na základě úředního rozhodnutí, platí tento zákaz prakticky pro celý schengenský prostor.⁶² Pouze pokud některý ze schengenských států pokládá za nezbytné odchýlit se od této zásady, např. z důvodu národního zájmu, z humanitárních důvodů či na základě mezinárodních závazků, je možné omezit vstup pouze na jeden stát s tím, že tento stát musí o tom uvědomit ostatní členské státy schengenského prostoru.⁶³

Schengenský prostor v dnešní době zahrnuje území těchto států: Belgie, Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko; a státy mimo EU (ESVO): Island, Norsko, Švýcarsko a Lichtenštejnsko.⁶⁴ (*viz Obrázek 3: Schengenská zóna*)

Předchůdcem Schengenských dohod byla v roce 1984 Saarbruckenská dohoda, kterou uzavřely tehdejší Německá spolková republika a Francie. Důvodem k jejímu uzavření vedly již tehdy protesty řidičů dálkové silniční dopravy pro dlouhé čekací doby na německo-francouzských hranicích. Podpisem této dohody došlo k postupnému rušení hraničních kontrol mezi NSR a Francií a byl zaveden volný pohyb osob a zboží. Dne 14. června 1985 byla podepsána Schengenská dohoda mezi NSR, Francií a zeměmi Beneluxu. Zároveň musely být nastaveny vysoké standardy v oblasti policejní a justiční spolupráce, vízových záležitostí a zajištění bezpečnosti na vnějších hranicích schengenského prostoru. Schengenská prováděcí úmluva byla podepsána 19. června 1990. K této úmluvě se postupně připojily téměř všechny země Evropského společenství a také Island s Norskem, i když nejsou členskými státy EU. Naopak Velká Británie, která již z EU vystoupila, se k Schengenské úmluvě nepřipojila. Veškeré právní instrumenty, které vznikly na podkladě Schengenských dohod, mají označení Schengenské *acquis*. Toto označení se používá ve všech zemích EU pro právní regulaci týkající se především v oblasti státních hranic a jejich ochrany.⁶⁵

⁶² SCHEU, H. CH., ČÁSTEK, M., et. al. *Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, v edici EUPRESS, 2010. s. 83-85.

⁶³ EUROSKOP.CZ [online]. 2022 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8762/13342/clanek/vase-dotazy/>>.

⁶⁴ LETIŠTĚ PRAHA [online]. © 2021 [cit. 2021-12-30] Dostupné z WWW: <<https://www.prg.aero/faq-jake-staty-patri-do-schengenskeho-prostoru>>.

⁶⁵ EPRAVO.CZ [online]. 26.6.2002 [cit. 2021-12-14] Dostupné z WWW: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/schengenske-acquis-vyvoj-schengenskeho-prava-17578.html>>.

Společným informačním systémem pro spolupráci v oblasti bezpečnosti schengenského prostoru je Schengenský informační systém (SIS), který umožňuje bezpečnostním složkám všech členských států přístup do SIS, kde jsou vloženy informace nejen o osobách pohřešovaných a hledaných, ale i nebezpečných. V systému jsou zadané i informace o věcech, např. o hledaných vozidlech, dokladech či zbraních. V tomto systému jsou zaznamenány údaje o pátrání ze všech členských zemí a doba od zadání vyhlášení pátrání do dostupnosti dat je ve všech státech max. do 120 sekund.⁶⁶ Tato rozsáhlá mezinárodní databáze je využívána při provádění hraničních kontrol, udělování víz, vydávání povolení k pobytu nebo při policejních a celních kontrolách ve vnitrozemí. Vzhledem k technologickému vývoji byl 9. dubna 2013 spuštěn Schengenský informační systém druhé generace (SIS II). Tento systém disponuje lepšími funkcemi, zejména zadáváním biometrických údajů a umožňuje snadnou výměnu informací mezi policejními a celními orgány. Systém zároveň splňuje přísnější pravidla pro ochranu osobních údajů.⁶⁷

Ochrana hranic je pro každou členskou zemi citlivé téma, při kterém dochází ke střetu mezivládních a nadnárodních zájmů. Evropská unie získala v této oblasti vliv až po roce 1999, kdy byla ochrana schengenských hranic a také azylová, migrační a vízová politika převedena Amsterodamskou smlouvou do prvního, tedy nadnárodního pilíře evropské integrace. (viz kapitola 3.2.2 Amsterodamská smlouva). Často však není zřetelně a jasně vymezena hranice, jaké kompetence mají jednotlivé státy a jaké mají instituce EU. Migrační krize ukázala v praxi na nedostačující ochranu vnějších hranic. EU sice vytvořila nadnárodní tělesa, která mají za cíl chránit vnější hranice schengenského prostoru, ale zároveň ponechala hlavní roli v ochraně hranic členským zemím Evropské unie. Problematika mezivládního a nadnárodního přístupu se tak ukázala i ve fungování agentury Frontex.⁶⁸

⁶⁶ EPRAVO.CZ [online]. 13.10.2011 [cit. 2021-12-14] Dostupné z WWW: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nektere-otazky-souvisejici-s-schengenskym-informacnim-systemem-77161.html>>.

⁶⁷ ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ [online]. © 2013 [cit. 2022-01-31] Dostupné z WWW: <<https://www.uoou.cz/sis-schengensky-informacni-system/ds-3280/archiv=0&p1=1887>>.

⁶⁸ BAUEROVÁ, H., HLAVÁČKOVÁ, H., VOŠTA, M. *Vnitřní a vnější dimenze bezpečnosti Evropské unie*. Praha: Libri, 2018. s.107–109.

4 Radikalizace a Islámská radikalizace

Nebezpečím pro evropské země je také radikalizace některých osob. Každá doba s sebou nese vždy i rozdílné přesvědčení a postoje některých osob či skupin osob, které pak chtějí svými činy vyjádřit. To, co je v určité době považováno za radikální či extrémní, může být v jiné době považováno za normální. Pojmy jako radikalismus, radikální, extremismus, extremist, extrémní jsou dnes součástí politického a publicistického diskurzu. Termíny bývají často zaměňovány a pojem radikalismus s pojmem extremismus bývají často používána jako synonyma.⁶⁹ Pojem radikalismus „je označením určitých politických postojů, jejímž účelem není odstranění stávajícího demokratického systému, ale stále se pohybují v rámci ústavního vymezení, byť na jeho okraji“. Zatímco většina definic pro extremismus, „ukazuje, že se jedná o postoj, který odmítá demokratický právní stát a usiluje o jeho odstranění či modifikaci“.⁷⁰ Radikálové zaujímají nepřátelské postoje ke *status quo*, které chtějí podrobit zásadní změně. „Jedná se tedy o politický postoj, který požaduje fundamentální změny v existujícím politickém, ekonomickém a sociálním pořádku“.⁷¹

Při radikalizaci dochází ke změnám ideologických postojů člověka v takové míře, že již vybočují z ústavních norem, jsou velmi netolerantní a útočí tak i proti základnímu demokratickému ústavnímu pořádku a jeho principům. Tyto extremistické postoje přecházejí často i v aktivity násilného charakteru. „Radikalismem rozumíme zastávání těchto vyhraněných ideologických postojů.“⁷²

4.1 Islámská radikalizace

V současné době patří mezi hlavní hrozby v západní Evropě islámský radikalismus. Tato radikalizace vychází z náboženství islámu a často jsou tito radikálové označováni také jako fundamentalisté.⁷³ Slovo fundamentalismus pochází z latinského „*fundamentum*“ tzn. základ, tj. „styl myšlení, v němž se určité principy považují za zcela zásadní „pravdy“, jejichž autorita je nezpochybnitelná a nade vše povýšená, bez ohledu na jejich obsah“. Převážně bývá fundamentalismus spojován

⁶⁹ CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. s. 10–12.

⁷⁰ FIALA, P. (ed.). *Politický extremismus a radikalismus v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. s. 11.

⁷¹ DANICS, Š., TEJCHMANOVÁ, L., *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 79–80.

⁷² MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-12-28] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>>.

⁷³ MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-12-28] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>>.

právě s náboženstvím, „*kde jeho stoupenci věří v doslovnou pravdivost posvátných textů*“. Fundamentalismus se objevuje ve všech hlavních náboženstvích, která jsou rozšířena ve světě, ať už je to křesťanství, judaismus, islám, hinduismus, sikhismus, či buddhismus. Právě ale formy islámského fundamentalismu jsou velmi „*revoluční a spjaté s násilím*“. Jeho hlavním cílem je „*zásadní přeměna stávající společnosti a usilování o vybudování teokratického státu, kde by postavení lidí vyplývalo z náboženské hierarchie*“. ⁷⁴

Teologické a ideologické proudy, které měly nejvýraznější vliv na vývoj současné podoby islamismu, mají kořeny přibližně v 18. století, a hlavně pak od 19. století. Muslimským světem byl „Západ“ chápán stále více jako ohrožení. Pokrok, imperialismus, sekularismus, uplatňování občanských práv byly fenomény, které Západ exportoval do světa a „*islámský svět se ocital stále více pod vlivem Západu*“. Reakcí na tyto nové fenomény, které pronikaly do muslimského světa, byl vznik radikálně fundamentalistického reformního hnutí nazývaného „wahhábismus“ podle teologa Muhammada ibn Abd al-Wahhába, který má své kořeny v 18. století. Jeho hlavní myšlenkou bylo zabránění pronikání západního vlivu uplatňováním velmi striktního fundamentalismu. Dalším islámským proudem pak byl vznik „salafismu“, který také usiloval o očistu islámu a návrat ke kořenům islámu, ale již byl ochoten pragmaticky akceptovat inovace, které přicházely ze Západu. Termín „salafismus“ pochází z arabského pojmu „salaf“, což znamená „předkové“. Vznik salafismu spadá do druhé poloviny 19. století a vyzývá k návratu ke Koránu a také k původním islámským hodnotám. Za zemi původu salafismu je považován Egypt. Salafismus jako široké hnutí je potřeba odlišit od salafistického džihádismu, který je jedním z jeho menšinového pojetí. ⁷⁵

4.2 Projevy islámské radikalizace

Největším nebezpečím pro naši společnost je radikální islamistické a teroristické hnutí „*Islámský stát*“, známé také pod arabským označením DAESH, „*Islámský stát v Iráku a Levantě*“. Toto radikální islamistické a teroristické hnutí operuje „*v oblasti Blízkého a Středního východu, Asie a severní Afriky*“. ⁷⁶ Hlavním sídlem Islámského

⁷⁴ DANICS, Š., TEJCHMANOVÁ, L., *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. s. 107–109.

⁷⁵ ČEJKA, M. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. s. 84–89.

⁷⁶ ŘEHKA, K. *Informační válka*. Praha: Academia, 2017. s. 111–112.

státu bylo město Rakká, které bylo osvobozeno v roce 2017.⁷⁷ Islámský stát, který se snažil ustanovit tzv. chalífát na území asi třetiny Sýrie a Iráku, byl poražen na posledním zbytku svého území v roce 2019. „*Britská premiérka Theresa Mayová nazvala svržení chalífátu IS „historickou etapou“, ale zároveň zdůraznila, že je ještě nutné vyhladit neblahou ideologii islamistů.*“⁷⁸ Nyní, dva roky po porážce IS, ale německé tajné služby varují, že radikálové IS se přeskupili a jsou ještě silnější než dřív.⁷⁹

Propaganda Daeš je velmi promyšlená a plánovitá, využívají k tomu především internet a různé platformy sociálních sítí. V oficiálním dokumentu „*o mediálním džihádu*“ v dubnu 2016, toto hnutí publikovalo na internetu „*doktrínu Islámského státu pro vedení informační války*“. Tento dokument, který se nazýval „*Mediální operativče, ty jsi také mudžáhid*“, byl šířen na sociální síti Telegram. Islámský stát má velmi promyšlenou propagandu a způsob mediálního boje. Jedním z jeho citátů je: „*slovní džihád je důležitější než džihád meče*“.⁸⁰

Problémem současnosti je tak islámská radikalizace, která se objevuje v evropských zemích mezi mladými lidmi, převážně muži ve věku do 25 let. Tito mladí lidé vlivem dostupnosti komunikačních kanálů přes sociální sítě jako jsou Twitter, Facebook, WhatsApp či ASKfm (sociální síť, která je u nás málo známá) navazovali kontakt s bojovníky ze Sýrie a domlouvali si převedení přes hranice v Turecku. Tito zahraniční džihádisté tzv. mudžáhidi hráli v letech 2014–2016 významnou roli ve válce v Sýrii. Uvádí se, že během tohoto konfliktu přišlo do Sýrie dvacet tisíc až třicet tisíc cizinců z více než stovky zemí. Čtyři až pět tisíc z těchto džihádistů pochází z Evropy.⁸¹ (viz Tabulka 22: *Konvertující k islámskému terorismu. Converts and Islamic Terrorism.*)

⁷⁷ DENÍK.CZ [online]. 20.10.2017 [cit. 2022-02-13] Dostupné z WWW: <https://www.denik.cz/ze_sveta/osvobozeno-ale-v-troskach-syrske-mesto-rakka-bylo-behem-boju-zniceno.html>.

⁷⁸ AKTUÁLNĚ.CZ [online]. 23.3.2019 [cit. 2022-02-13] Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/sdf-islamsky-stat-byl-porazen-na-poslednim-zbytku-sveho-uzem/r~84df985a4d3911e98aa4ac1f6b220ee8/>>.

⁷⁹ iROZHLAS.CZ [online]. 15.2.2022 [cit. 2022-02-15] Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/islamsky-stat-radikalove-syrie-irak-al-hol-tabor-terorismus-eu-usa-biden-al_2107150644_eku>.

⁸⁰ ŘEHKA, K. *Informační válka*. Praha: Academia, 2017. s. 114–115.

⁸¹ KUNDRA, O., LINDNER, T. *Můj syn terorista. Jak se rodí evropští džihádisté*. Brno: BizBooks, 2017. s. 12.

4.3 Projevy radikalizace ve vybraných zemích Evropské unie

K radikalizaci mladých lidí dochází většinou právě u potomků z muslimské populace z druhé a třetí generace, kteří se již narodili v Německu, ale i u konvertitů.⁸² Radikalizace těchto jedinců probíhá u každého jinak a neexistuje jednotný vzor. Většinou se jedná o nestabilní osobnosti, které mají problém se zařazením do společnosti, mají potíže se sociálními vztahy, jsou dezorientovaní a hledají smysl života. V roce 2012 byl odhad „Spolkového úřadu pro ochranu ústavy ohledně potenciálních salafistů“ počtem 4 500 následovníků, v roce 2018 to bylo již 11 300 následovníků.⁸³

Tyto skupiny lidí lze v Německu často identifikovat podle určitého vzorce vzhledu, myšlení a jednání. Důležitou součástí salafismu je vnější vzhled jeho členů. U žen se vyžaduje celý závoj. Muži nosí dlouhé šaty, které končí nad kotníkem a mají dlouhé vousy s upraveným knírem. Takto upravení muži v rámci misijního projektu Lies! (čti) nabízejí a rozdávají v ulicích Korán. Tento projekt započal v roce 2011 a jeho cílem je distribuovat 25 milionů překladů Koránu do německých rodin. Dalšími činnostmi je náboženská, sociální a politická propaganda na internetu, přednáškách, seminářích, shromáždění islámu a při kázáních v mešitách. Fenomén, který se objevil v roce 2015, bylo navazování kontaktů s uprchlíky v Německu. Projekt Lies! inicioval Ibrahim Abou-Nagie z Kolína nad Rýnem, který je také šéfem sítě „The True Religion“. V posledních letech byla federálním ministerstvem vnitra zakázána činnost několika salafistických spolků, např. v roce 2012 skupina „Millatu Ibrahim“ (Abrahamovo společenství), v roce 2013 následoval zákaz jeho podorganizace „An-Nussrah“ (Podpora), síť „DawaFFM“ (Volejte o islámu, Frankfurt nad Mohanem) a „Dawa Team Islamic“ (Zvuky). V roce 2015 bylo zakázáno sdružení „Tauhid Germany“, které fungovalo jako náhradní organizace za „Millatu Ibrahim“. Dalším

⁸² Vlastní zdroj.

⁸³ BMI.BUND.DE. [online]. © Federální ministerstvo vnitra a vlasti, 2021. [cit. 2022-02-20] Dostupné z WWW: <<https://www.bmi.bund.de/DE/themen/sicherheit/extremismus/islamismus-und-salafismus/islamismus-und-salafismus-node.html>>.

problémem jsou i radikální islámští imámové v mešitách.⁸⁴ „Marketingová akce Lies! se z Německa rozšířila do dvanácti států Evropy.“⁸⁵

Další zemí, ve které žije velmi početná muslimská komunita, je Francie. Několik zradikalizovaných mladíků odešlo bojovat za IS z města Sevran, a zde probíhala radikalizace těchto osob v pololegální menší mešitě, kterou si pronajali salafisté. Ve městě Sevran žije velká populace imigrantů ze sedmdesáti zemí. Je zde 20 % nezaměstnanost, která vede ke vzniku gangů, obchodování s drogami a k dalším problematickým jevům. Takovým chudým předměstím, kde se nepodařilo imigranty integrovat říkají místní obyvatelé „banlieues“ Podobně jsou na tom i předměstí Marseille, Montpellieru, Toulouse, ale i Paříže. Patrick Kanner, ministr, který měl na starosti problematiku těchto míst, uvedl, že „sociálně vyloučených lokalit je ve Francii celkem sto“. V roce 2016 pak řekl francouzskému rádiu Europe 1. „Jde o systém, kde v podstatě zmizely veřejné služby, systém, kde to politici vzdali“. Dále přirovnal tyto lokality k nejznámějšímu belgickému předměstí Molenbeeku. Právě takováto místa jsou „semeništěm“ radikálního džihádismu.⁸⁶

4.4 Strategie proti radikalismu a terorismu

Po bombových útocích, které byly spáchané v březnu roku 2004 v Madridu a v červnu roku 2005 v Londýně, předložila Evropská komise již v září roku 2005 Evropskému parlamentu a Radě počáteční příspěvek, který měl vést k rozvoji dlouhodobé strategie EU proti podněcování k násilné radikalizaci a náboru teroristů prostřednictvím internetu.⁸⁷ Dne 30. listopadu 2005 byla předložena Radě ke schválení „Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu“. Strategickými závazky jsou čtyři oblasti činnosti: předcházet – chránit – pronásledovat – reagovat, a to posílením

⁸⁴ MINISTERIUM DES INNERN, FÜR SPORT UND INFRASTRUKTUR. RHEINLAND-PFALZ. (ed.). *Salafistische Radikalisierung – Ursachen und Auswege. Leitstelle Kriminalprävention*. Mainz. [online]. 2022. [cit. 2022-02-20] s. 14–18. Dostupné z WWW: <https://gewaltpraevention.bildung-rp.de/fileadmin/user_upload/oekonomische.bildung-rp.de/Gewaltpraevention/Materialien_Vorschriften/Salafismus_Broschuere_RP_5.pdf>.

⁸⁵ KUNDRA, O., LINDNER, T. *Můj syn terorista. Jak se rodí evropští džihádisté*. Brno: BizBooks, 2017. s. 89.

⁸⁶ ⁸⁶ KUNDRA, O., LINDNER, T. *Můj syn terorista. Jak se rodí evropští džihádisté*. Brno: BizBooks, 2017. s. 96–106.

⁸⁷ EUR-LEX.EUROPA.EU. Sdělení Komise Evropskému Parlamentu a Radě týkající se *náboru teroristů – Faktory přispívající k násilné radikalizaci*. KOM/2005/0313 ze dne 21.9.2005. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52005DC0313&qid=1645263048410>>.

vnitrostátních schopností, podporou evropské spolupráce, rozvojem společných schopností a podporou mezinárodního partnerství.⁸⁸

V roce 2005 v rámci strategie EU byla identifikována prevence jako jeden ze čtyř pilířů v boji proti terorismu. V dokumentu „*Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému a hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů*“ ze dne 14. 6. 2016 byla zpracována „*Podpora prevence radikalizace vedoucí k násilnému extremismu*“. Klíčovým úkolem je předcházení radikalizace, která může dále vést k násilnému extremismu a terorismu. V dalších teroristických útocích, které se odehrály v Evropě, byli zapojeni občané evropských států, kteří se v těchto zemích již narodili, vyrostli v nich a v důsledku radikalizace se obrátili proti svým spoluobčanům.⁸⁹

Evropská unie si je vědoma nebezpečí, kdy dochází pomocí internetu k šíření násilí a terorismu, proto byl dne 29. dubna 2021 v Bruselu po druhém čtení v Evropském parlamentu přijat legislativní akt „*NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o potírání šíření teroristického obsahu online*“. Cílem tohoto nařízení je zaměření proti zneužívání hostingových služeb k šíření propagandy terorismu, návodům k výrobě výbušnin, podněcování „osamělých vlků“ k teroristickým činům či jiné propagandě a zveřejňování činností radikálních a teroristických skupin. Teroristický obsah těchto skupin může obsahovat texty, audio nahrávky či videa, která pobízejí ke spáchání teroristických činů nebo pobízejí k účasti na činnosti v teroristických skupinách či navádějí ke spáchání trestných činů. Tímto nařízením se členské státy EU zavazují k pověření vnitrostátních orgánů, které mají za úkol vydávat příkazy k odstranění takového teroristického obsahu. Internetové platformy pak mají za úkol na základě vydaného příkazu do jedné hodiny tento obsah odstranit. V nařízení jsou upřesněna i další pravidla, podle kterých se postupuje při posuzování škodlivosti

⁸⁸ DATA.CONSILIUM.EUROPA.EU. *Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu* ze dne 30.11.2005. 14469/4/05 REV 4. Dostupné také z WWW: <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14469-2005-REV-4/cs/pdf>>.

⁸⁹ EUR-LEX.EUROPA.EU. *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému a hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. Podpora prevence radikalizace vedoucí k násilnému extremismu*. COM (2016) 379 final ze dne 14.6.2016. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0379&qid=1645267056812>>.

obsahu, a která mají plně respektovat základní práva chráněná v Unii a také práva, která jsou zaručená Listinou základních práv Evropské unie.⁹⁰

⁹⁰ EUR-LEX. EUROPA.EU Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) o potírání šíření teroristického obsahu online. 2021/784 ze dne 29. dubna 2021. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0784&qid=1644273051621>>.

5 Bezpečnostní politika a opatření Evropské unie

5.1 Bezpečnostní aspekty migrace

Migrace je jevem, který se vyskytuje v celé historii lidstva a nebylo by vhodné ji úplně vyloučit. Přináší pro hostující země pozitivní dopady v podobě zahraničních investic, mezinárodního obchodu, zahraničního studia a odborných stáží, přílivu vysoce kvalifikovaných, ale i nízko kvalifikovaných pracovníků. S migrací jsou však spojena i bezpečnostní rizika, která mohou představovat někteří imigranti v podobě organizovaného zločinu, terorismu či šíření nemocí, které byly v Evropě díky kvalitní zdravotní péči a očkování vymýceny. Problémem mohou být i zvýšené migrační toky, které by mohly vyústit ve společenskou nepokoje nebo radikalismus, a to jak na straně obyvatel v hostujících zemích, tak i na straně příchozích imigrantů. Dalším rizikem je i schopnost a ochota imigrantů integrovat se do většinové společnosti. Jednotlivé státy tak v rámci bezpečnostní politiky provádějí analýzy bezpečnostních aspektů migrace. *„Pracovní skupina v rámci bezpečnostních aspektů migrace identifikovala v souladu s BS 2015 hrozbu nelegální migrace jako důsledek zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů a také hrozbu nedostatečné integrace legálních migrantů, která může představovat zdroj sociálního napětí,“⁹¹*

5.1.1 Kriminalita v souvislosti s migranty

K příchodu velkého počtu migrantů se váže i možnost zvýšení kriminality. Dle kriminalistických statistik páchají nejvíce trestných činů mladí muži do třiceti let. Vzhledem k tomu, že v migračních tocích od roku 2015 převažují mladí muži, vzniká zde riziko zvýšení kriminality. Kriminolog Thomas Bliesener uvedl, že celkově kriminalita klesá, ale dvě třetiny těchto případů tvoří krádeže a vloupání, které obyvatele znepokojuje relativně méně než násilné trestné činy, které naopak stoupají. *„Podle něj se i proto zvětšuje propast mezi celkově zaznamenanou kriminalitou a tím, že se lidé víc a víc bojí.“* Útoky, které jsou inspirované politickou nebo náboženskou ideologií, se uvádějí v německých statistikách zvlášť a jsou zahrnuty do zprávy o politicky motivované kriminalitě, která se každoročně zpracovává. V letech 2016 a 2017 byl zaznamenán nárůst těchto útoků. V těchto letech přijalo Německo 1,5 milionu migrantů a projevilo se to ve statistikách trestné činnosti. Bavorský ministr vnitra Joachim Herrmann označil migranty a uprchlíky za rizikový faktor. Své tvrzení

⁹¹ MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-12-13] Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>>.

vysvětlil, že tito lidé přišli „z jiných kulturních oblastí“, ve kterých „německá nenásilnost“ není samozřejmostí. Trestnou činnost páchají častěji cizinci, kteří nemají příliš velkou šanci na získání azylu.⁹²

5.1.2 Nebezpečí terorismu

Největším nebezpečím je v současnosti náboženský terorismus. V roce 1968 neměla z 11 teroristických skupin žádná náboženský charakter. K prudkému nárůstu náboženských skupin došlo v 90. letech a v roce 1994 mělo již 16 skupin ze 49 náboženský charakter a v roce 1995 to byla již téměř polovina. V roce 2004 bylo známých 113 teroristických skupin a z toho mělo 52 skupin náboženský charakter. David Rapoport, který rozdělil terorismus do čtyř vývojových etap, zařazuje do čtvrté vývojové etapy právě náboženský terorismus.⁹³

Teroristické organizace, které pocházejí z arabských zemí a patří mezi nejvlivnější, dnes operují v mezinárodním měřítku. Budují si své základny především ve Velké Británii, Francii a v Německu. Extremistické islamistické organizace zakládají své zahraniční pobočky často pod krytím za různými kulturními organizacemi a snaží se získávat podporu pro své cíle. Od lidí ze své komunity vybírají „zakát“ (povinnost nařízenou Bohem, jeden z pilířů islámu) a za takto získané peníze často nakupují zbraně. Ve Francii a v Německu tak funguje Fronta islámské spásy. Je velmi pravděpodobné, že útoky na Světové obchodní centrum v New Yorku byly naplánované v Německu.⁹⁴

Použití výbušnin a výbušných systémů je pro teroristy velmi oblíbeným nástrojem k provedení teroristických útoků. Tento způsob je pro teroristy poměrně levný a používají ho jak amatéři, tak profesionálové. Výbušniny si mohou zajistit buď krádeží, nákupem, nebo si je sami vyrobí. Komponenty k výrobě výbušnin jsou snadno přístupné. Teroristé si při přípravě k útoku vyhledávají cíle, které jsou nejvíce zranitelné, zjišťují si obranná opatření a vytipují si nejslabší články obrany, kde hrozí minimální riziko. Bombové útoky vždy vyvolají zájem sdělovacích prostředků, a tím si

⁹² DEMOKRATICKÝ STŘED.CZ *Nezávislý čtvrtletník o střední Evropě*. online]. © 2012–2022, Demokratický střed. [cit. 2022-02-22] Dostupné z WWW: <<https://www.demokratickystred.cz/dve-pravdy-o-nemecke-kriminalite/>>.

⁹³ NEKOLA, D. *Islám a terorismus*. Lukáš Lhoťan v Pstruží, 2017. s. 29.

⁹⁴ NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin České republiky*. Praha: Themis, 2003. s. 291–292.

teroristické organizace zajistí publicitu. Zároveň má tento typ útoku velký vliv na psychiku lidí.⁹⁵

5.1.3 Využívání kyberprostoru radikálními a extremistickými skupinami

Od 90. let 20. století nastal prudký rozvoj informačních a komunikačních technologií a používání internetu se stalo samozřejmostí pro širokou veřejnost. Používání internetu se stalo oblíbeným prvkem k šíření svých ideologií i pro radikální a extremistické skupiny nebo je využíván i k jiným kriminálním činům a vznikl tak pojem „kyberterorismus“. Život bez ICT si již nedokážeme představit, a v mnoha odvětvích se stává dokonce nemožným. Používáním ICT a využíváním internetu však dochází k útokům jak na informační systémy veřejné správy, vojenské a bezpečnostní systémy, zdravotnictví, bankovní sektor a jiné důležité organizace, tak i na jednotlivce. Tím vznikl nový druh trestné činnosti, který nazýváme kybernetickou kriminalitou neboli také kyberkriminalitou. Jan Kolouch uvádí ve svém díle *CyberCrime* „*To, co je třeba si uvědomit, je skutečnost, že informace či data a jejich využití v sobě zahrnují značný ekonomický i politický potenciál. Informace a jejich obsah mohou rozhodovat nejenom o bytí či nebytí jednotlivce či firmy, ale ve své podstatě jsou schopny ovlivnit celosvětový vývoj*“.⁹⁶

Mezi největší nebezpečí 21. století tak můžeme zařadit kyberterorismus. Téměř všechny teroristické skupiny a organizace mají své vlastní internetové stránky, které bývají zveřejněny v několika jazykových mutacích. Pomocí internetových stránek šíří a propagují svou ideologii, zveřejňují zde popravy zajatců, a tím jsou použity i k zastrasování lidí. Často nechybí internetové stránky zaměřené na ženy a děti, kde jsou tyto organizace schopny do pohádek zařazovat příběhy sebevražděných atentátníků. Dalším jejich cílem je i získávání nových sympatizantů nebo sponzorů.⁹⁷

5.1.4 Navrácení radikalizovaných osob

Po porážce Islámského státu v roce 2017 vznikl problém i s radikalizovanými osobami ze zemí Evropské unie, které sympatizovaly s ideologií Islámského státu, a odešly bojovat do Sýrie jako džihádisté, či s ženami, které sympatizovaly s touto ideologií a odešly do Sýrie s idejí vdát se za některého z džihádistických bojovníků. Několik tisíc Evropanů, především z Francie, Belgie, Německa, Velké Británie a ze

⁹⁵ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. Praha: Police history, 1999. s. 60–63.

⁹⁶ KOLOUCH, J. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, 2016. s. 11–12.

⁹⁷ KOLOUCH, J. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, 2016. s. 323–325.

severských zemí, kteří mají evropské pasy, se chtějí vrátit zpět do Evropy. Někteří z těchto bojovníků se již přes Turecko zpět vrátilo. Tito radikalizovaní lidé představují velké bezpečnostní riziko pro evropské země. Většina evropských zemí se staví odmítavě a nechce je přijímat zpět. Pouze Francie ano, s tím, že je bude soudit podle jejich práva. Soudit bojovníky za Islámský stát za to, co spáchali na území chalífátu, je snadnější než souzení žen. Ženy se většinou vymlouvají, že se pouze staraly o děti a domácnost. Těmto ženám se potom těžko dokazuje jejich činnost v Sýrii. Reportérka a novinářka Markéta Kutilová navštívila uprchlický tábor al-Húl, který vznikl na severovýchodě Sýrie a je v rukou syrských Kurdů. Zde se soustřeďuje mnoho radikalizovaných osob, především žen a dětí, kteří vyznávají ideologii Islámského státu. Při rozhovorech, které vedla Markéta Kutilová se ženami, manželkami džihádistických bojovníků, tyto ženy hrají lítost, pláčou a stěžují si na špatné podmínky a život ve stanu. Všechny informace si reportérka následně ověřuje u místních vyšetřovatelů, kteří naopak uvádějí, že některé z těchto žen zastávaly velmi vysoké posty v hierarchii Islámského státu a chtějí i nadále žít podle práva Šaríi a pravidel džihádistů, přesto se tyto ženy, pokud mají evropské pasy, chtějí vrátit do Evropy, kde by měly lepší podmínky k životu a péči pro své děti. Europol registruje několik tisíc těchto navrátilců.⁹⁸

5.2 Opatření proti islámské radikalizaci

Evropským centrem a hlavní platformou pro zvyšování povědomí o radikalizaci je síť RAN (Radicalisation Awareness Network). Tato síť sdružuje přední praktiky a odborníky, kteří pracují v první linii s lidmi náchylnými k radikalizaci či již s lidmi radikalizovanými.⁹⁹ Radikalizaci je nutné zkoumat z několika směrů, protože spadá do několika oborů působnosti. K radikalizaci osob dochází často ve věznicích. Dne 6. června 2019 byl přijat „*Návrh závěrů Rady o předcházení radikalizace ve věznicích a boji proti ní a o zacházení s pachateli teroristických a násilných extremistických trestných činů po propuštění*“. V tomto návrhu jsou členské země vyzvány k rozvíjení opatření, která jsou specializovaná pro zacházení s vězni, u kterých byla vyhodnocena

⁹⁸ MARKÉTA KUTILOVÁ. *Do kamery nám brečely trýznitelky i výrobci min, média uvěřila divadlu džihádistek*. In *Youtube* [online]. 1.2.2022 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=RKduz4oV2wQ>>. Štrunc!

⁹⁹ EC.EUROPA.EU [online]. 2022 [cit. 2022-02-19] Dostupné z WWW: <https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/radicalisation-awareness-network-ran/about-ran_en#ecl-inpage-796>.

možnost vzniku rizika jejich radikalizace při pobytu ve věznici a zároveň je kladen důraz na jejich „rehabilitaci, reintegraci a řízení rizik po propuštění“.¹⁰⁰

Na konferenci s názvem „Radikalizace, terorismus a ochrana obyvatelstva“, která se konala v Praze v roce 2019, vystoupili přední čeští odborníci, kteří kladou důraz na včasnou detekci procesu radikalizace jedince a uvedli indikátory, které upozorňují na změny v chování jedince. Pplk. Jiří Procházka jako zástupce Policie ČR uvedl, že důležitá je spolupráce mezi státními orgány, úřady, soukromými a dalšími subjekty. Také uvedl spolupráci Národní centrály proti organizovanému zločinu s Vězeňskou službou ČR v oblasti detekce radikalizace u osob ve věznicích. Základem spolupráce v oblasti odhalování radikalizace jedince je edukace, vysvětlování, implementace, sdílení informací a deradikalizace.¹⁰¹

5.3 Opatření proti nelegální migraci

Proti masové migraci, která kulminovala v roce 2015 a považuje se za největší migrační krizi od druhé světové války, musela EU nalézt a přijmout co nejrychleji opatření. První nejdůležitějším krokem bylo přijetí okamžitých opatření na ochranu vnější hranice EU. Toto bylo realizováno prováděním společných operací ve Středozezemním moři. Operace, které dostaly název Triton a Poseidon, měly za úkol zabránit zbytečným ztrátám na životech a bojovat proti pašeráckým gangům.¹⁰² Operaci Triton nahradila v roce 2018 operace Themis a názvy dalších operací jsou Indalo a Irini¹⁰³ (viz kapitola 5.4 Frontex). Dalším krokem bylo zřízení hotspotů v Itálii a Řecku, kam připlouvalo největší množství migrantů. První hotspot byl zřízen v italské Lampeduse. Další hotspoty byly zřízeny v Pozzallu, Messině, Tarantu a Trapani. V Řecku byly zřízeny hotspoty na ostrovech Kos, Leros, Samos, Chios a Lesbos.

¹⁰⁰ CONSILIUM. EUROPA.EU. [online]. 6.6.2019 [cit. 2022-02-19] Dostupné z WWW: <<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/06/06/radicalisation-in-prisons-council-adopts-conclusions/>>.

¹⁰¹ Pplk. Mgr. PROCHÁZKA, J. *Spolupráce v oblasti detekce radikalizace a ochrany měkkých cílů. Policie ČR, Národní centrála proti organizovanému zločinu*. In JANŮ, M. (ed.). *Radikalizace, terorismus a ochrana obyvatelstva*. Sborník příspěvků z odborné konference pořádané 28.2.2019 v Praze. Kladno: České vysoké učení technické v Praze, 2019. s. 19–21. ISBN 978-80-01-06619-5 Dostupné také z WWW: <<https://drive.google.com/file/d/1RkGpRZa8YjqIC34UhJWOfxRcgxxxIoNH/view>>.

¹⁰² EURACTIV.CZ [online]. 29.10.2015 [cit. 2022-02-09] Dostupné z WWW: <<https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/6-opatreni-ktery-mi-chce-eu-bojovat-s-migraci-012970/>>.

¹⁰³ CONSILIUM.EUROPA.EU [online]. 13.1.2022 [cit. 2022-02-09] Dostupné z WWW: <<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/saving-lives-at-sea/>>.

V hotspotech probíhala registrace migrantů, snímání otisků prstů a ihned se přecházelo k azylovému řízení.¹⁰⁴ Při registracích a azylových řízeních zde byli nápomocni členové Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) a členové agentur Frontex, Europol a Eurojust. Nejspornějším bodem bylo zavedení dalšího opatření Evropské komise tzv. relokačního mechanismu, v rámci, kterého mělo dojít k přerozdělování uprchlíků mezi členské země EU pomocí zaváděním kvót (viz kapitola 3.2.5). Evropská komise též vydala v rámci návratové politiky „*Příručku k navracení osob*“ a „*Akční plán EU v oblasti navracení*“ Byl také vytvořen „*seznam bezpečných zemí původu*“, který měl přispět při vyřizování žádostí o azyl a k rozhodnutí, zda je žádost o azyl opodstatněná.¹⁰⁵

Důležitým krokem k zastavení masové migrace do zemí Evropské unie bylo uzavření dohody mezi lidry zemí EU a tureckým premiérem Ahmetem Davutoglu. Tato dohoda byla uzavřena dne 18. března 2016 a „*jejím cílem bylo zastavit ilegální migraci do EU a rozbít obchodní model pašeráckých gangů*“. Dohoda umožnila ode dne 20. března 2016 navracet všechny nelegální migranty, kteří se dostali na řecké ostrovy zpět do Turecka. Zároveň Turecko zavedlo nové vízové požadavky nejen pro občany ze Sýrie, ale i pro občany z jiných zemí, a otevřelo trh práce pro občany Sýrie, kteří již v Turecku požívají dočasnou ochranu. Došlo také k intenzivnější výměně informací a turecká pobřežní stráž a policie zvýšily úsilí při zajištění bezpečnosti. Evropská unie na podporu těchto opatření zahájila vyplácení finančních prostředků z nástroje pro uprchlíky v Turecku na konkrétní projekty, a to ve výši 3 miliard EUR. Migranty, kteří vstoupí na území řeckých ostrovů, jsou zaregistrováni a žádosti o azyl následně zpracovávají řecké orgány individuálně. Vše probíhá v souladu se směrnici o azylovém řízení a „*ve spolupráci s Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky*“. Zároveň musí být dodržována zásada *non-refoulement* (princip nenavracení). Migranty, kteří nepožádají o azyl, nebo bude jejich žádost shledána neoprávněnou či nepřijatelnou, budou navraceni zpět do Turecka. Navracení těchto „nelegálních migrantů“ musí samozřejmě probíhat v souladu s unijním a mezinárodním právem. Dalším bodem této dohody je, že za každého syrského občana, který bude navrácen z řeckých ostrovů zpět do Turecka, bude jeden syrský občan přesídlen z Turecka do EU, přičemž bude mít

¹⁰⁴ ECA.EUROPA.EU. Zvláštní zpráva. *Azyl, relokační a navracení migrantů: nastal čas zintenzivnit opatření k řešení rozporů mezi cíli a výsledky*. CS. 2019/24. Evropský účetní dvůr. © Evropská unie, 2019. s.7. Dostupné také z WWW: <https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_24/SR_Migration_management_CS.pdf>.

¹⁰⁵ EURACTIV.CZ [online]. 29.10.2015 [cit. 2022-02-09] Dostupné z WWW: <<https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/6-opatreni-ktery-chce-eu-bojovat-s-migraci-012970/>>.

přednost migrant, který do té doby do EU nelegálně nevstoupil a ani se o to nepokusil. Celkem bylo vyčleněno na přesídlení 18 000 míst, s tím, že po vyčerpání tohoto limitu je dalším limitem 54 000 míst. Pokud se nelegální překračování hranic podstatně sníží, bude aktivován „dobrovolný program pro přijímání osob z humanitárních důvodů“. Evropská unie se též zavázala, že zruší vízové povinnosti pro občany Turecka ve vztahu ke všem členským státům, a to nejpozději do konce června 2016. Další 3 miliardy EUR pak mělo být zmobilizováno, na dodatečné financování tohoto nástroje do konce roku 2018.¹⁰⁶ Tímto opatřením se výrazně snížil počet nelegálních migrantů využívajících tzv. Balkánskou cestu.

Evropská unie vedla aktivní politiku i s Libyí. Cílem jednání bylo omezit ilegální migraci na libyjské jižní hranici. Itálie pak v rámci spolupráce na státní bilaterální úrovni uzavřela s Libyí separátní dohodu, která se mimo jiné týkala i omezování ilegální migrace.¹⁰⁷

Dalším krokem EU byla finanční podpora a založení svěřeneckých fondů. Na „Nouzový svěřenecký fond pro Afriku“ bylo uvolněno 1,8 mld eur z rozpočtu Evropské unie a stejnou částkou měly přispět ze svých národních rozpočtů také členské země EU. Dalším regionálním fondem podobného charakteru byl „Svěřenecký fond pro oblast Sýrie“, do kterého bylo z evropského rozpočtu určeno 500 milionů eur a též by do tohoto fondu měly přispět země EU ze svých národních rozpočtů. Touto finanční pomocí chce EU dosáhnout zlepšení podmínek a situace ve zdrojových zemích, ze kterých přicházejí uprchlíci.¹⁰⁸

5.4 Frontex

Na ochranu vnějších hranic schengenského prostoru byla agentura Frontex zřízena na základě nařízení Rady č. 2007/2004 z října 2004. Z hlediska technického a personálního vybavení byl Frontex zcela závislý na členských státech. Aktivity Frontexu byly omezeny na monitorovací a analytickou činnost, další činnosti a aktivity např. operace a zásahové akce by potom musely vycházet ze zájmu některého z členských států. Po migrační krizi v roce 2015, kdy se ukázaly slabiny fungování

¹⁰⁶ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 19.3.2016 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/dohoda-eu-s-tureckem--18--brezna-2016-148971/>>.

¹⁰⁷ BAUEROVÁ, H., HLAVÁČKOVÁ, H., VOŠTA, M. *Vnitřní a vnější dimenze bezpečnosti Evropské unie*. Praha: Libri, 2018. s.114.

¹⁰⁸ EURACTIV.CZ [online]. 29.10.2015 [cit. 2022-02-09] Dostupné z WWW: <<https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/6-opatreni-ktery-chce-eu-bojovat-s-migraci-012970/>>.

Frontexu, posílila Evropská unie v roce 2016 jeho mandát a transformovala ho na Evropskou hraniční a pobřežní stráž (EBCG – European Border and Coast Guard).¹⁰⁹ *Frontex, Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, byl zřízen nařízením (EU) 2016/1624 ze dne 14. září 2016.* Kromě řízení migrace tím dostala agentura Frontex za úkol i správu hranic a „získala tak větší odpovědnost v oblasti boje proti přeshraniční trestné činnosti“. „Agentura Frontex je nyní považována za jeden ze základních pilířů prostoru svobody, bezpečnosti a práva EU.“ V kompetenci agentury jsou i pátrací a záchranné operace v případě ostražky námořních hranic.¹¹⁰

Agentura Frontex provádí na trase západního Středomoří v oblasti mezi Španělskem a Marokem v rámci operace „Indalo“ pátrací a záchranné námořní operace. Tato oblast je také známá jako hlavní trasa, kterou využívají po mnoho let zločinecké sítě k pašování drog a narkotik do Evropy. Ve spolupráci se španělskými úřady tak plavidla a letadla agentury Frontex pomáhají narušit pašování drog, shromažďují informace o těchto pašeráckých sítích, pomáhají registrovat migranty a identifikovat oběti obchodování s lidmi.¹¹¹ V březnu roku 2020 zahájila Rada vojenskou operaci s názvem „Iriní“, která má „přispívat k narušování sítí převaděčů a obchodníků s lidmi“. Tento úkol plnila předchozí operace „Sophia“, které se podařilo od května 2015, kdy byla zahájena do března 2020 zatknout 143 osob podezřelých z převaděčství, zničila 545 plavidel a vycvičila 477 příslušníků libyjské pobřežní stráže.

5.5 Europol

Europol je donucovacím orgánem Evropské unie, který podporuje všech 27 členských zemí EU v boji proti terorismu, počítačové kriminalitě a dalším formám organizované trestné činnosti. Pravidelně provádí analýzu trestné činnosti a terorismu v EU. Největšími bezpečnostními hrozbami jsou terorismus, mezinárodní obchod s drogami a praní špinavých peněz, padělání eur a obchod s lidmi.¹¹² Ve zprávě EU SOCTA 2021 – „Hodnocení hrozeb organizovaného a závažného zločinu“ je jako jeden z klíčových problémů vyhodnoceno pašování migrantů do zemí EU prostřednictvím organizovaného převaděčství migrantů. Pašování migrantů může zahrnovat cesty po

¹⁰⁹ BAUEROVÁ, H., HLAVÁČKOVÁ, H., VOŠTA, M. *Vnitřní a vnější dimenze bezpečnosti Evropské unie*. Praha: Libri, 2018. s.108.

¹¹⁰ FRONTEX [online]. © 2021 [cit. 2022-01-31] Dostupné z WWW: <<https://frontex.europa.eu/language/cs/>>.

¹¹¹ FRONTEX. EUROPA.EU. [online]. © 2021 [cit. 2022-02-21] Dostupné z WWW: <<https://frontex.europa.eu/we-support/main-operations/operations-minerva-indalo-spain-/>>.

¹¹² EUROPOL.EUROPA.EU [online]. © 2021 [cit. 2022-02-10] Dostupné z WWW: <<https://www.europol.europa.eu/about-europol>>.

zemi, po moři, ale i leteckou cestu, často za použití falešných padělaných dokladů. Převaděčství migrantů znamená umožnění nelegálního vstupu do EU a sekundárního pohybu v EU. Poptávka po službách pašování do Evropy se dle zprávy SOCTA 2021 očekává v krátkodobém, středním i dlouhodobém horizontu. Použité trasy a modus operandi pašeráci flexibilně mění v závislosti na okolnostech, aby migrantům usnadnili vstup do EU. Převaděči migrantů často ohrožují životy migrantů používáním nezpůsobilých plavidel nebo je ukrývají v malých uzavřených prostorech po delší dobu. S převaděčskou činností se pojí i obchod s lidmi, drogami a sexuální využívání. Za tuto činnost inkasují od migrantů nemalé peníze a k převádění peněz využívají systém platebního styku „hawala“¹¹³ Systém hawala je specifický způsob převádění peněz, který spočívá v převodech bez fyzického pohybu peněz a zároveň bez využití obchodních bank. Tento systém je využíván převážně v islámských zemích.¹¹⁴

5.6 Repatriace

Součástí opatření v oblasti nelegální migrace je návratová politika. Klíčovým prvkem je příslušné poradenství a tzv. „návratové balíčky“ v případě dobrovolného navrácení. Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) zajišťuje projekty asistovaného dobrovolného navrácení v členských státech EU. Agentura Frontex koordinuje společné návratové operace a realizuje společné lety do zemí původu.¹¹⁵ Společné postupy členských zemí EU pro navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí jsou uvedeny ve „*Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES*“ ze dne 16. prosince 2008.¹¹⁶ Směrnice o navrácení se vztahuje na „*DOBROVOLNÉ OPUŠTĚNÍ ÚZEMÍ*“ tj. „*dobrovolné splnění povinnosti návratu neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí*“ a na „*VYHOŠTĚNÍ*“ tedy „*nucené*

¹¹³ EU SOCTA 2021. EUROPEAN UNION. *Serious and organised crime threat assessment. A corrupting influence: The infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. s. 68–75. Dostupné také z WWW: <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf>.

¹¹⁴ ZLATAKORUNA. [online]. 2.11.2015 [cit. 2022-02-10] Dostupné z WWW: <<http://www.zlatakoruna.info/zpravy/hawala-%E2%80%93-system-provadeni-platebnihostyku>>.

¹¹⁵ EUR.LEX.EUROPA. SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU *o návratové politice EU*. /*COM/2014/0199 final */. 52014DC0199. [online]. CS. 2022 [cit. 2022-02-21] Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014DC0199&from=CS>>.

¹¹⁶ EUR.LEX.EUROPA. EU. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES* ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. 2008. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 348/98. CS. 24.12.2008. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32008L0115>>.

*splnění povinnosti návratu neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí“.*¹¹⁷

V případě repatriace jde však o návrat legálně pobývajících uprchlíků, kteří se rozhodnou z nějakých důvodů k návratu zpět do domovského státu. Podle organizace IOM „*má tento termín přesně vymezený zákonný význam rozeznávaný v mezinárodním právu a odkazuje na úmluvy o uprchlících vracejících se zpět do míst původu, na Ženevské úmluvy z let 1949 a 1951 o válečných zajatcích*“. Proto také evropská migrační síť nedoporučuje používat termín „repatriace“ v souvislosti s dobrovolnými návraty. Tento pojem má v jednotlivých zemích různý význam a často se tím vyjadřuje závazek či povinnost, aby země původu přijmula svého občana.¹¹⁸

¹¹⁷ EUR.LEX.EUROPA. EU. *DOPORUČENÍ KOMISE EU 2017/2338* ze dne 16. listopadu 2017 o zavedení společné „příručky k navracení osob“, kterou mají příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navracením osob. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 339/83. CS 19.12.2017. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H2338&from=CS>>.

¹¹⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Asistované dobrovolné návraty do třetích zemí. Komparace návratových systémů vybraných zemí EU a České republiky. Studie spolufinancovaná Evropským návratovým fondem v rámci projektu ENF 2008-08*. Brno: SOZE, 2010. s. 9. Dostupné také z WWW: <[https://Asistované_dobrovolné_návraty_do_třetích_zemí%20\(5\).PDF](https://Asistované_dobrovolné_návraty_do_třetích_zemí%20(5).PDF)>.

6 Empirické šetření o povědomí české veřejnosti o masové migraci, nelegální migraci a hrozbě islámské radikalizace

Závěrečná kapitola obsahuje praktickou část práce, ve které je provedeno empirické šetření o povědomí české veřejnosti o migraci, nelegální migraci a islámské radikalizaci. Pro empirické šetření byla zvolena kvantitativní metoda formou dotazníku. Dotazníky byly určeny pro nejširší věkovou skupinu respondentů, aby výsledky zjistily informace o povědomí co nejrozsáhlejší skupiny obyvatel České republiky o migraci, nelegální migraci a islámské radikalizaci.

6.1 Metodika empirického šetření

Po sestavení otázek dotazníku byl nejdříve proveden pilotní průzkum u osob v nejbližším okolí, pro zjištění, zda jsou otázky srozumitelné. Výběr vzorku cílové skupiny, byl zvolen prostým náhodným výběrem. V úvodu dotazníku je formou žádosti o vyplnění, respondent seznámen s oblastí, které se otázky týkají a s tématem bakalářské práce. Dále je uvedena krátká instrukce k vyplnění dotazníku a poděkování. Dotazník obsahuje v prvním bodě žádost o uvedení pohlaví. Následuje 16 otázek, z toho dvě otázky, které jsou sociálního charakteru pro zjištění věku a vzdělání respondentů, deset otázek uzavřených a čtyři otázky polouzavřené. Pro uzavřené otázky bylo zvoleno 5–ti stupňové škálování. Dotazníky byly předány osobním způsobem náhodně vybraným respondentům. Následně byla oslovena profesorka střední integrované školy v Příbrami s prosbou o spolupráci s vyplněním dotazníků od studentů této školy. Zároveň byl založen Google účet určený speciálně pro dotazníkové šetření a dotazník zpracovaný v aplikaci Google Forms byl rozeslán elektronickým způsobem a umístěn i na sociální síti Facebook. Vyhodnocení dotazníků bude sloužit pro potvrzení nebo vyvrácení stanovených hypotéz.

Hypotéza 1

Více jak 50 % obyvatel ČR sleduje situaci v oblasti migrace do zemí Evropské unie a nemá problém se soužitím s lidmi jiných národností, kteří vyznávají jiné náboženství.

Hypotéza 2

Více jak 50 % obyvatel ČR se obává nelegální migrace a myslí si, že jsou opatření proti nelegální migraci nedostatečná.

Hypotéza 3

Více jak 50 % obyvatel ČR ví, co znamená termín islámská radikalizace a častěji se s jejími projevy setkaly osoby do 25 let.

6.2 Výzkumný vzorek a vyhodnocení dotazníků

Dotazníkové šetření probíhalo v měsíci únoru 2022 a zúčastnilo se ho celkem 275 respondentů, z toho 99 přes elektronický formulář Google Forms. Z důvodu neúplného či chybně vyplněného dotazníku bylo 28 dotazníků vyřazeno. Celkem bylo vyhodnoceno 247 dotazníků.

1. Uveďte prosím Vaše pohlaví.

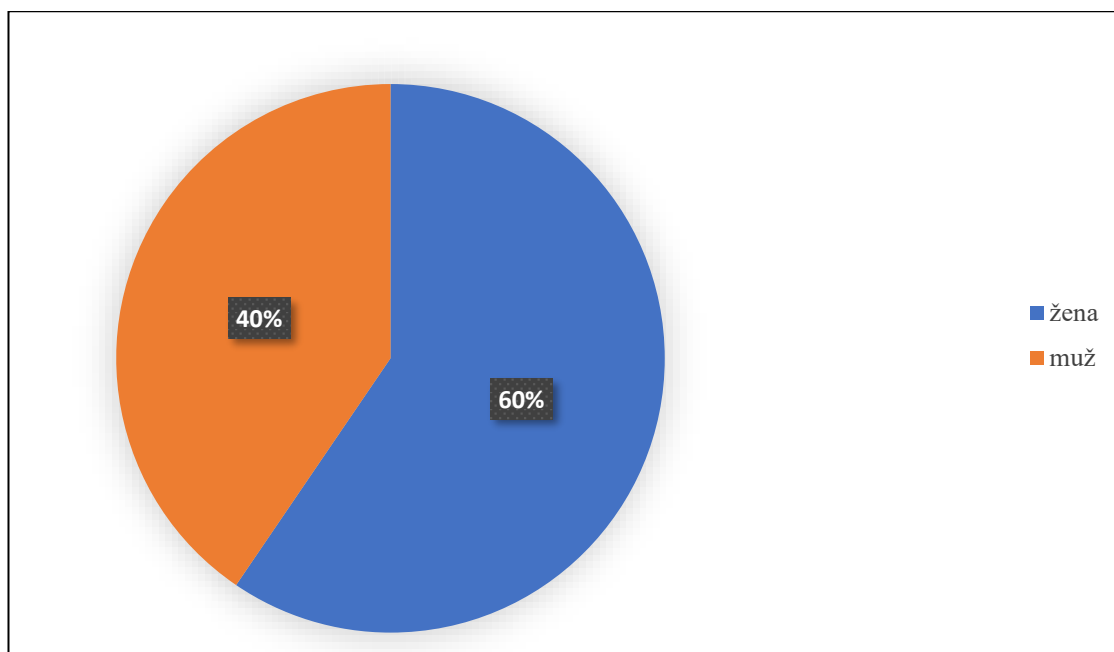
Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 247 respondentů, z toho 147 žen (60 % z celkového počtu) a 100 mužů (40 % z celkového počtu) respondentů.

Tabulka 1: Uveďte prosím Vaše pohlaví.

Odpověď	Celkem	Celkem v %
Žena	147	60 %
Muž	100	40 %
Celkem	247	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 1: Uveďte prosím Vaše pohlaví.

Zdroj: Vlastní zpracování

2. Do jaké věkové kategorie spadáte?

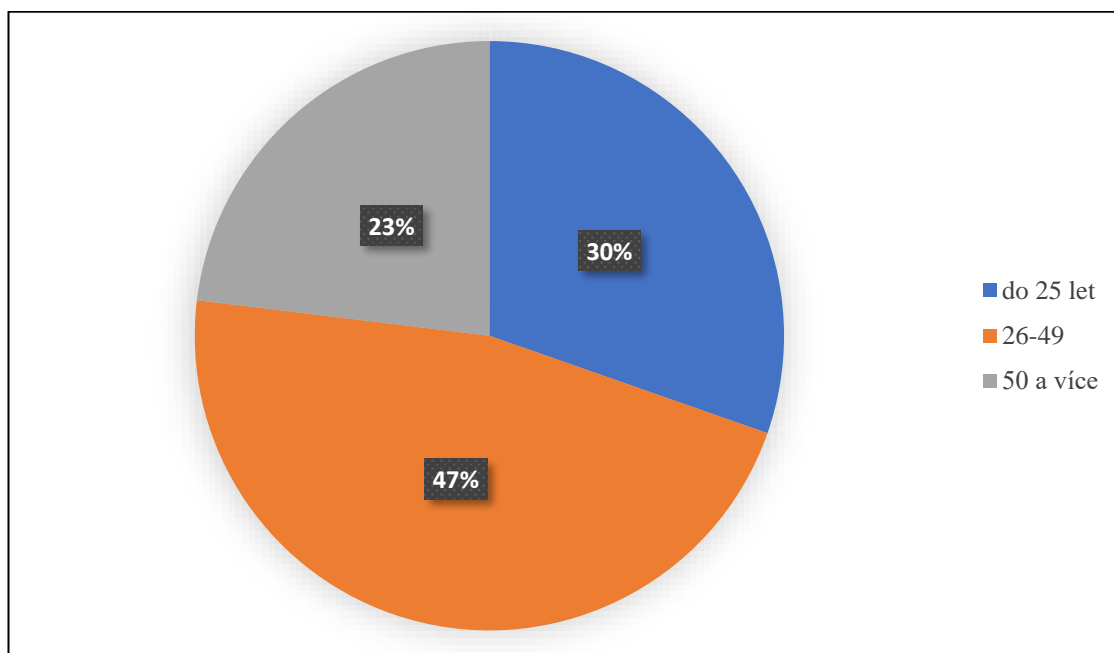
Celkem se dotazníkového šetření zúčastnilo 75 respondentů do 25 let což činí 30 % z celkového počtu odpovědí, nejpočetnější skupinou byla střední generace ve věku 26–49 let, celkem 47 % dotázaných a ve věku 50 let a více odpovědělo 57 respondentů, tedy 23 % z celkového počtu dotázaných.

Tabulka 2: Do jaké věkové kategorie spadáte?

Odpověď	Celkem	Celkem v %
do 25 let	75	30 %
26–49 let	115	47 %
50 let a více	57	23 %
Celkem	247	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 2: Do jaké věkové kategorie spadáte?

Zdroj: Vlastní zpracování

3. Jaké je Vaše vzdělání?

Vzhledem k oblasti radikalizace, která bývá více rozšířena mezi mladými lidmi, byl dotaz na vzdělání rozšířen o možnosti uvedení vzdělání, které právě probíhá a není ještě ukončeno (studující na učilišti a studující střední školu s maturitou).

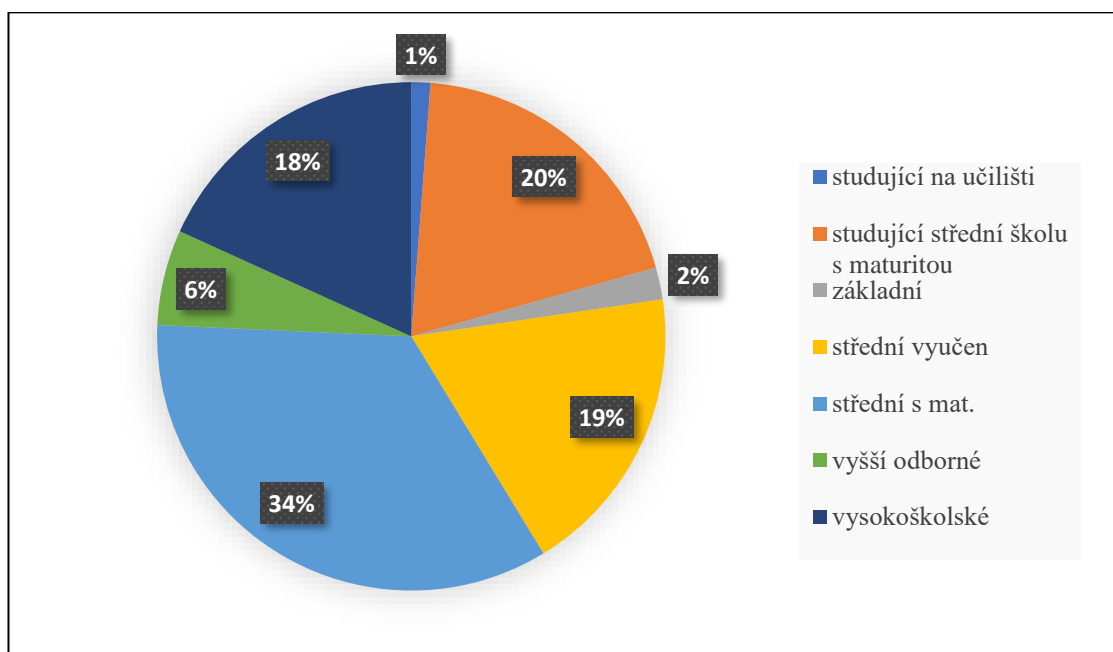
Odpovědělo 5 respondentů se základním vzděláním (2 %), 3 respondenti, kteří studují na učilišti (1 %), 48 respondentů studujících střední školu s maturitou (19 %), 46 respondentů s výučním listem (20 %). Nejpočetnější skupinou byli respondenti se středním vzděláním s maturitou, celkem 85 (34 %), dále 15 respondentů s vyšším odborným vzděláním (6 %) a 45 s vysokoškolským vzděláním (18 %).

Tabulka 3: Jaké je Vaše vzdělání?

Odpověď	Celkem	Celkem v %
studující na učilišti	3	1 %
studující střední školu s mat.	48	20 %
základní	5	2 %
střední vyučen	46	19 %
střední s maturitou	85	34 %
vyšší odborné	15	6 %
vysokoškolské	45	18 %
Celkem	247	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 3: Jaké je Vaše vzdělání?

Zdroj: Vlastní zpracování

4. Sledujete současnou situaci v oblasti migrace do zemí EU?

Situaci týkající se migrace sleduje 8 respondentů „velmi pravidelně“ (tj. 3 %), 49 respondentů „často“ (20 %) a 96 respondentů uvedlo „občas“ (39 %). „Velmi málo“ sleduje situaci v oblasti migrace 82 respondentů (33 %) a 12 respondentů uvedlo „nikdy“ (5 %).

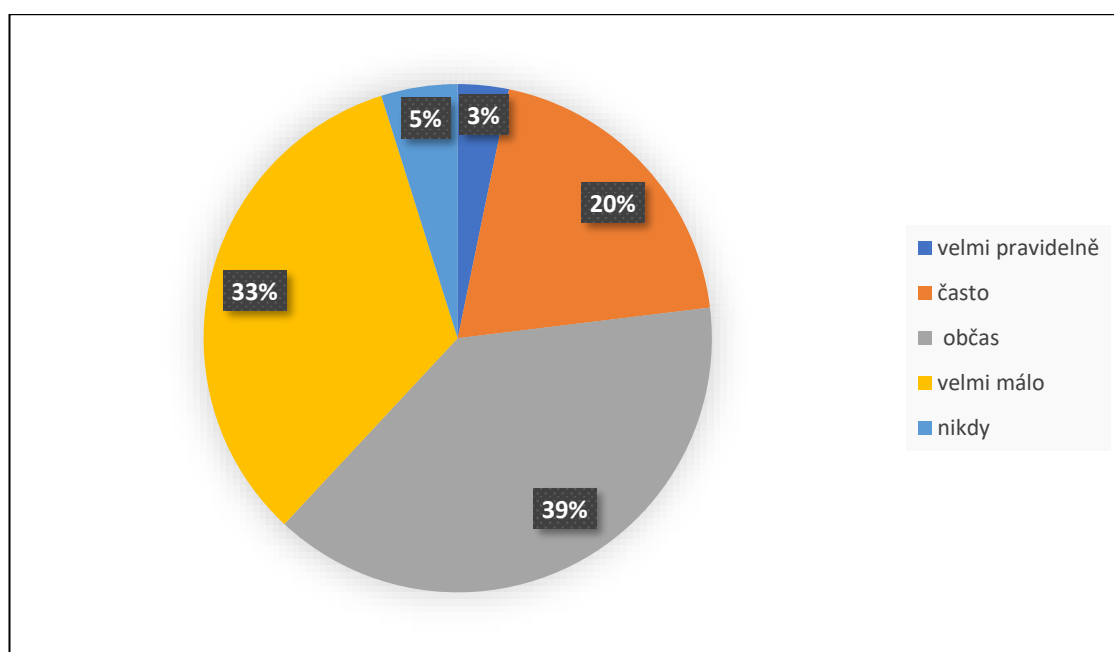
Celkem se o situaci v oblasti migrace přinejmenším alespoň občas zajímá, a sleduje ji 62 % respondentů, z toho 55,7 % žen, z počtu 147 respondentů a 71 % mužů, z počtu 100 respondentů. Velmi málo nebo nikdy se o migraci nezajímá 38 % respondentů, z toho 44,3 %, z celkového počtu žen a 29 % mužů z celkového počtu mužů.

Tabulka 4: Sledujete současnou situaci v oblasti migrace do zemí EU?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v % k celku	z toho muži	v % k celku
velmi pravidelně	8	3 %	2	1,3 %	6	6 %
často	49	20 %	25	17 %	24	24 %
občas	96	39 %	55	37,4 %	41	41 %
velmi málo	82	33 %	58	39,5 %	24	24 %
nikdy	12	5 %	7	4,8 %	5	5 %
Celkem	247	100 %	147	100 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4: Sledujete současnou situaci v oblasti migrace do zemí EU?

Zdroj: Vlastní zpracování

5. Jaký je Váš názor na migraci?

Pro zjištění názorů respondentů na migraci, bylo v dotazníku uvedeno formou polouzavřené otázky pět možností a také možnost „jiné“, pro specifikaci názoru respondenta.

Z výsledku je patrné, že největší obavy mají respondenti z migrantů ze třetích zemí vyznávajících islámské náboženství, celkem 34,8 % ze všech dotázaných. Více se obávají těchto migrantů ženy, a to 42,2 % z celkového počtu žen. Možnost vyjádřit se využilo 7 respondentů, z toho 2 ženy do 25–ti let a 5 mužů, 1 do 25–ti let, a 4 ve věku 26–49 let.

Tabulka 5: Jaký je Váš názor na migraci?

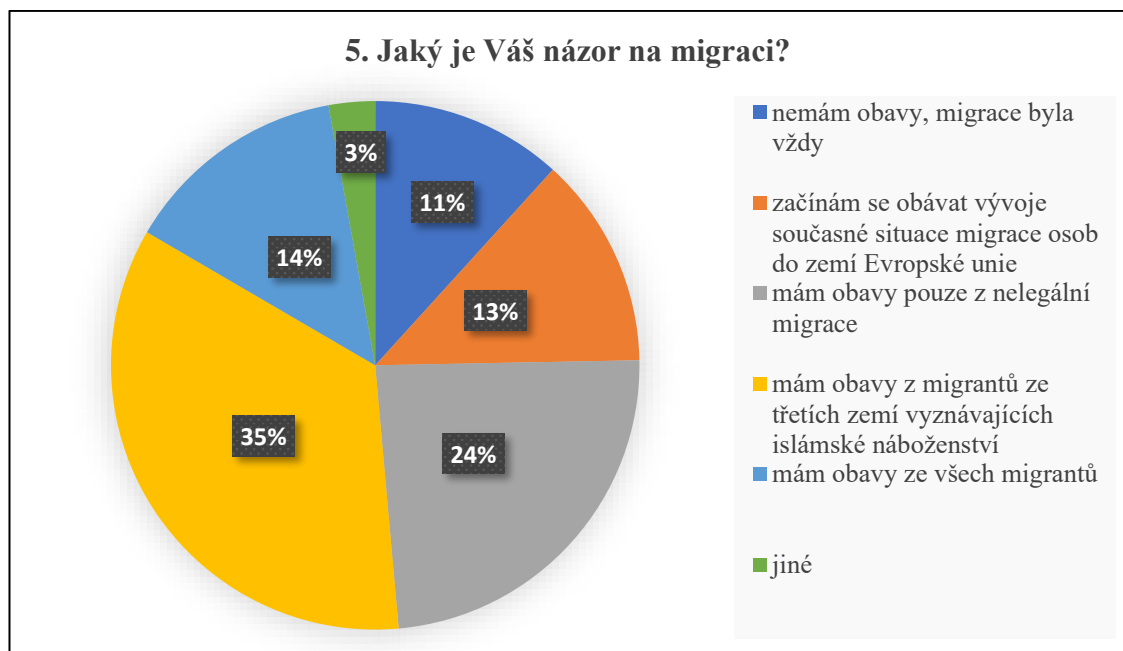
Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v % k celku	z toho muži	v % k celku
nemám obavy, migrace byla vždy	29	11,7 %	17	11,55 %	12	12,0 %
začínám se obávat vývoje současné situace migrace osob do zemí Evropské unie	32	13 %	20	13,6 %	12	12 %
mám obavy pouze z nelegální migrace	59	23,9 %	30	20,4 %	29	29 %
mám obavy z migrantů ze třetích zemí vyznávajících islámské náboženství	86	34,8 %	62	42,2 %	24	24 %
mám obavy ze všech migrantů	34	13,8 %	16	10,9 %	18	18 %
jiné	7	3,0 %	2	1,4 %	5	5 %
Celkem	247	100 %	147	100 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Uvedené odpovědi v možnosti jiné:

- nulová tolerance nelegální migrace
- měřil bych IQ
- je mi to jedno, když se chová, jak má
- obavy nemám, ale mám pocit, že by se jim mělo pomáhat u nich
- pokud by dodržovali naše pravidla, nemám s tím problém, ale teď s tím problém mám
- nemám na to žádný názor
- vůbec bych je sem nepouštěla, měli by zůstat tam, kde žijí

Graf 5: Jaký je Váš názor na migraci?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

6. Myslíte si, že je prováděna dostatečná kontrola identity migrantů, kteří překročili hranice nelegálně?

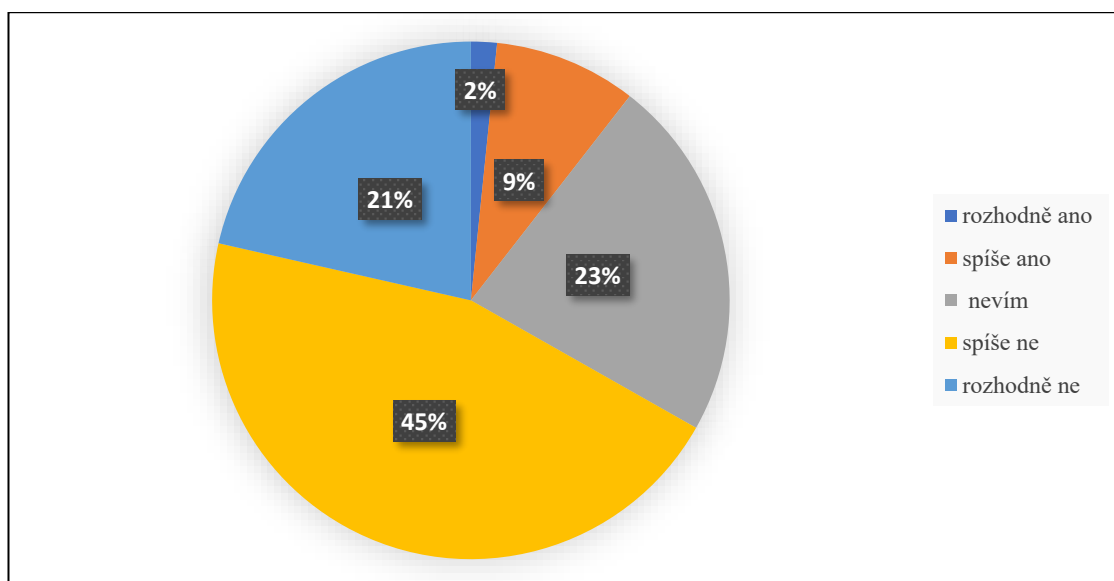
V souvislosti s masovou migrační krizí, která kulminovala v roce 2015, docházelo každodenně k velkému počtu nelegálního překračování hranic, a problémem se stala kontrola identity migrantů. Nejvíce odpovědí v 5-ti stupňovém škálování, zda si respondenti myslí, že je prováděna dostatečná kontrola identity migrantů, tak získala odpověď „spíše ne“, kterou zvolilo celkem 112 respondentů a tvoří 45,3 % z celkového počtu odpovědí, z toho 69 žen (46,9 % z celku) a 43 mužů (43 % z celku). Nejméně byla zvolena odpověď „rozhodně ano“, kterou uvedly 4 ženy.

Tabulka 6: Myslíte si, že je prováděna dostatečná kontrola identity migrantů, kteří překročili hranice nelegálně?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v % k celku	z toho muži	v % k celku
rozhodně ano	4	1,6 %	4	2,70 %	0	0 %
spíše ano	22	8,9 %	13	8,85 %	9	9 %
nevím	56	22,7 %	38	25,90 %	18	18 %
spíše ne	112	45,3 %	69	46,90 %	43	43 %
rozhodně ne	53	21,5 %	23	15,65 %	30	30 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 6: Myslíte si, že je prováděna dostatečná kontrola identity migrantů, kteří překročili hranice nelegálně?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

7. Víte, co znamená termín „islámská radikalizace“?

Jedním z problémů současnosti je také „islámská radikalizace“, proto bylo empirické šetření zaměřeno i na tuto oblast, pro zjištění, zda mají obyvatelé ČR o islámské radikalizaci povědomí a vědí, co si pod tímto termínem představit.

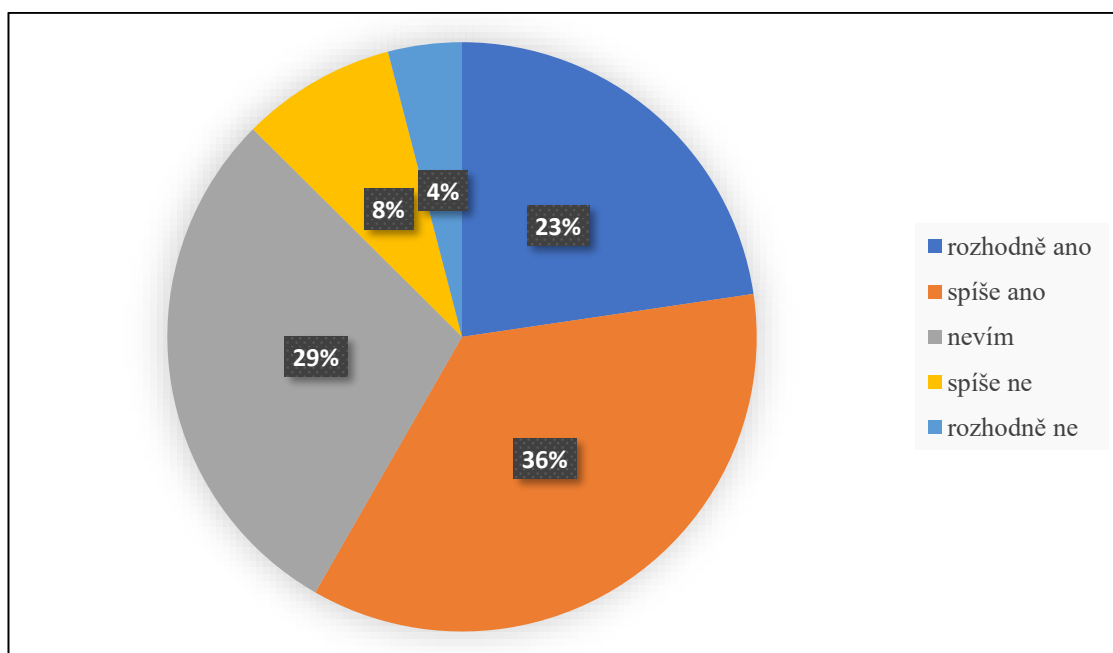
Celkem 144 respondentů (58,3 %), zvolilo odpověď „rozhodně ano“ a „spíše ano“. Poměrně velká část, 72 respondentů, kterou tvoří především ženy (50 respondentů, 34 % z celkového počtu žen) si není jista a zvolila možnost „nevím“.

Tabulka 7: Víte, co znamená termín „islámská radikalizace“?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v % k celku	z toho muži	v % k celku
rozhodně ano	56	22,7 %	24	16,35 %	32	32 %
spíše ano	88	35,6 %	50	34,00 %	38	38 %
nevím	72	29,1 %	50	34,00 %	22	22 %
spíše ne	21	8,5 %	15	10,20 %	6	6 %
rozhodně ne	10	4,0 %	8	5,45 %	2	2 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 7: Víte, co znamená termín „islámská radikalizace“?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

8. Co si představujete pod pojmem islámská radikalizace?

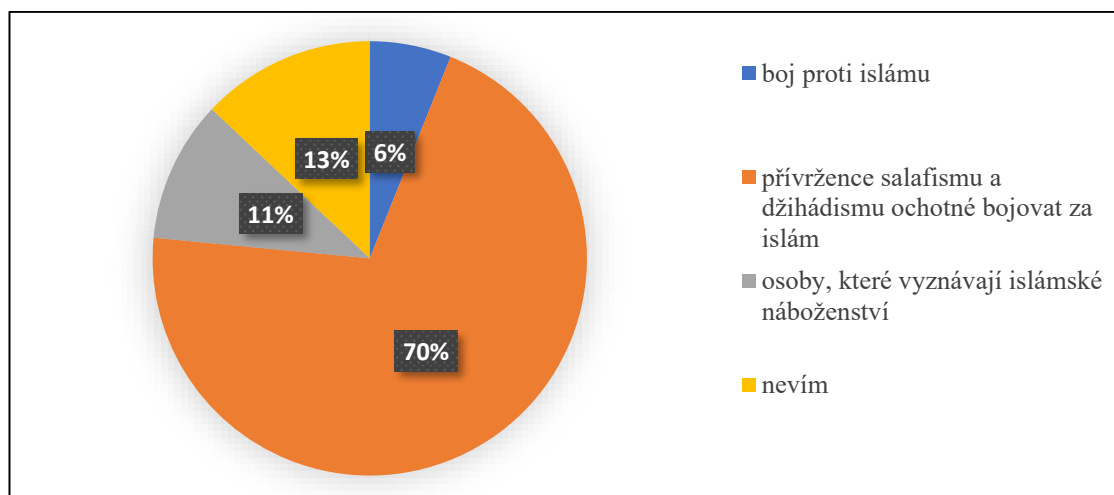
Pro ověření, zda opravdu respondenti vědí, co termín „islámská radikalizace“ znamená, byla zvolena tato otázka, se třemi danými možnostmi odpovědí a s odpovědí „nevím“. Podle výsledků je patrné, že i část respondentů, kteří v předešlé otázce uvedlo, že neví, co znamená termín „islámská radikalizace“, zvolilo správnou možnost odpovědi. Pouze 41 respondentů zvolilo špatnou odpověď, což tvoří 16,6 % z celkového množství dotázaných. Více chybovaly v odpovědi ženy.

Tabulka 8: Co si představujete pod pojmem islámská radikalizace?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v % k celku	z toho muži	v % k celku
boj proti islámu	15	6,1 %	10	6,80 %	5	5,0 %
přívržence salafismu a džihádismu, ochotné bojovat za islám	174	70,4 %	97	66,0 %	77	77 %
osoby, které vyznávají islámské náboženství	26	10,5 %	15	10,2 %	11	11 %
nevím	32	13,0 %	25	17,0 %	7	7 %
Celkem	247	100 %	147	100 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 8: Co si představujete pod pojmem islámská radikalizace?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

9. Setkali jste se s nějakým způsobem, který by vyzýval k sympatizování s islámským radikalismem? (např. na internetu, sociálních sítích či jinde)

S vyzýváním k sympatizování s islámským radikalismem se setkalo pouze 41 respondentů, kteří tvoří 16,6 % z účastníků empirického šetření. Častěji se s těmito projevy setkali muži, a to 27 mužů (27 % z celkového počtu mužů).

Tabulka 9: Setkali jste se s nějakým způsobem, který by vyzýval k sympatizování s islámským radikalismem? (např. na internetu, sociálních sítích či jinde)

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v % k celku	z toho muži	v % k celku
rozhodně ano	16	6,5 %	4	2,70 %	12	12 %
spíše ano	25	10,1 %	10	6,80 %	15	15 %
nevím	27	10,9 %	18	12,20 %	9	9 %
spíše ne	116	47,0 %	72	49,00 %	44	44 %
rozhodně ne	63	25,5 %	43	29,30 %	20	20 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

V následující tabulce je uvedeno množství odpovědí respondentů, kteří odpověděli „rozhodně ano“ a „spíše ano“, a rozdělení podle věkových kategorií. Tato data budou také sloužit k potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy.

Tabulka 10: Věkové kategorie respondentů, kteří se setkali s projevy radikalizace

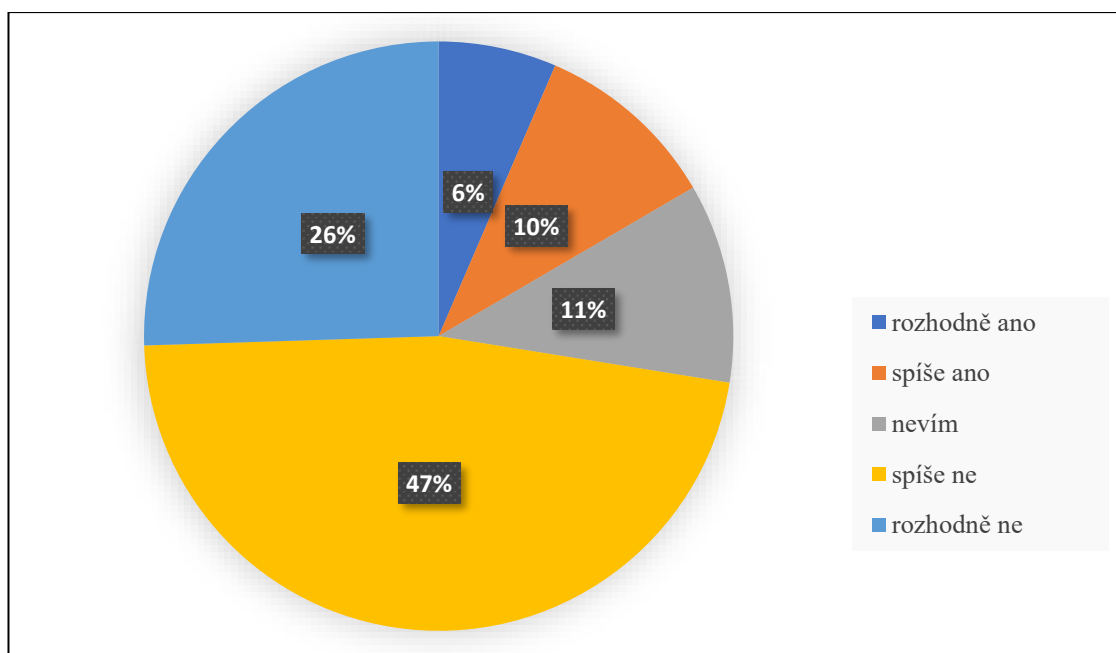
	do 25 let	v % k celku	26-49	v % k celku	50 a více	v % k celku	Celkem
ženy	8	10,70 %	3	2,60 %	3	5,30 %	14
muži	7	9,30 %	12	10,40 %	8	14 %	27
Celkem	15	20,00 %	15	13,00 %	11	19,30 %	41

Při uvedení odpovědi „rozhodně ano“ a „spíše ano“, byli respondenti vyzváni k uvedení, jakým způsobem se k nim informace k nabádání se sympatizováním s islámskou radikalizací dostaly. Výsledky uvedených odpovědí jsou zpracovány v tabulce: Zdroje, odkud pramení nabádání k islámskému radikalismu. Celkem tuto informaci uvedlo 32 respondentů. Nejčastějšími zdroji informací jsou internet a sociální sítě, které uvedlo dohromady celkem 25 respondentů.

Tabulka 11: Zdroje, odkud pramení nabádání k islámskému radikalismu

Odpověď	Celkem	z toho ženy	z toho muži
internet	11	2	9
TV	3	0	3
internet a sociální sítě	2	1	1
internet, fóra	1	0	1
sociální sítě	11	6	5
TV, sociální sítě	1	1	0
TV, internet, osobně	1	0	1
v Praze	1	0	1
Egypt	1	0	1
Celkem	32	10	22

Graf 9: Setkali jste se s nějakým způsobem, který by vyzýval k sympatizování s islámským radikalismem? (např. na internetu, sociálních sítích či jinde)

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

10. Jakých bezpečnostních rizik plynoucích z přílivu imigrantů se obáváte nejvíce?

Otázka deset byla položena jako polouzavřená s možností uvést maximálně tři rizika, kterých se respondenti nejvíce obávají z přílivu imigrantů, a možnost jiné, pro uvedení vyjádření respondentů. V následující tabulce je uvedena četnost jednotlivých rizik, která respondenti zvolili.

Tabulka 12: Jakých bezpečnostních rizik plynoucích z přílivu imigrantů se obáváte nejvíce?

	žádných	zvýšení kriminality	zvýšené obchodování s drogami	šíření islámského radikalismu	nebezpečí teroristických útoků	zavlečení infekčních nemocí	jiné
CELKEM	4	192	45	133	177	65	11
% poměr	1	31	7	21	28	10	2

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejčastěji, celkem 192krát (celkem z 247 respondentů), je uvedena obava ze zvýšení kriminality. Pospíšilová a Krulichová uvádějí, že téměř 60 % české populace očekává problémy se zvýšením kriminality v souvislosti s imigranty (viz kapitola 2.8). Z dotazníkového šetření vyplývá, že 77,7 % respondentů se obává zvýšení kriminality v souvislosti s imigranty. Celkem 53,8 % respondentů se obává šíření islámského radikalismu. Zavlečení infekčních nemocí se obává 26,3 % respondentů. Žádných rizik se neobávají 4 respondenti.

Nejčastější variantou bylo současné uvedení tří rizik: **79krát** zvýšení kriminality x šíření islámského radikalismu x nebezpečí teroristických útoků, další varianta už byla uvedena pouze **16krát** zvýšení kriminality x zvýšené obchodování s drogami x nebezpečí teroristických útoků. Třetí nejčastější varianta byla uvedena **10krát** zvýšení kriminality x šíření islámského radikalismu x zavlečení infekčních nemocí.

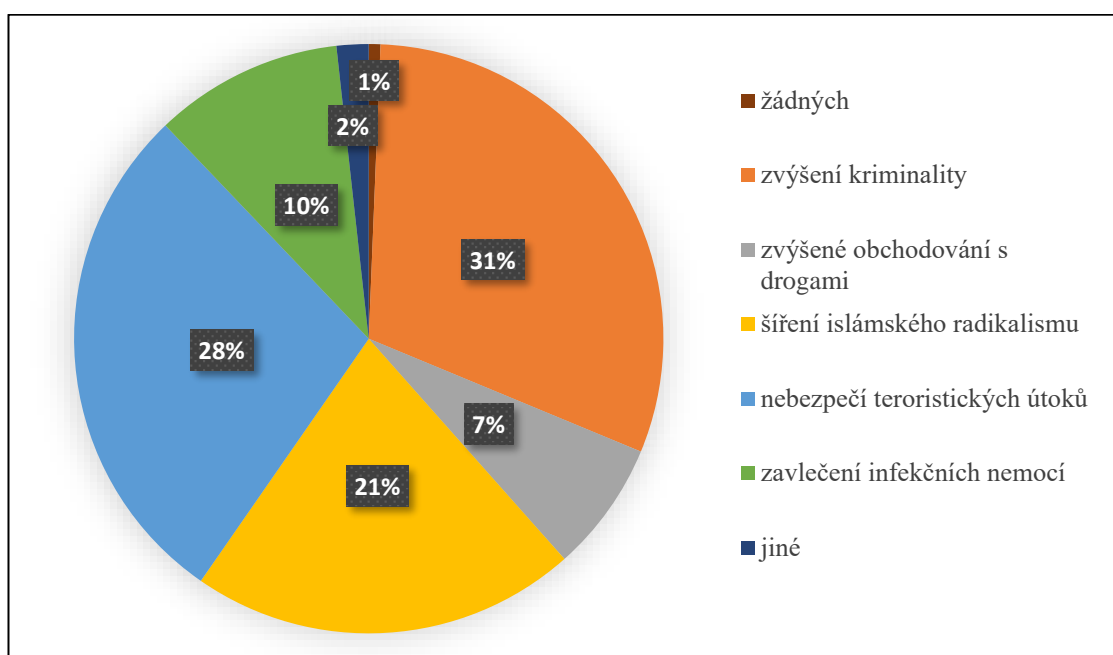
Celkem 11 respondentů uvedlo dvě možnosti a zároveň možnost jiné, kde vepsali své názory, nebo uvedli pouze variantu jiné.

Uvedené odpovědi v možnosti jiné:

- vznik uzavřených komunit na území demokratických států, kde islámská komunita bude „vyžadovat“ dodržování jejich tradic, zvyků, (oděv, halal potraviny, salát modlitby)

- vnímám, že od určité velikosti komunity, se zvyšuje tlak komunity, aby se většina přizpůsobila menšině
- násilí na ženách a dívkách vycházejících z náboženských zvyků,
- náboženství, byrokracie, vraždy, znásilnění
- sociální dávky
- migrantů bude více než původních obyvatel
- neuznávání autority
- levná pracovní síla, méně práce pro české občany
- přelidnění
- jejich špatná integrace, vznik uzavřených komunit
- ovlivnění demokratického principu naší země, neuznávají práva žen

Graf 10: Jakých bezpečnostních rizik plynoucích z přílivu imigrantů se obáváte nejvíce?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

11. Myslíte si, že je ochrana hranic schengenského prostoru proti nelegální migraci dostatečná?

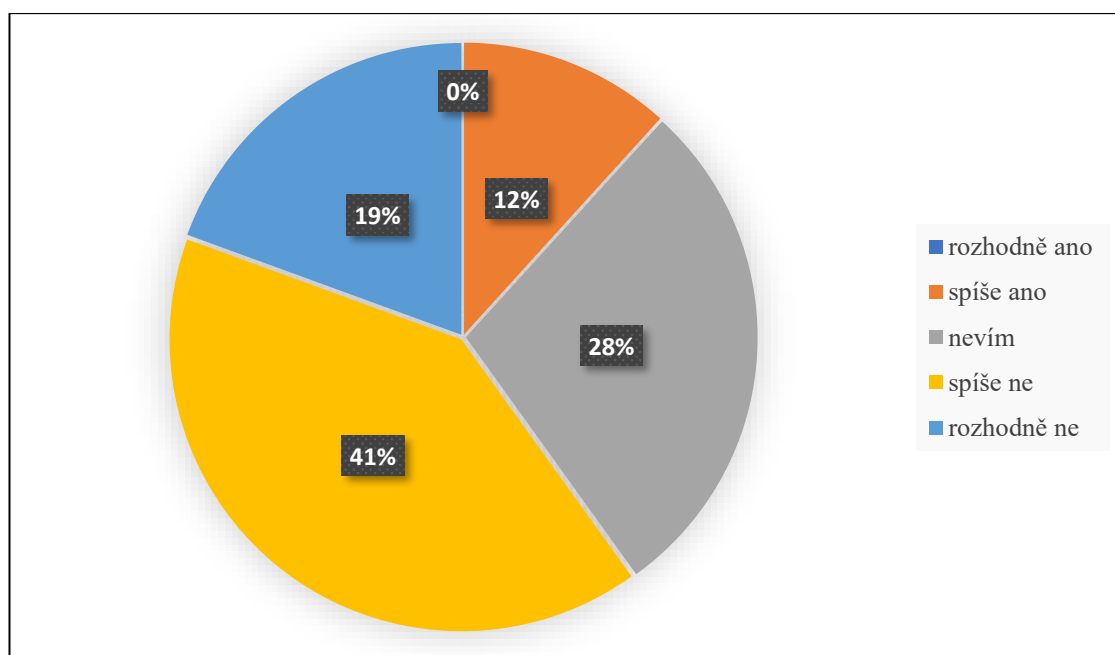
Překvapivé je, že žádný z respondentů si rozhodně nemyslí, že je ochrana hranic schengenského prostoru proti nelegální migraci dostatečná. Nejčastější odpovědí je „spíše ne“, kterou zvolilo 100 respondentů. Celkem 148 respondentů (59,9 %) si přinejmenším spíše nemyslí, že je ochrana hranic proti nelegální migraci dostatečná. Celkem 70 respondentů (28,3 %), uvedlo, že neví.

Tabulka 13: Myslíte si, že je ochrana hranic schengenského prostoru proti nelegální migraci dostatečná?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v %	z toho muži	v %
rozhodně ano	0	0,0 %	0	0,00 %	0	0 %
spíše ano	29	11,7 %	17	11,60 %	12	12 %
nevím	70	28,3 %	48	32,60 %	22	22 %
spíše ne	100	40,5 %	60	40,80 %	40	40 %
rozhodně ne	48	19,4 %	22	15,00 %	26	26 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 11: Myslíte si, že je ochrana hranic schengenského prostoru proti nelegální migraci dostatečná?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

12. Myslíte si, že se imigranti budou mít snahu integrovat (začlenit) do domácí společnosti?

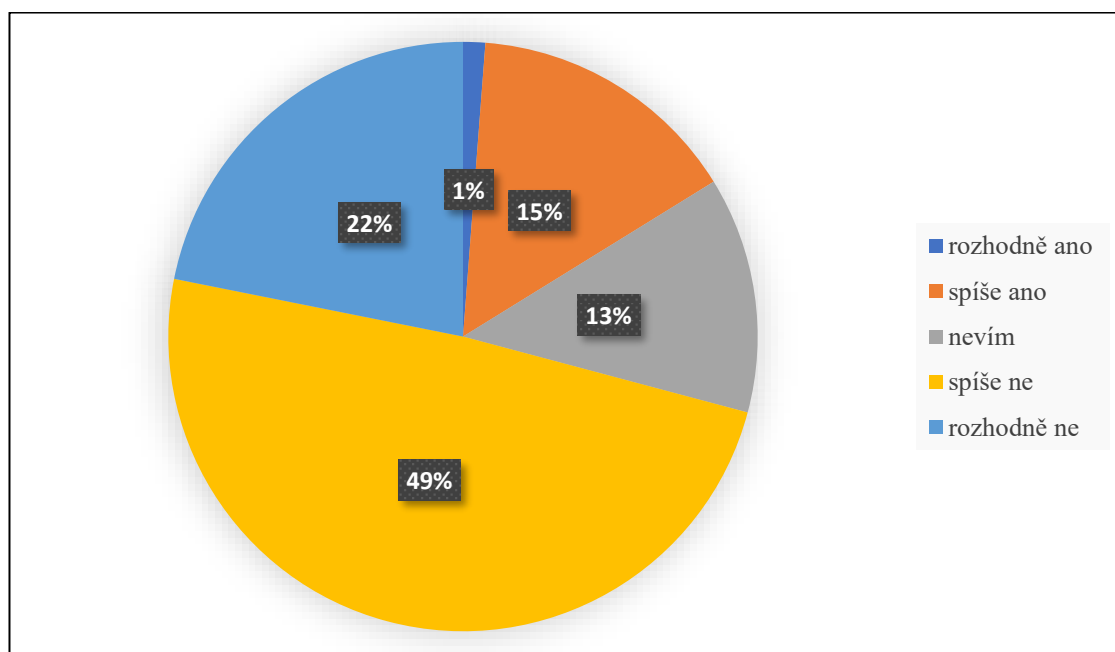
Z vyhodnocení výsledků odpovědí na tuto otázku plyne, že převážná většina respondentů nevěří, že se imigranti budou mít snahu integrovat do domácí společnosti. Odpověď „spíše ne“ uvedlo nejvíce dotázaných, a to celkem 121, kteří tvoří 49 % z celkového počtu respondentů. Pokud se k tomu přidá odpověď „rozhodně ne“, kterou uvedlo 54 respondentů (21,9 %), dostaneme poměrně vysoké číslo 175 respondentů (70,9 %), kteří nevěří ve snahu cizinců integrovat se do domácí společnosti.

Tabulka 14: Myslíte si, že se imigranti budou mít snahu integrovat (začlenit) do domácí společnosti?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v %	z toho muži	v %
rozhodně ano	3	1,2 %	2	1,30 %	1	1 %
spíše ano	37	15,0 %	22	14,80 %	15	15 %
nevím	32	13,0 %	16	11,40 %	16	16 %
spíše ne	121	49,0 %	74	50,30 %	47	47 %
rozhodně ne	54	21,9 %	33	22,20 %	21	21 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 12: Myslíte si, že se imigranti budou mít snahu integrovat (začlenit) do domácí společnosti?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

13. V jaké oblasti soužití s imigranty si myslíte, že může především dojít k neshodám?

Tato otázka byla položena jako polouzavřená, s výběrem ze tří možností a s možností jiné. Odpovědi jsou celkem vyrovnané. Větší problémy vidí respondenti v jiných sociálních návycích (34,4 %), následuje s 29,9 % jiná kultura. Náboženství je uvedeno až na třetím místě s 23,5 %. Možnost jiné zvolilo 12,2 % respondentů. Vyjádřilo se 20 žen do 25 let, a 10 mužů, z toho 8 ve věku 26–49 let a 2 muži v kategorii 50 a více let.

Tabulka15: V jaké oblasti soužití s imigranty si myslíte, že může především dojít k neshodám?

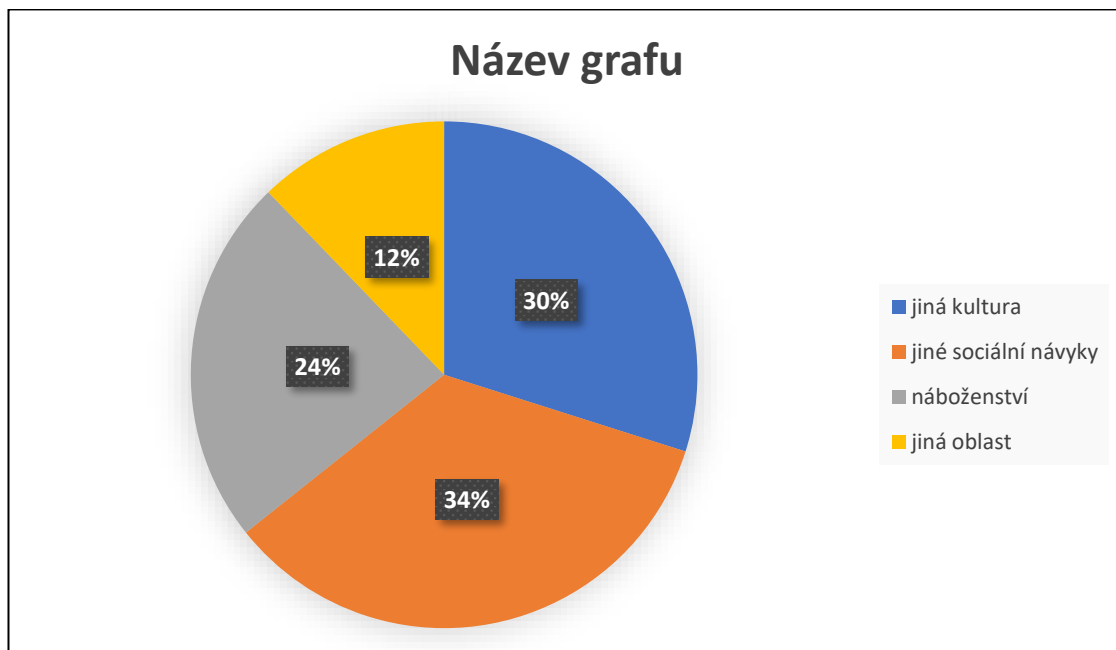
Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v % k celku	z toho muži	v % k celku
jiná kultura	74	29,9 %	46	31,3 %	28	28 %
jiné sociální návyky	85	34,4 %	50	34,0 %	35	35 %
náboženství	58	23,5 %	31	21,1 %	27	27 %
jiná oblast	30	12,2 %	20	13,6 %	10	10 %
Celkem	247	100,0 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Uvedené odpovědi v možnosti jiné:

- záleží ze které země přicházejí
- práva, dodržování právních norem
- pohled na životní styl
- chování ve společnosti, přístup k lidem
- vzhledem k tomu, že většina neumí číst a psát, natož chápat naše hodnoty, tak nevím, jak mohou obohatit náš život
- celkem 25krát bylo uvedeno, „vše výše zmíněné“, tudíž jiná kultura, jiné sociální návyky i náboženství

Graf 13: V jaké oblasti soužití s imigranty si myslíte, že může především dojít k neshodám?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhлено na celá procenta)

14. Máte obavy ze soužití s imigranty, kteří vyznávají islámské náboženství?

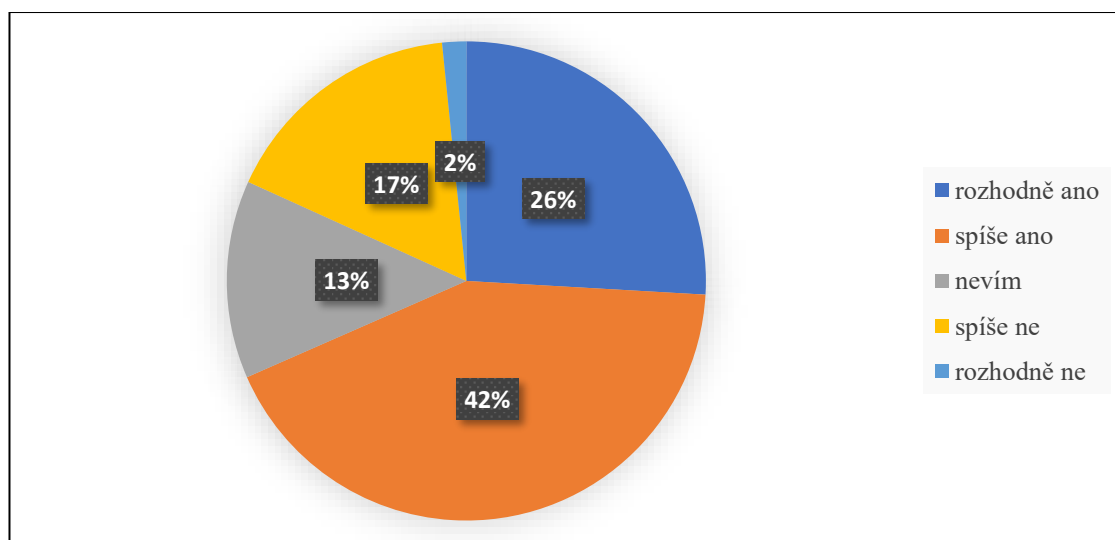
Z výsledků vyhodnocení této otázky, je na první pohled patrné, že respondenti se obávají soužití s imigranty, kteří vyznávají islámské náboženství. Rozhodně se obává více jak 25 % respondentů a spíše se obává více jak 40 %. Celkem se tedy obává 169 respondentů, kteří tvoří 68,4 % z celkového počtu odpovědí. Při srovnání žen a mužů, je patrné, že z počtu 169 respondentů, kteří uvedli obavy ze soužití s osobami vyznávajícími islámské náboženství, se více obávají ženy, celkem 110 ze 169 těchto respondentů, což tvoří 74,8 % z počtu odpovědí. I když zatím není v České republice velké procento osob vyznávajícími islámské náboženství, můžou být tyto obavy v ženách vyvolány informacemi, které pocházejí především ze zemí jako je Německo, Francie, Švédsko, Nizozemí, Belgie atd., kde je již poměrně značná populace osob vyznávajícími islámské náboženství, a odkud přicházejí ne příliš lichotivé zprávy o chování těchto imigrantů obzvláště k ženám.

Tabulka 16: Máte obavy ze soužití s imigranty, kteří vyznávají islámské náboženství?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v %	z toho muži	v %
rozhodně ano	64	25,9 %	43	29,30 %	21	21 %
spíše ano	105	42,5 %	67	45,50 %	38	38 %
nevím	33	13,4 %	15	10,20 %	18	18 %
spíše ne	41	16,6 %	20	13,60 %	21	21 %
rozhodně ne	4	1,6 %	2	1,40 %	2	2 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 14: Máte obavy ze soužití s imigranty, kteří vyznávají islámské náboženství?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

15. Myslíte si, že by se měla zpřísnit pravidla pro navrácení migrantů, kteří překročili hranice nelegálně zpět do zemí jejich původu? Pokud to nejsou uprchlíci s nárokem na mezinárodní ochranu.

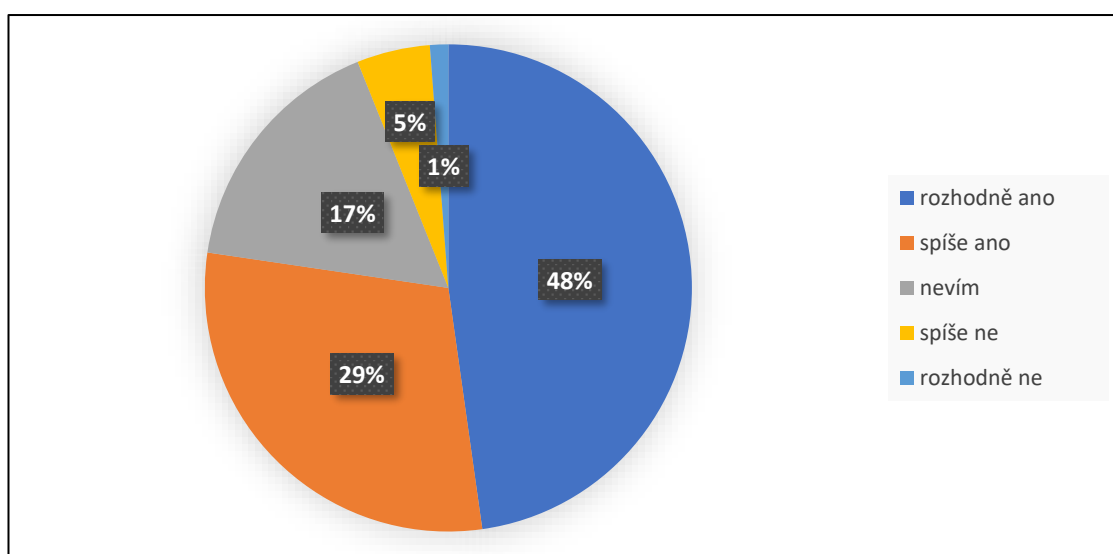
Z odpovědí na tuto otázku je patrný záporný postoj respondentů k nelegální migraci. Zároveň si myslí, že pravidla pro navrácení migrantů jsou nedostatečná. Nejvíce respondentů se vyjádřilo odpovědí „rozhodně ano“ celkem 118 (47,8 %), pokud se k tomu přičtou další respondenti s odpovědí „spíše ano“, souhlasí se zpřísněním pravidel pro navrácení nelegálních migrantů do zemí jejich původu 191 (77,4 %) respondentů, což činí více jak $\frac{3}{4}$ všech dotázaných.

Tabulka 17: Myslíte si, že by se měla zpřísnit pravidla pro navrácení migrantů, kteří překročili hranice nelegálně zpět do zemí jejich původu? Pokud to nejsou uprchlíci s nárokem na mezinárodní ochranu.

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v %	z toho muži	v %
rozhodně ano	118	47,8 %	71	48,30 %	47	47 %
spíše ano	73	29,6 %	42	28,60 %	31	31 %
nevím	41	16,6 %	26	17,60 %	15	15 %
spíše ne	12	4,9 %	7	4,80 %	5	5 %
rozhodně ne	3	1,2 %	1	0,70 %	2	2 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 15: Myslíte si, že by se měla zpřísnit pravidla pro navrácení migrantů, kteří překročili hranice nelegálně zpět do zemí jejich původu? Pokud to nejsou uprchlíci s nárokem na mezinárodní ochranu.

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhлено na celá procenta)

16. Myslíte si, že by měla být přijata přísnější opatření na ochranu hranic schengenského prostoru?

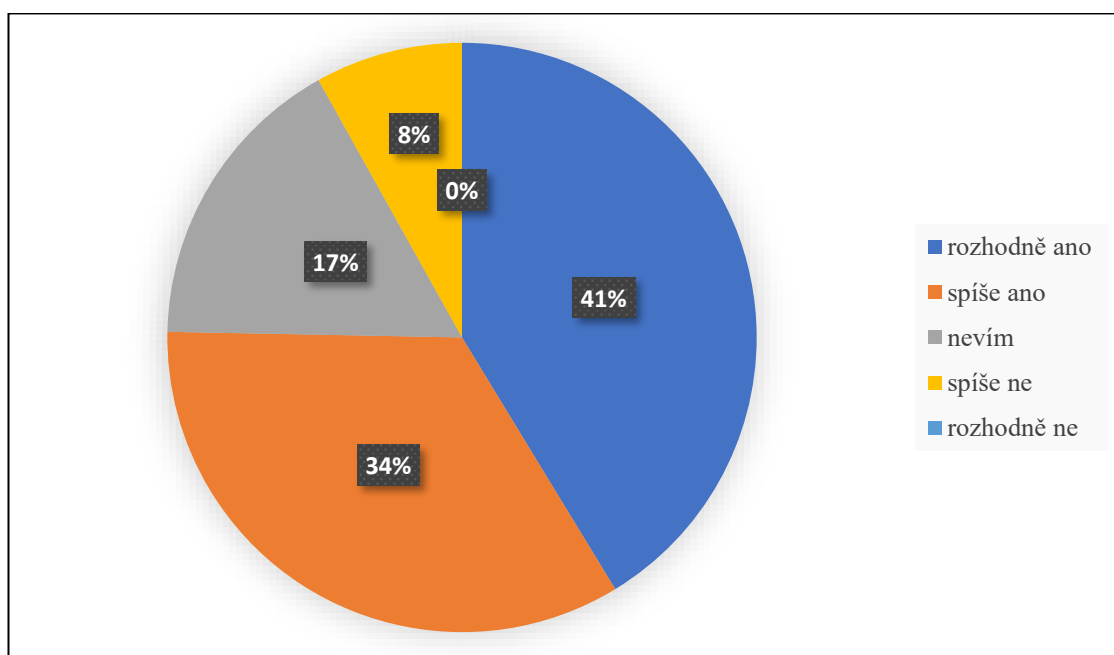
Celkem jednoznačný názor mají respondenti i na přijetí přísnějších opatření na ochranu hranic schengenského prostoru. Odpověď „rozhodně ano“ a „spíše ano“ zvolilo celkem 186 (75,3 %) respondentů. Nejčastější odpovědí bylo „rozhodně ano“. Nikdo z respondentů neodpověděl na otázku „rozhodně ne“. „Spíše ne“ uvedlo pouze 8,1 % respondentů.

Tabulka 18: Myslíte si, že by měla být přijata přísnější opatření na ochranu hranic schengenského prostoru?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v %	z toho muži	v %
rozhodně ano	102	41,3 %	58	39,50 %	44	44 %
spíše ano	84	34,0 %	53	36,10 %	31	31 %
nevím	41	16,6 %	24	16,20 %	17	17 %
spíše ne	20	8,1 %	12	8,20 %	8	8 %
rozhodně ne	0	0,0 %	0	0,00 %	0	0 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100%

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 16: Myslíte si, že by měla být přijata přísnější opatření na ochranu hranic schengenského prostoru?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhleno na celá procenta)

17. Věříte ve funkční multikulturní společnost?

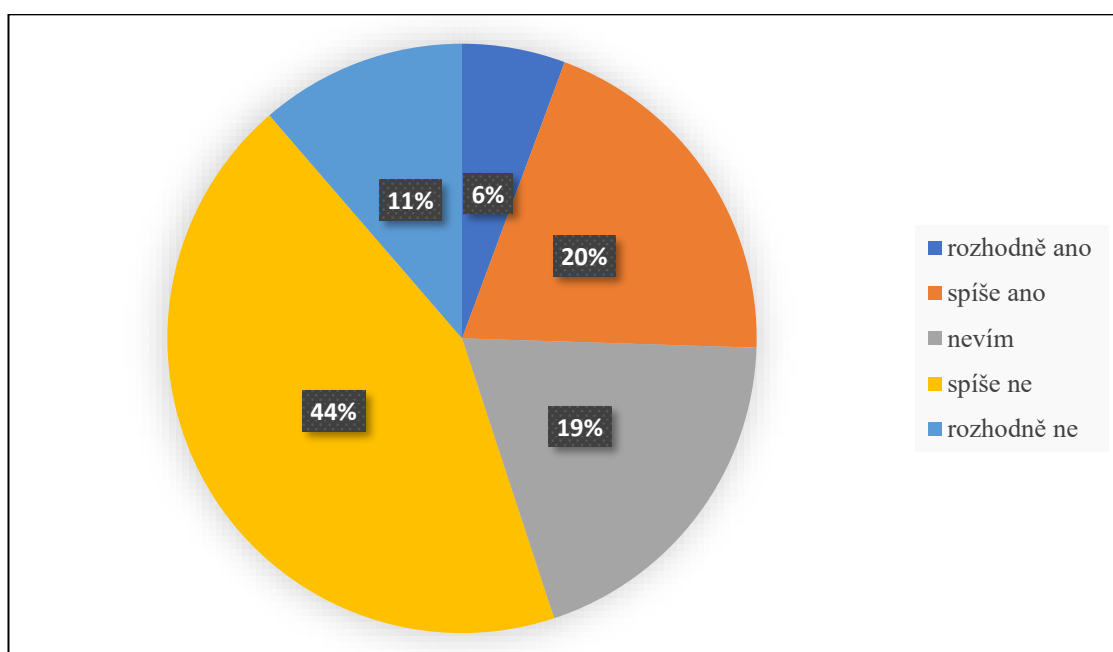
V posledních letech se stále hovoří a multikulturalismu. Z různých úrovní evropských představitelů jsou předkládány jeho přednosti a víra ve funkčnost multikulturního soužití. Na základě odpovědí na tuto otázku je patrný postoj českých respondentů, kteří nevěří ve funkční multikulturní soužití. Spíše nevěří 108 (43,7 %), z čehož tvoří většinu ženy. Z celkového počtu 147 žen se takto vyjádřilo 71 (48,3 %). Druhou nejčastější odpovědí bylo „spíše ano“, které uvedlo 49 (19,8 %) respondentů.

Tabulka19: Věříte ve funkční multikulturní společnost?

Odpověď	Celkem	Celkem v %	z toho ženy	v %	z toho muži	v %
rozhodně ano	14	5,7 %	4	2,70 %	10	10 %
spíše ano	49	19,8 %	30	20,40 %	19	19 %
nevím	48	19,4 %	32	21,80 %	16	16 %
spíše ne	108	43,7 %	71	48,30 %	37	37 %
rozhodně ne	28	11,3 %	10	6,80 %	18	18 %
Celkem	247	100 %	147	100,00 %	100	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 17: Věříte ve funkční multikulturní společnost?

Zdroj: Vlastní zpracování (zaokrouhлено na celá procenta)

6.3 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza 1

Více jak 50 % obyvatel ČR sleduje situaci v oblasti migrace do zemí Evropské unie a nemá problém se soužitím s lidmi jiných národností, kteří vyznávají jiné náboženství.

Na základě vyhodnocení otázky č. 4, týkající se sledování situace v oblasti migrace, bylo zjištěno, že situaci sleduje přinejmenším, alespoň občas 62 % respondentů. Obavy ze soužití s osobami vyznávajícími islámské náboženství má více jak 25 % respondentů, a spíše se obává více jak 40 % respondentů. Celkem se tedy alespoň spíše obává 169 respondentů, kteří tvoří 68,4 % z celkového počtu odpovědí (otázka č. 14).

První část hypotézy byla potvrzena, druhá část hypotézy byla výsledkem empirického šetření vyvrácena.

Hypotéza 2

Více jak 50 % obyvatel ČR se obává nelegální migrace a myslí si, že jsou opatření proti nelegální migraci nedostatečná.

V odpovědích na otázku č. 5, uvedlo 86 respondentů (23,9 %), obavy pouze z nelegální migrace. Větší obavy však zvolili respondenti (celkem 86, 34,8 %) z migrantů ze třetích zemí, vyznávajícími islámské náboženství. Celkem 148 respondentů (59,9 %) si přinejmenším spíše nemyslí, že je ochrana hranic proti nelegální migraci dostatečná (otázka č. 11). Na přijetí přísnějších opatření na ochranu hranic schengenského prostoru zvolilo odpověď „rozhodně ano“ a „spíše ano“ celkem 186 (75,3 %) respondentů (otázka č. 16).

První část hypotézy byla vyvrácena, respondenti rozmělnili odpovědi mezi více možností, druhá část hypotézy byla výsledkem empirického šetření potvrzena.

Hypotéza 3

Více jak 50 % obyvatel ČR ví, co znamená termín islámská radikalizace a častěji se s jejími projevy setkaly osoby do 25 let.

Celkem 174 respondentů (70,4 %) potvrdilo, že ví, co znamená termín islámská radikalizace (otázka č. 8). S projevy radikalizace se setkala 15 respondentů do 25 let a shodně 15 respondentů ve věku 26–49 let, ve věku 50 a více let to bylo 11 respondentů. Dle procent k celkovému množství výzkumného vzorku ve věkových skupinách, tak získala skupina do 25 let 20 %, skupina ve věku 26–49 let 13 % a skupina ve věku 50 a více let 19,30 %. Nepatrně častěji se s projevy radikalizace setkali respondenti do 25 let (otázka č. 9).

Hypotéza byla empirickým šetřením potvrzena.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo provedení analýzy bezpečnostních aspektů, které plynou z nelegální migrace. V práci jsou vymezeny základní pojmy migrace, její příčiny, a rozbor pozitivních a negativních dopadů, které s migrací souvisí. V další části práce je provedena analýza legislativy Evropské unie, opatření a strategie, kterou Evropská unie implementuje v oblasti migrace. V posledních letech se evropské země potýkají s přílivem velkého množství uprchlíků ze zemí Blízkého východu, ze subsaharské Afriky a z Asie. Velký počet migrantů z těchto zemí vyznává islámské náboženství. Samuel Huntington tento jev nazval jako střet civilizací. Střet mezi západní civilizací a islámským světem.

V západních zemích Evropy, které přijaly větší počet obyvatel vyznávajících islámské náboženství dochází k islámské radikalizaci. Imigranti se v některých lokalitách slučují v diasporách, kde uplatňují své právo šaría a odmítají přijmout naše hodnoty. Tohoto tématu se práce také dotkla, protože islámská radikalizace je nedílnou součástí bezpečnostních rizik, která z migrace obyvatel z islámských zemí plynou. Problémem je, že někteří z imigrantů se nechtějí integrovat nebo nemají velký zájem o integraci do hostitelské společnosti. Z výsledku dotazníkového šetření vyplývá, že dotázaní respondenti ČR převážně nevěří ve snahu imigrantů o integraci do domácí společnosti. Protože se v posledních letech neustále hovoří o multikulturalismu, jako o funkčním soužití lidí mnoha národností, byla tato otázka také součástí empirického šetření. Dotazníkovým šetřením však byl zjištěn spíše opak ve smýšlení občanů ČR. Většina sociálních konfliktů, které vznikají uvnitř státu vychází z etnického či národnostního problému. Jako příklad lze uvést konflikt v Jugoslávii, kde probíhala od roku 1991 série válečných konfliktů, které vedly k rozpadu Jugoslávie na jednotlivé státy. Společné soužití více národností, či etnických skupin, bývá často složité.

Problémem současnosti je demografická křivka nárůstu populace v zaostalejších zemích světa. V těchto nestabilních regionech převládají konflikty, ať už válečného či občanského rázu. Jsou zde i ekonomické a sociální problémy, které jsou pak klíčovými faktory, které dávají impuls k migraci. V době vzniku této práce, byla aktuální migrace především ze zemí Blízkého východu, Afriky a Asie. Česká republika společně se zeměmi Visegrádské 4, tedy se Slovenskem, Polskem a Maďarskem, zaujala negativní postoj k přijímání těchto migrantů. Vzhledem k současné situaci, která vznikla napadnutím Ukrajiny Ruskem dne 24. 2. 2022, a válečným konfliktem, který na

Ukrajíně probíhá, jsou to právě země Visegrádské 4, kam proudí největší počet uprchlíků z Ukrajiny. Z empirického šetření je zřetelný negativní postoj obyvatel České republiky k uprchlíkům, kteří vyznávají islámské náboženství. Mezi migranty z těchto zemí bylo mnoho těch, kteří se snažili dostat do Evropy z ekonomického hlediska. Naopak uprchlíkům z Ukrajiny obyvatelé ČR velmi pomáhají a jsou k nim vstřícní. Důvodem může být bližší etnicita a národnost. Ze záznamů z migračních toků, které poskytuje televize nebo z fotografií redaktorů a reportérů, je na první pohled zřetelné složení migrantů. Ze zemí Blízkého východu, Afriky a Asie byly migrační toky složeny převážně z mladých mužů. Z Ukrajiny přicházejí především ženy a děti. Muži zůstávají ve své zemi a bojují za osvobození Ukrajiny.

Země evropské unie mají však také své kapacity. Opatření, která učinila Evropská unie pro zmírnění migrace po roce 2015 zatím fungují. Tato opatření jsou ale pro Evropskou unii velmi nákladná. Současný geopolitický vývoj situace není příznivý. V budoucnu se tak budeme potýkat s migrací ve větší míře. Důležité je, aby si členské země Evropské unie stály za svými demokratickými hodnotami a nedělali ústupky přijetím zákonů, které by nebyly v souladu s našimi právními předpisy a morálními hodnotami. Pokud chtějí imigranti žít v naší demokratické společnosti, měli by se přizpůsobit zákonům hostitelského státu. Nedostatečná integrace migrantů a nelegální migrace může představovat zdroj sociálního napětí. Často je složité odhalit u některých migrantů pravý důvod, který je k migraci vedl a posoudit, zda se jedná o uprchlíka, který má nárok na poskytnutí azylu. Zvýšený zájem o migraci nahrává také vzniku pašeráckých skupin, obchodování s lidmi a padělání dokladů. Obchod s lidmi se leckdy stává výnosnější než obchod s drogami. Zlepšit by se měla návratová politika nelegálních migrantů uzavíráním bilaterálních dohod s jednotlivými státy v oblasti návratu migrantů do zemí původu.

Hlavním cílem práce byla analýza bezpečnostních aspektů nelegální migrace s důrazem na problémy repatriace a islámskou radikalizaci ve vybraných zemích Evropské unie. Vedlejším cílem bylo objasnění opatření ze strany Evropské unie ve vztahu k nelegální migraci a islámské radikalizaci. Cíle této práce byly splněny.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BAUEROVÁ, H., HLAVÁČKOVÁ, H., VOŠTA, M. *Vnitřní a vnější dimenze bezpečnosti Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Libri, 2018. 170 s. ISBN 978-80-7277-576-7.
2. BROUČEK, S. *Migrace a česká etnologie*. 1. vyd. Praha: Středisko společných činností AV ČR, 2018. 19 s. ISSN 2464-6245. ISBN 978-80-270-4277-7.
3. BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. 1. vyd. Praha: Police history, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7.
4. COLLIER, P. *Exodus. Jak migrace mění náš svět*. 1. vyd. Praha: Libri, 2017. 258 s. ISBN 978-80-7277-557-6.
5. ČEJKA, M. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. 1. vyd. Praha: Academia, 2020. 286 s. ISBN 978-80-200-3014-6.
6. DANICS, Š., TEJCHMANOVÁ, L., *Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2017. 420 s. ISBN 978-80-7452-122-5.
7. DRBOHLAV, D. a kol. *Migrace a (i)migranti v Česku. Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.
8. DRBOHLAV, D., (ed.). *Nelegální ekonomické aktivity migrantů. (Česko v evropském kontextu)*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze. Karolinum, 2008. 311 s. ISBN 978-80-246-1552-3.
9. FIALA, P. (ed.). *Politický extremismus a radikalismus v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 1998. 303 s. ISBN 80-210-1798-8.
10. HAMPLOVÁ, M. *Migrační vlny ve Spolkové republice Německo po roce 1989 mezi severními a jižními spolkovými zeměmi. TERITORIA – svazek 2*. 1. vyd. Praha: MATFYZPRESS, 2011. 139 s. ISBN 978-80-7378-155-2.
11. HUNTINGTON, S. P. *Střet civilizací. Boj kultur a proměna světového řádu*. 1. vyd. Praha: Rybka Publishers, 2001. 447 s. ISBN 80-86182-49-5.
12. CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. s. 184 s. ISBN 978-807367-098-6.
13. KING, R. *Atlas lidské migrace*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2008. 192 s. ISBN 978-80-204-1706-0.

14. KOLOUCH, J. *CyberCrime*. 1. vyd. Praha: CZ.NIC, 2016. 528 s. ISBN 978-80-88168-18-8.
15. KUNDRA, O., LINDNER, T. *Můj syn terorista. Jak se rodí evropští džihadisté*. 1. vyd. Brno: BizBooks, 2017. 208 s. ISBN 978-80-265-0605-8.
16. KWIATKOWSKI, M., MIELCZAREK-ŻEJMO, A., STROUHAL, M., (eds.). *Multiculturalism. From Crisis to Renewal?* First edition. Karolinum Press is a publishing department of the Charles University. 2020. 202 pp. ISBN 978-80-246-4683-1.
17. LACINA, L., STREJČEK, P., BLÍŽKOVSKÝ, P. *Učebnice evropské integrace*. 4. přepracované a aktualizované vydání. Brno: Barrister&Principal, 2016. 359 s. ISBN 978-80-7485-104-9.
18. NEKOLA, D. *Islám a terorismus*. 1. vyd. Lukáš Lhoťan v Pstruží, 2017. 269 s. ISBN 978-80-906030-8-0.
19. NOŽINA, M. *Mezinárodní organizovaný zločin České republiky*. 1. vyd. Praha: Themis, 2003. 407 s. ISBN 80-7312-018-6.
20. PALÁT, M. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. 1. vyd. Ostrava: Key publishing, 2014. 71 s. ISBN 978-80-7418-228-0.
21. POSPÍŠILOVÁ, J., KRULICHOVÁ, E., et.al. *Jak se žije Čechům v současné Evropě?* 1. vyd. Praha: Academia, 2018. 170 s. ISBN 978-80-200-2855-6.
22. PROCHÁZKA, J. *Spolupráce v oblasti detekce radikalizace a ochrany měkkých cílů. Policie ČR, Národní centrála proti organizovanému zločinu*. In JANŮ, M. (ed.). *Radikalizace, terorismus a ochrana obyvatelstva*. Sborník příspěvků z odborné konference pořádané 28.2.2019 v Praze v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky pod záštitou předsedkyně Výboru pro zdravotnictví prof. MUDr. Věry Adámkové, CSc. ve spolupráci s Ministerstvem vnitra České republiky a Fakultou biomedicínského inženýrství Českého vysokého učení technického v Praze. 1. vyd. Kladno: České vysoké učení technické v Praze, 2019. s. 19-21. ISBN 978-80-01-06619-5. Dostupné také z WWW: <<https://drive.google.com/file/d/1RkGpRZa8YjqIC34UhJWOfxRcgxxxIoNH/view>>.
23. ŘEHKA, K. *Informační válka*. 1.vyd. Praha: Academia, 2017. 218 s. ISBN 978-80-200-2770-2.
24. SCHEU, H. CH., ČÁSTEK, M., et. al. *Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, v edici EUPRESS, 2010. 120 s. ISBN 978-80-7408-031-9.

25. SCHEU, H., CH., (ed.). *Migrace a kulturní konflikty*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2011. 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0.
26. UHEREK, Z. et.al. *Migrace: Historie a současnost*. 1. vyd. Ostrava: Občanské sdružení PANT, 2016. 143 s. ISBN 978-80-905942-9-6.

Elektronické zdroje

1. AKTUÁLNĚ.CZ [online]. 23.3.2019 [cit. 2022-02-13] Dostupné z WWW: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/sdf-islamsky-stat-byl-porazen-na-poslednim-zbytku-sveho-uzem/r~84df985a4d3911e98aa4ac1f6b220ee8/>>.
2. BMI.BUND.DE. [online]. © Federální ministerstvo vnitra a vlasti, 2021. [cit. 2022-02-20] Dostupné z WWW: <<https://www.bmi.bund.de/DE/themen/sicherheit/extremismus/islamismus-und-salafismus/islamismus-und-salafismus-node.html>>.
3. CONSILIUM.EUROPA.EU [online]. 13.1.2022 [cit. 2022-02-09] Dostupné z WWW: <<https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/saving-lives-at-sea/>>.
4. CONSILIUM. EUROPA.EU. [online]. 6.6.2019 [cit. 2022-02-19] Dostupné z WWW: <<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2019/06/06/radicalisation-in-prisons-council-adopts-conclusions/>>.
5. CT24.CESKATELEVIZE.CZ. [online]. 19.8.2016 [cit. 2022-02-02] Dostupné z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1880522-sef-rakouske-diplomacie-balkanska-trasa-musi-zustat-uzavrena-trvale>>.
6. ČLOVĚK V TÍSNI. [online]. 2021 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.clovekvtsni.cz/ekonomicky-migrant-nelegalni-uprchlik-cizinec-4588gp>>.
7. DATA.CONSILIUM.EUROPA.EU. *Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu* ze dne 30.11.2005. 14469/4/05 REV 4. Dostupné také z WWW: <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14469-2005-REV-4/cs/pdf>>.
8. DEMOKRATICKÝ STŘED.CZ *Nezávislý čtvrtletník o střední Evropě*. [online]. © 2012–2022, Demokratický střed. [cit. 2022-02-22] Dostupné z WWW: <<https://www.demokratickystred.cz/dve-pravdy-o-nemeckekriminalite/>>.

9. DENÍK.CZ. [online]. 15.11.2021 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.denik.cz/staty-eu/belorusko-polsko-hranice-sankce-migrace-20211115.html>>.
10. DENÍK.CZ [online]. 20.10.2017 [cit. 2022-02-13] Dostupné z WWW: <https://www.denik.cz/ze_sveta/osvobozeno-ale-v-troskach-syrske-mesto-rakka-bylo-behem-boju-zniceno.html>.
11. EC.EUROPA.EU [online]. 2022 [cit. 2022-02-19] Dostupné z WWW: <https://ec.europa.eu/home-affairs/networks/radicalisation-awareness-network-ran/about-ran_en#ecl-inpage-796>.
12. EPRAVO.CZ [online]. 26.6.2002 [cit. 2021-12-14] Dostupné z WWW: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/schengenske-acquis-vyvoj-schengenskeho-prava-17578.html>>.
13. EPRAVO.CZ [online]. 13.10.2011 [cit. 2021-12-14] Dostupné z WWW: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nektere-otazky-souvisejici-s-schengenskym-informacnim-systemem-77161.html>>.
14. EURACTIV.CZ [online]. 8.6.2020 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://euractiv.cz/section/vnitro-a-spravedlnost/news/otazka-povinneho-prerozdelovani-migrantu-je-stale-aktualni-jizni-zeme-eu-volaji-po-zavedeni-kvot/>>.
15. EURACTIV.CZ [online]. 29.10.2015 [cit. 2022-02-09] Dostupné z WWW: <<https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/6-opatreni-kterymi-chce-eu-bojovat-s-migraci-012970/>>.
16. EUROPARL.EUROPA.EU. *Schengen: průvodce evropským prostorem bez hranic.* [online]. 12.7.2021. [cit. 2022-02-02] Dostupné z WWW: <<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>>.
17. EUROPOL.EUROPA.EU [online]. © 2021 [cit. 2022-02-10] Dostupné z WWW: <<https://www.europol.europa.eu/about-europol>>.
18. EUROSKOP.CZ [online]. 2018 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/9256/sekce/azylova-politika/>>.
19. EUROSKOP.CZ [online]. 2022 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8762/13342/clanek/vase-dotazy/>>.
20. EUROSKOP.CZ. [online]. Marie Bydžovská, Euroskop, 14.4.2016 [cit. 2022-02-02] Dostupné z WWW: <<https://euroskop.cz/2016/04/14/s-ceskymi-europoslanci-o-azylove-politice-eu/>>.

21. EVROPSKÁ UNIE [online]. 2021 [cit. 2021-12-14] Dostupné z WWW: <https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2010-19_cs>.
22. EVROPSKÝ PARLAMENT. Zpravodajství. [online]. 12.7.2021 [cit. 2021-11-21] Dostupné z WWW: <<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>>.
23. FRONTEX [online]. © 2021 [cit. 2022-01-31] Dostupné z WWW: <<https://frontex.europa.eu/language/cs/>>.
24. FRONTEX. EUROPA.EU. [online]. © 2021 [cit. 2022-02-21] Dostupné z WWW: <<https://frontex.europa.eu/we-support/main-operations/operations-minerva-indalo-spain/>>.
25. iROZHLAS.CZ [online]. 15.2.2022 [cit. 2022-02-15] Dostupné z WWW: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/islansky-stat-radikalove-syrie-irak-al-hol-tabor-terorismus-eu-usa-biden-al_2107150644_eku>.
26. LETIŠTĚ PRAHA [online]. © 2021 [cit. 2021-12-30] Dostupné z WWW: <<https://www.prg.aero/faq-jake-staty-patri-do-schengenskeho-prostoru>>.
27. MARKÉTA KUTILOVÁ. *Do kamery nám brečely trýznitelky i výrobci min, média uvěřila divadlu džihádistek*. In *Youtube* [online]. 1.2.2022 [cit. 2022-02-01]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=RKduz4oV2wQ>>. Štrunc!
28. MARKÉTA KUTILOVÁ. *Současná migrace do Evropy*. In *Youtube* [online]. 25.12.2021 [cit. 2021-12-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=8KFO6pTQOx4>>. Konzervativní noviny.
29. MINISTERIUM DES INNERN, FÜR SPORT UND INFRASTRUKTUR. RHEINLAND-PFALZ, (ed.). Mainz. *Salafistische Radikalisierung – Ursachen und Auswege. Leitstelle Kriminalprävention*. [online]. 2022. [cit. 2022-02-20] 32 s. Dostupné také z WWW: <https://gewaltpraevention.bildung-rp.de/fileadmin/user_upload/oekonomische.bildung-rp.de/Gewaltpraevention/Materialien_Vorschriften/Salafismus_Broschuere_RP_5.pdf>.
30. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Asistované dobrovolné návraty do třetích zemí. Komparace návratových systémů vybraných zemí EU a České republiky. Studie spolufinancovaná Evropským návratovým fondem v rámci projektu ENF 2008-08*. Brno: SOZE, 2010. 235 s. Dostupné také

- z WWW:
<[https://Asistované_dobrovolné_návraty_do_třetích_zemí%20\(5\).PDF](https://Asistované_dobrovolné_návraty_do_třetích_zemí%20(5).PDF)>.
31. MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-12-13]
Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>>.
 32. MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-12-14]
Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>>.
 33. MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-12-28]
Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>>.
 34. MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-11-28]
Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>>.
 35. MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-11-21]
Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>>.
 36. MINISTERSTVO VNITRA České republiky [online]. © 2021 [cit. 2021-11-28]
Dostupné z WWW: <<https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-dlouhodobu-pobyt.aspx>>.
 37. PORSCHE, S. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2019. 92 s. ISBN 978-80-7394-751-4. [online]. 2021 [cit. 2021-12-30] Dostupné také z WWW: <<https://publi.cz/download/publication/950?online=1>>.
 38. UNHCR. ČESKÁ REPUBLIKA. [online]. 5.9.2016 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti.html.html>>.
 39. UNHCR. ČESKÁ REPUBLIKA. [online]. 19.1.2019 [cit. 2021-11-28] Dostupné z WWW: <<https://www.unhcr.org/cz/234-czo-nashistorie-unhcr.html.html>>.
 40. ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ [online]. © 2013 [cit. 2022-01-31] Dostupné z WWW: <<https://www.uoou.cz/sis-schengensky-informacni-system/ds-3280/archiv=0&p1=1887>>.
 41. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY [online]. 19.3.2016 [cit. 2022-01-30] Dostupné z WWW: <<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/dohoda-eu-s-tureckem--18--brezna-2016-148971/>>.

42. ZLATAKORUNA. [online]. 2.11.2015 [cit. 2022-02-10] Dostupné z WWW: <<http://www.zlatakoruna.info/zpravy/hawala-%E2%80%93-system-provadeni-platebniho-styku>>.

Legislativní dokumenty

1. DATA.CONSILIUM.EUROPA.EU. *Strategie Evropské unie pro boj proti terorismu* ze dne 30.11.2005. 14469/4/05 REV 4. Dostupné také z WWW: <<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14469-2005-REV-4/cs/pdf>>.
2. ECA.EUROPA.EU. Zvláštní zpráva. *Azyl, relopace a navracení migrantů: nastal čas zintenzivnit opatření k řešení rozporů mezi cíli a výsledky*. CS. 2019/24. Evropský účetní dvůr. © Evropská unie, 2019. 88 s. Dostupné také z WWW: <https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR19_24/SR_Migration_management_CS.pdf>.
3. EU. Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 303. České vydání. Právní předpisy. Ročník 61. 28. listopadu 2018. L 303/39-303/58. s. 13-18. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:L:2018:303:TOC>>. ISSN 1977-0626.
4. EUR-LEX.EUROPA.EU. Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) o potírání šíření teroristického obsahu online. 2021/784 ze dne 29. dubna 2021. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 172. České vydání. Právní předpisy. 17. května 2021. 172/79. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0784&qid=1644273051621>>.
5. EUR-LEX.EUROPA.EU. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému a hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů. *Podpora prevence radikalizace vedoucí k násilnému extremismu*. COM (2016) 379 final ze dne 14.6.2016. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0379&qid=1645267056812>>.
6. EUR-LEX.EUROPA.EU. Sdělení Komise Evropskému Parlamentu a Radě týkající se nábory teroristů – *Faktory přispívající k násilné radikalizaci*. KOM/2005/0313 ze dne 21.9.2005. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52005DC0313&qid=1645263048410>>.

7. EUR.LEX.EUROPA. EU. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES* ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. 2008. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 348/98. CS. 24.12.2008. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32008L0115>>.
8. EUR.LEX.EUROPA. SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU *o návratové politice EU*. /*COM/2014/0199 final */. 52014DC0199. [online]. CS. 2022 [cit. 2022-02-21] Dostupné z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014DC0199&from=CS>>.
9. EU SOCTA 2021. EUROPEAN UNION. *Serious and organised crime threat assessment. A corrupting influence: The infiltration and undermining of Europe's economy and society by organised crime*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. 108 s. ISBN 978-92-95220-22-5. Dostupné také z WWW: <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf>.
10. EUR.LEX.EUROPA. EU. *DOPORUČENÍ KOMISE EU 2017/2338* ze dne 16. listopadu 2017 o zavedení společné „příručky k navracení osob“, kterou mají příslušné orgány členských států používat při plnění úkolů souvisejících s navracením osob. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 339/83. CS 19.12.2017. Dostupné také z WWW: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017H2338&from=CS>>.

Seznam zkratek

AP	Tisková agentura (The Associated Press)
EASO	Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
ESUO	Evropského společenství uhlí a oceli
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
EURODAC	Evropská databáze otisků prstů
EUROJUST	Agentura EU pro soudní spolupráci
EUROPOL	Agentura EU pro policejní spolupráci
FIS	Islámská fronta spásy
FRONTEX	Agentura pro ochranu vnějších hranic
GULAG	Hlavní vězeňská správa (Glavnoje Upravljenie Lagere)
ICT	Informační a komunikační technologie (Information and Communication technologies)
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
IS	Islámský stát
JEA	Jednotný evropský akt
NSR	Německá spolková republika
OSN	Organizace spojených národů
PICUM	Platforma, která sdružuje 140 neziskových organizací, univerzit a odborů z více jak 30 zemí, včetně Česka (The Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants)
SOCTA	Hodnocení hrozeb organizovaného a závažného zločinu
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
SVE	Země střední a východní Evropy
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
UNHCR	Úřad OSN pro pomoc uprchlíkům (The UN Refugee Agency)
RAN	Sít, která sdružuje přední praktiky (Radicalisation Awareness Network)

Seznam grafů

Graf 1: Uved'te prosím Vaše pohlaví.	53
Graf 2: Do jaké věkové kategorie spadáte?.....	54
Graf 3: Jaké je Vaše vzdělání?	55
Graf 4: Sledujete současnou situaci v oblasti migrace do zemí EU?.....	56
Graf 5: Jaký je Váš názor na migraci?	58
Graf 6: Myslíte si, že je prováděna dostatečná kontrola identity migrantů, kteří překročili hranice nelegálně?	59
Graf 7: Víte, co znamená termín „islámská radikalizace“?	60
Graf 8: Co si představujete pod pojmem islámská radikalizace?	61
Graf 9: Setkali jste se s nějakým způsobem, který by vyzýval k sympatizování s islámským radikalismem? (např. na internetu, sociálních sítích či jinde)	63
Graf 10: Jakých bezpečnostních rizik plynoucích z přílivu imigrantů se obáváte nejvíce?	65
Graf 11: Myslíte si, že je ochrana hranic schengenského prostoru proti nelegální migraci dostatečná?	66
Graf 12: Myslíte si, že se imigranti budou mít snahu integrovat (začlenit) do domácí společnosti?	67
Graf 13: V jaké oblasti soužití s imigranty si myslíte, že může především dojít k neshodám?.....	69
Graf 14: Máte obavy ze soužití s imigranty, kteří vyznávají islámské náboženství?	70
Graf 15: Myslíte si, že by se měla zpřísnit pravidla pro navrácení migrantů, kteří překročili hranice nelegálně zpět do zemí jejich původu? Pokud to nejsou uprchlíci s nárokem na mezinárodní ochranu.	71
Graf 16: Myslíte si, že by měla být přijata přísnější opatření na ochranu hranic schengenského prostoru?	72
Graf 17: Věříte ve funkční multikulturní společnost?.....	73

Seznam tabulek

Tabulka 1: Uved'te prosím Vaše pohlaví.	53
Tabulka 2: Do jaké věkové kategorie spadáte?.....	54
Tabulka 3: Jaké je Vaše vzdělání?	55
Tabulka 4: Sledujete současnou situaci v oblasti migrace do zemí EU?.....	56

Tabulka 5: Jaký je Váš názor na migraci?	57
Tabulka 6: Myslíte si, že je prováděna dostatečná kontrola identity migrantů, kteří překročili hranice nelegálně?	59
Tabulka 7: Víte, co znamená termín „islámská radikalizace“?.....	60
Tabulka 8: Co si představujete pod pojmem islámská radikalizace?.....	61
Tabulka 9: Setkali jste se s nějakým způsobem, který by vyzýval k sympatizování s islámským radikalismem? (např. na internetu, sociálních sítích či jinde)	62
Tabulka 10: Věkové kategorie respondentů, kteří se setkali s projevy radikalizace	62
Tabulka 11: Zdroje, odkud pramení nabádání k islámskému radikalismu	63
Tabulka 12: Jakých bezpečnostních rizik plynoucích z přílivu imigrantů se obáváte nejvíce?	64
Tabulka 13: Myslíte si, že je ochrana hranic schengenského prostoru proti nelegální migraci dostatečná?.....	66
Tabulka 14: Myslíte si, že se imigranti budou mít snahu integrovat (začlenit) do domácí společnosti?.....	67
Tabulka 15: V jaké oblasti soužití s imigranty si myslíte, že může především dojít k neshodám?.....	68
Tabulka 16: Máte obavy ze soužití s imigranty, kteří vyznávají islámské náboženství?70	
Tabulka 17: Myslíte si, že by se měla zpřísnit pravidla pro navrácení migrantů, kteří překročili hranice nelegálně zpět do zemí jejich původu? Pokud to nejsou uprchlíci s nárokem na mezinárodní ochranu.	71
Tabulka 18: Myslíte si, že by měla být přijata přísnější opatření na ochranu hranic schengenského prostoru?	72
Tabulka 19: Věříte ve funkční multikulturní společnost?.....	73
Tabulka 20: Počet nelegálních vstupů do EU v letech 2015–2021.....	89
Tabulka 21: Počet nelegálních vstupů do EU v letech 2008–2014.....	89
Tabulka 22: Konvertující k islámskému terorismu. Converts and Islamic Terrorism.	89

Seznam obrázků

Obrázek 1: Balkánská cesta	90
Obrázek 2: Hlavní migrační trasy ve Středomoří	90
Obrázek 3: Schengenská zóna.....	91

Tabulka 20: Počet nelegálních vstupů do EU v letech 2015–2021

Trasy migrantů	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	celkem
Východní středomoří	885386	182277	42319	56561	83333	19681	20373	1289930
Západní středomoří	7004	9990	23063	57034	23967	41861	41632	204551
Centrální středomoří	153946	181376	118962	23485	14003	35628	65362	592762
CELKEM	1046336	373643	184344	137080	121303	97170	127367	2087243

Zdroj dat: Frontex a španělské ministerstvo vnitra

Vlastní zpracování

Tabulka 21: Počet nelegálních vstupů do EU v letech 2008–2014

Trasy migrantů	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	celkem
Východní středomoří	52300	40000	55700	57000	37200	24800	50834	317834
Západní středomoří	6500	6650	5000	8450	6400	6800	7243	47043
Centrální středomoří	39800	11000	4500	64300	15900	40000	170664	346164
CELKEM	98600	57650	65200	129750	59500	71600	228741	711041

Zdroj dat: Frontex a španělské ministerstvo vnitra

Vlastní zpracování

Tabulka 22: Konvertující k islámskému terorismu. Converts and Islamic Terrorism.¹¹⁹

Země	Odhadovaný podíl konvertitů v muslimské populaci [%]	Odhadované množství zahraničních bojovníků v Sýrii a Iráku	Podíl konvertitů mezi zahraničními bojovníky v Sýrii a Iráku [%]
Belgie	2,0–8,8	420–516	6
Dánsko	1,4	125	není známo
Francie	1,4–4,6	> 900	23
Kanada	není známo	100	není známo
Německo	0,3–4,5	720–760	12,0–16,0
Nizozemsko	1,4–1,7	200–250	11,8–18,4
Spojené Státy		23	není známo
Španělsko	2,5–5,1	120–139	není známo
Švédsko	1,7–2,0	300	není známo
Velká Británie	3,5–3,9	700–760	není známo

Zdroj: Studie Barta Schuurmana, Petera Grola a Scota Flowera *Converts and Islamic Terrorism: An Introduction*, International Centre for Counter-Terrorism, Haag 2016.

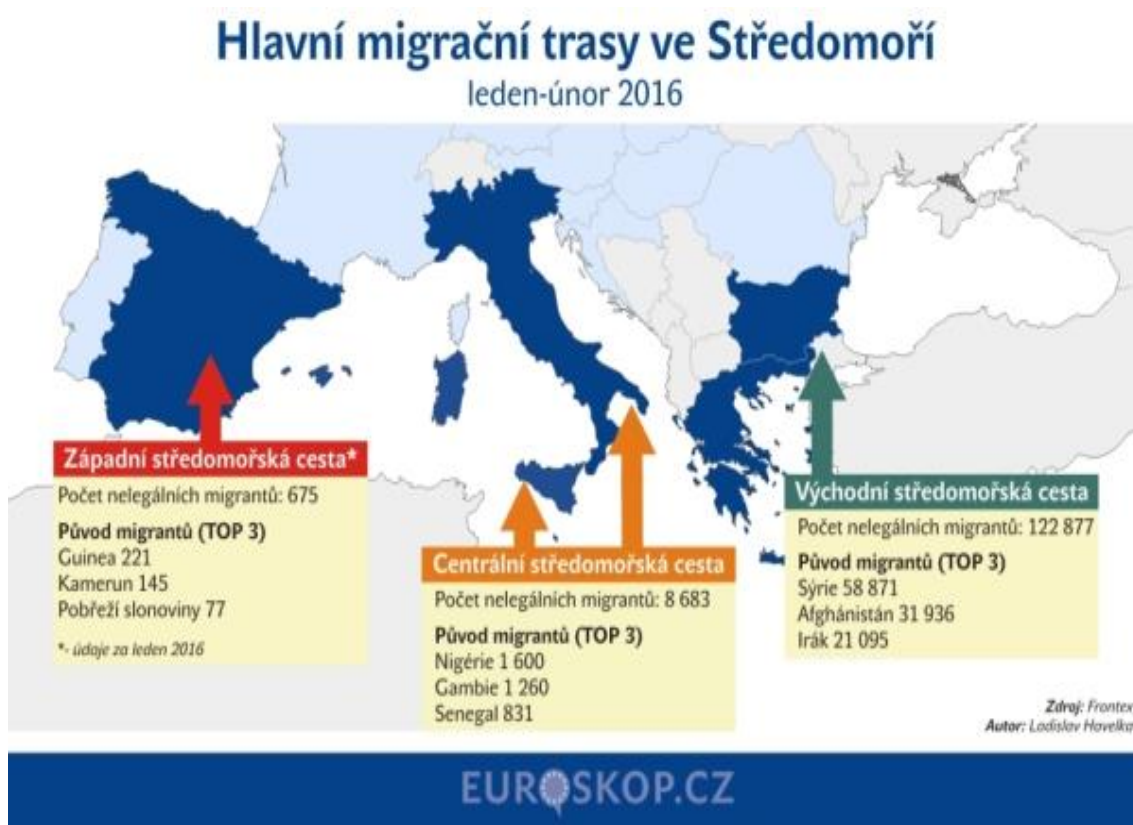
¹¹⁹ KUNDRA, O., LINDNER, T. *Můj syn terorista. Jak se rodí evropští džihádisté*. Brno: BizBooks. 2017. s. 12.

Obrázek 1: Balkánská cesta¹²⁰

Zdroj: ČT24

Obrázek 2: Hlavní migrační trasy ve Středomoří¹²¹

Zdroj: Frontex.

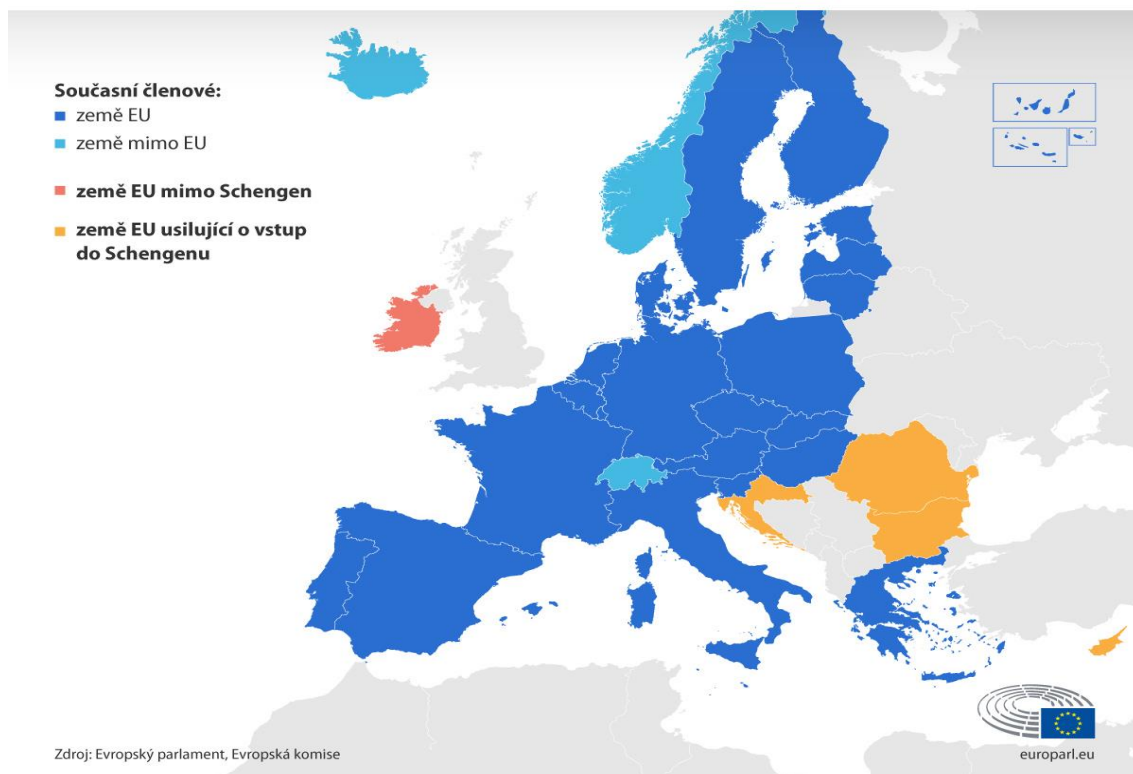
Autor: Ladislav Havelka

¹²⁰ CT24.CESKATELEVIZE.CZ. [online]. 19.8.2016 [cit. 2022-02-02] Dostupné z WWW: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1880522-sef-rakouske-diplomacie-balkanska-trasa-musi-zustat-uzavrena-trvale>>.

¹²¹ EUROSKOP.CZ. [online]. Marie Bydžovská, Euroskop, 14.4.2016 [cit. 2022-02-02] Dostupné z WWW: <<https://euroskop.cz/2016/04/14/s-ceskymi-europoslanci-o-azylove-politice-eu/>>.

Obrázek 3: Schengenská zóna¹²²

SCHENGENSKÁ ZÓNA

Zdroj: Evropský parlament, Evropská komise

¹²² EUROPARL.EUROPA.EU. Schengen: průvodce evropským prostorem bez hranic. [online]. 12.7.2021. [cit. 2022-02-02] Dostupné z WWW: <<https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>>.

Přílohy

Příloha I: Dotazník

Dobrý den,

tímto si Vás dovoluji požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který bude sloužit k posouzení o povědomí české populace o migraci, nelegální migraci a islámské radikalizaci.

Dotazník je zcela anonymní a bude vyhodnocen v rámci bakalářské práce na téma „Bezpečnostní aspekty migrace v zemích Evropské unie a ochrana hranic schengenského prostoru“.

U každé otázky zaškrtněte prosím pouze jednu možnost odpovědi, pokud není uvedeno, že můžete zvolit více možností.

Předem děkuji za jeho vyplnění.

1. Uveďte prosím Vaše pohlaví.

žena muž

2. Do jaké věkové kategorie spadáte?

do 25 let 26–49 let 50 a více let

3. Jaké je Vaše vzdělání?

studující na učilišti studující střední školu s maturitou

základní střední-vyučen střední s maturitou vyšší odborné

vysokoškolské

4. Sledujete současnou situaci v oblasti migrace do zemí EU?

velmi pravidelně často občas velmi málo nikdy

5. Jaký je Váš názor na migraci?

nemám obavy, migrace byla vždy

začínám se obávat současné situace migrace osob do zemí Evropské unie

mám obavy pouze z nelegální migrace

mám obavy z migrantů ze třetích zemí vyznávajících islámské náboženství

mám obavy ze všech migrantů

jiné

6. Myslíte si, že je prováděna dostatečná kontrola identity migrantů, kteří překročili hranice nelegálně?

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

7. Víte, co znamená termín „islámská radikalizace“?

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

8. Co si představujete pod pojmem islámská radikalizace?

boj proti islámu

přívržence salafismu a džihádismu ochotné bojovat za islám

osoby, které vyznávají islámské náboženství

nevím

9. Setkali jste se s nějakým způsobem, který by vyzýval k sympatizování s islámským radikalismem? (např. na internetu, sociálních sítích či jinde)

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

Pokud ano, napište kde

.....

10. Jakých bezpečnostních rizik plynoucích z přílivu imigrantů se obáváte nejvíce?

můžete zvolit max. 3 rizika

žádných

šíření islámského radikalismu

zvýšení kriminality

nebezpečí teroristických útoků

zvýšené obchodování s drogami

zavlčení infekčních nemocí

jiné riziko (uved'te jaké)

.....

11. Myslíte si, že je ochrana hranic schengenského prostoru proti nelegální migraci dostatečná?

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

12. Myslíte si, že se imigranti budou mít snahu integrovat (začlenit) do domácí společnosti?

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

13. V jaké oblasti soužití s imigranty si myslíte, že může především dojít k neshodám?

jiná kultura

jiné sociální návyky

jiné náboženství

jiná oblast

.....

14. Máte obavy ze soužití s imigranty, kteří vyznávají islámské náboženství?

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

15. Myslíte si, že by se měla zpřísnit pravidla pro navrácení migrantů, kteří překročili hranice nelegálně zpět do zemí jejich původu? Pokud to nejsou uprchlíci s nárokem na mezinárodní ochranu.

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

16. Myslíte si, že by měla být přijata přísnější opatření pro ochranu hranic schengenského prostoru?

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

17. Věříte ve funkční multikulturní společnost?

rozhodně ano spíše ano nevím spíše ne rozhodně ne

Ještě jednou děkuji za vyplnění dotazníku.

Přeji krásný den 😊

Dostupné také z WWW <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe3L-Db6roxqx0svAnocJVDzleOYiwM14FQfvexUxz5N2RsJw/viewform?usp=sf_link>